LATVIJAS NACIONĀLĀ AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJA

KADETS

Nr. 48

Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija
Rīga 2020

Izdevēji:

LATVIJAS NACIONĀLĀ AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJA,
LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA

Redakcijas kolēģijas priekšsēdētājs
pulkvežleitnants Raimonds Kursītis

Redakcijas kolēģija:
pulkvežleitnants Raimonds Kublickis,
majors (*mag. paed.*) Vitālijs Šlendins,
komandleitnants Tālis Dzērve,
komandleitnante (*Dr. psych.*) Andžela Rožcenkova,
kapteinis Jānis Posse,
kapteinis Andris Žagars,
Dr.sc.pol. Ieva Bērziņa
Mg paed. (rez. majors) Andis Landrāts,
Mg sc. soc. Sarmīte Dortāne,
Mg paed. Lita Avotiņa,
seržante Jurāte Babre,
seržante Zanda Puče

Redaktori: *Mg. philol*. Jānis Lejiņš un atv. kapteine Sarma Līne
Maketēja: Daiga Brinkmane
Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras tipogrāfijā

Redakcijas adrese:
Žurnāls "Kadets"
Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija
Ezermalas ielā 8B, Rīgā, LV-1014

Par rakstu saturu, kas parakstīti ar autoru vārdu un uzvārdu, atbild to autori.
Žurnālā izmantoti fotoattēli no rakstu autoru, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas, LVA, valsts aģentūras "Tēvijas Sargs", Jaunsardzes centra un Aizsardzības ministrijas arhīviem

ISSN 0313-1017
© Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija, 2020

SATURS

IEVADVĀRDS **7**

I. AKTUĀLIE GADA NOTIKUMI NAA **10**
Sauszemes spēku nodaļa 10
Jūras spēku studiju kurss 12
Gaisa spēku studiju kurss 13
Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieku kursa aktualitātes 15
Starptautiskās aktivitātes NAA 16
Krīvu padomes darbība 18
NAA kadetu sasniegumi sportā 18
Absolventi – jaunie leitnanti 21
Intervija ar Goda zobena ieguvēju leitnantu Uģi Zariņu 27

II. MANTOJUMS UN TURPINĀJUMS **31**
Melnās kafijas vakars Valsts prezidenta pilī 31
Atskats. Intervija ar pulkvedi Valtu Āboliņu 33

III. NOTIKUMI, VĒRTĪBAS, PĒTĪJUMI **36**
Trešās atmodas mācības mūsdienu valsts aizsardzībai 36
Tālmācība 39
Kaujas izturības kurss 43
Ekspresintervijas par Kaujas izturības kursu 45
Sadarbība starp Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju un Rīgas Stradiņa universitāti 52
Latvijas – Padomju Krievijas miera līgums un tā nozīme Latvijas vēsturē 53
Motivācija dienēt bruņotajos spēkos 56

SATURS

IV. KADETU ESEJAS 61
Kadets Nauris Karāns 61
Kadete Anete Kļaviņa 62
Kadete Krista Ķelpa 64
Kadete Kristīne Melberga 66

V. KARJERA 69
Intervija ar pulkvedi Juri Āboliņu 69

VI. HUMORS 76
Kadetu "literārās pērles" jeb smejies vai raudi! 76
Vai pārāk bieza grāmata? 77

VII. LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA 78
Vēsturisku notikumu liecība 78
Atvadoties no kapteiņa Alekseja Ozoliņa 86
Atvadoties no virsnieka un leģendāra autosportista 88
Latviešu Virsnieku apvienības biedru, goda biedru ievērojamās jubilejas 2021. gadā 90
LVA aktivitātes, piedaloties, atbalstot un organizējot pasākumus 92

VIII. PIELIKUMI 100

O.KUDLIS

IEVADVĀRDS

*Pulkvežleitnants **Oskars Kudlis,***
Mācību vadības pavēlniecības komandieris/
Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektors

Cienījamie žurnāla "Kadets" lasītāji!

2020. gads akadēmijai ir bijis spraigs un bagāts ar izaicinājumiem. Tas ir nesis daudz pārmaiņu un jauninājumu gan apmācību norisē, gan arī tās administrācijā. Man ir patiess gods kā akadēmijas rektoram pirmo reizi jūs uzrunāt žurnālā "Kadets". Akcentēšu būtiskākās izmaiņas un aktivitātes, kas ir notikušas šogad un kādi uzsvari tiks likti nākamajā mācību semestrī.

Šī gada 24. jūlijā notika Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektora svinīgā maiņas ceremonija. Nacionālo bruņoto spēku vadība izrādīja atzinību un augsti novērtēja pulkveža Valta Āboliņa pašaizliedzīgo dienestu vadošajā amatā NAA un MVP, uzticot viņam pildīt Latvijas militārā pārstāvja amatu *NATO* štābā Itālijā. Savā un akadēmijas personāla vārdā es vēlos patiesi pateikties pulkvedim Āboliņam par milzīgo personisko ieguldījumu akadēmijas izaugsmē. Novēlu viņam karavīra veiksmi un izturību, pildot dienesta pienākumus *NATO*!

Šī gada personāla rotācija ieviesa izmaiņas arī citos ne mazāk svarīgos vadošajos amatos akadēmijā. NAA prorektora amatā ir iecelts majors Andris Rozītis – virsnieks ar lielu dienesta pieredzi atbildīgos amatos kaujas apakšvienībās. Esmu pārliecināts, ka jaunais prorektors ar savu neatlaidību un degsmi sniegs neatsveramu ieguldījumu akadēmijas izaugsmē. Sauszemes spēku studijas nodaļas priekšnieka amatu sāka pildīt pulkvežleitnants Gaidis Landratovs. Viņš ir viens no paraugvirsniekiem ar kaujas apakšvienību komandiera pieredzi. Virsnieks, kas zina, kādām zināšanām, prasmēm un personīgām īpašībām ir jābūt topošajam vada komandierim Sauszemes spēkos. Akadēmijas Tālmācības centra vadību pārņēma pulkvežleitnants Tomass Delveris, kurš ar savām zināšanām un plašu dienesta pieredzi gan Latvijā, gan ārvalstīs turpinās pilnveidot tālmācības studiju iespējas akadēmijā un NBS. Jauni kolēģi ir pievienojušies arī akadēmijas Sauszemes, Jūras un Gaisa spēku studiju nodaļās. Novēlu visiem veiksmi un neatlaidību, nepārtraukti uzlabojot akadēmijas mācību kvalitāti!

Pēdojos gados esam būtiski palielinājuši kadetu skaitu visās akadēmijas apmācību programmās, un jāsaka, ka mēs esam visintensīvākajā attīstības posmā, kādu akadēmija jebkad ir pieredzējusi. Līdzās intensīvai un spraigai ikdienai mēs turpinājām pilnveidot mācību saturu visās studiju programmās. Minēšu redzamākos piemērus, kas saistīti ar studiju norises izmaiņām.

Militāro priekšmetu sadaļā tika pilnveidoti vairāki apmācību moduļi SzS, GS un JS studiju programmās. Tika pilnveidots Kaujas atbalsta mācību priekšmetu saturs un to pasniegšanas metodes. SzS studiju nodaļas kursu programmā ir paredzētas praktiskas nodarbības *NATO* Kaujas grupas sertifikācijas militārajās mācībās Mehanizētajā kājnieku brigādē. Mācību laikā kadeti atbalstīja manevra un kaujas atbalsta apakšvienības, veicot apakšvienību novērotāja un kaujas efektu kontrolētāja pienākumus. Tā ir nenoliedzami efektīva iespēja kadetam iegūt priekšstatu par mehanizētās vienības taktisko uzdevumu izpildi simulētā kaujas laukā. GS un JS studiju programmās tika ieviesti jauni

Mācību vadības pavēlniecības komandiera / Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektora maiņas ceremonija 2020. gada 24. jūlijā.
Foto: Armīns Janiks (Aizsardzības ministrija)

izvēles priekšmeti, kas tieši sekmēs kadetu sagatavošanos pildīt pienākumus savā profesijā pēc akadēmijas absolvēšanas.

Būtiskas izmaiņas šogad ir veiktas akadēmijas ikgadējā vasaras lauka nometnes norisē. Pirmkārt, vasaras lauka nometnes saturs tika uzlabots un pakārtots visu NAA studiju kursiem, dodot iespēju nostiprināt apgūtās militārās zināšanas praksē. Otrkārt, tā tika integrēta studiju programmā kā obligāta sastāvdaļa, kuras laikā kadetam ir jāapgūst gan teorētiskās, gan praktiskās zināšanas pakārtoti savam mācību līmenim. Vēl vasaras lauka nometnē ir integrētas bataljona līmeņa lauku taktiskās mācības, kuru laikā NAA kadeti rotas sastāvā veic uzbrukuma un aizsardzības operācijas. Šogad lauku taktisko vingrinājumu atbalstīja *NATO* kaujas grupas Polijas tanku rota, kas kadetiem nenoliedzami deva plašākas iespējas izprast un pielietot mehanizēto vienību kaujas spējas.

Akadēmija ir ievērojami progresējusi, uzlabojot arī akadēmisko priekšmetu sadaļu. Pateicoties komandleitnantei Andželai Rožčenkovai un viņas komandai, tika pilnveidots pedagoģijas, psiholoģijas un vadības studiju priekšmetu saturs un mācību metodes. Akadēmisko priekšmetu saturs mērķtiecīgi papildināts ar mūsdienīgiem tematiem, un nodarbībās tiek iesaistīti labākie savu jomu eksperti. Šogad praksē tika ieviestas fakultatīvas nodarbības kadetiem runas un rakstu mākslā, un militārajā vadībā. Militārās vadības papildinātās nodarbības tiek fokusētas tā, lai nostiprinātu topošo vada komandiera pārliecību, kā rīkoties dažādās situācijās, pildot pienākumus vienībās. Akadēmisko priekšmetu apguvi aizvien vairāk bagātina regulāras vieslektoru lekcijas, kurās viņi dalās pieredzē un iepazīstina kadetus ar savu jomu jaunākajām tendencēm Latvijā un pasaulē. Šādu studiju kursu satura pilnveidošanu noteikti turpināsim arī nākamajos mācību semestros.

Nākamais gads arī solās būt intensīvs un izaicinājumiem bagāts. Akadēmijas kadetu rindas papildinās vairāk nekā 100 jaunieši, kuri šobrīd ar pilnu atdevi mācās militārajā pamatapmācības kursā Kājnieku skolā. Līdzās esošo mācību programmu satura pilnveidošanai mūsu galvenie izaicinājumi būs – Sauszemes spēku virsnieku specializācijas kursu realizēšana netiešās uguns jeb artilērijas jomā, kā arī kaujas inženieru, mehanizēto kājnieku un nodrošinājuma jomās; Gaisa spēku studiju programmas identificēto uzlabojumu ieviešana gan militārajos priekšmetos, gan akadēmiskajā sadaļā, kuru šobrīd realizē Transporta un sakaru institūts; Jūras spēku studiju programmas pilnveidošana jūras taktikas mācību priekšmetos. Papildu minētajiem izaicinājumiem un plānotā mācību procesa nodrošināšanai NAA kadetiem un pastāvīgajam personālam būs jāspēj savietot ikdienas pienākumus ar gatavošanos un treniņiem akadēmijas iespējamiem uzdevumiem krīzes vai kara gadījumā.

Neskatoties uz ikdienas izaicinājumiem gan kadetiem, gan akadēmijas darbiniekiem, mēs ar augstu atbildības sajūtu un neatlaidību pildām savus pienākumus. Akadēmijai ir ar ko lepoties. Neskaitāmas lietas ir izdarītas, kā arī daudziem projektiem un uzdevumiem ir ielikts stabils pamats mūsu turpmākai izaugsmei. Akadēmijā valda laba atmosfēra, kas noteikti sekmē iespēju sasniegt jaunus mērķus.

Vēlos izteikt visaugstāko atzinību akadēmijas pasniedzējiem, virsniekiem, instruktoriem, visiem darbiniekiem un, protams, kadetiem. Vēlos pateikties par jūsu pašaizliedzību, izturību un nezūdošo vēlmi darīt rītdienu labāku nekā šodiena.

I. AKTUĀLIE GADA NOTIKUMI NAA

*Pulkvežleitnants **Gaidis Landratovs,***
SzS nodaļas vadītājs

SAUSZEMES SPĒKU NODAĻAS AKTUALITĀTES

2019./2020. mācību gadā Sauszemes spēku (SzS) studiju kursā tika uzņemti 78 jaunie kadeti. No tiem 59 sāka studijas profesionālajā bakalaura studiju programmas SzS militārā vadība (MV) 1. kursā, un 19 sāka studijas otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmā KSV. Vienlaikus profesionālā bakalaura studiju programmas SzS MV 2., 3. un 4. kursa kadeti paralēli turpināja studijas NAA.

2019./2020. mācību gadā NAA profesionālajā bakalaura studiju programmā "Sauszemes spēku militārā vadība" tika ieviesti trīs būtiski jaunievedumi.

Septiņdesmit 3. un 5. kursa MV un KSV kursa kadeti kā novērotāji kontrolētāji piedalījās *NATO* paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas lauka taktiskajās mācībās *"Cristal Arrow"*. Mācību laikā kadeti pilnveidoja izpratni par SzS manevra, kaujas atbalsta un nodrošinājuma vienību lēmuma pieņemšanas procesu, vadību un taktiku.

Kadetu apmācībā Kaujas izturības kursā (KIK) pirmo reizi iesaistījās 10 virsnieki, kuri iepriekšējos gados jau to bija sekmīgi pabeiguši. Minētie 10 virsnieki iedibināja jaunu NBS tradīciju, kuras mērķis ir vecākiem un vairāk pieredzējušiem virsniekiem trenēt un rūdīt topošos virsniekus fiziski un psiholoģiski smago pārbaudījumu laikā.

2020. gada NAA Vasaras lauku nometne (VLN) tika organizēta četros līmeņos, lai katra kursa noslēgumā kadets veiktu kontroles vingrinājumus un apliecinātu zināšanas un prasmes par mācību gadā apgūto vielu. VLN pirmās divas nedēļas bija orientētas uz individuālo iemaņu nostiprināšanu, bet otrās divas nedēļas uz apakšvienību darbību saliedēšanu. Lauka nometnes noslēgumā notika trīs dienu *"Force on Force"* vingrinājums, kurā abās karojošās pusēs kadetu rotas integrēja *NATO* paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas poļu tanku rotas apakšvienības.

Jaunākā štāba virsnieka kursa atklāšana 2020. gada 6. janvārī.
Foto: Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas arhīvs

Militārajās mācībās "Kristāla bulta 2020" Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti veic tiesnešu darbu (observer controler).
Foto: seržante Zanda Puče (NAA)

Kadeti kaujas šaušanas vingrinājumā Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas lauka nometnē.
Foto: seržante Zanda Puče (NAA)

2020. gada 19. jūnijā notika kārtējais NAA izlaidums. Akadēmijas profesionālā bakalaura SzS MV un otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmu KSV absolvēja 35 leitnanti, kuri tika norīkoti dienestam SzS Mehanizētajā kājnieku brigādē un Zemessardzē.

JŠVK sākās 2020. gada 6. janvārī un ilga līdz 12. jūnijam. Kursu sāka 15 virsnieki – 14 NBS pārstāvji un viens robežsardzes virsleitnants, taču to sekmīgi pabeidza tikai 14 klausītāji. JŠVK tika realizēts sešos mācību blokos, kuru laikā klausītāji apguva bataljona kaujas operāciju plānošanas procesu un štāba procedūras, guva ieskatu starptautisko operāciju norisē, veidoja izpratni par militāro projektu vadību NBS. Iegūtās zināšanas virsnieki praksē nostiprināja plānošanas vingrinājumos *(PLANEX)* un karšu izspēles vingrinājumos *(MAPEX)* dažādos štāba virsnieku amatos.

JŠVK realizācijā plaši iesaistījās NBS spēku veidu un ārvalstu pārstāvji, kuri klausītājiem sniedza iespēju apgūt aktuālas, mūsdienu prasībām atbilstošas zināšanas un prasmes. COVID-19 pandēmija ieviesa korekcijas kursa norisē, tomēr tas netika pārtraukts, bet tika izmantotas attālinātās mācību pasniegšanas metodes, kas ļāva klausītājiem iegūt nepieciešamās zināšanas.

Rotas komandiera kvalifikācijas uzturēšanas kurss norisinājās no 2019. gada 1. aprīļa līdz 12. aprīlim. Kursā savas zināšanas papildināja 20 NBS virsnieki un instruktori.

*Komandleitnants **Tālis Dzērve,***
JS studiju kursa priekšnieks

JŪRAS SPĒKU STUDIJU KURSA AKTUALITĀTES

2019./2020. mācību gadā Jūras spēku (JS) studiju kursus papildināja 13 jauni kadeti, kuri sāka mācības studiju programmas "Jūras spēku militārā vadība" (JS MV) 1. kursā – septiņi kuģu vadīšanas apakšprogrammā un seši kuģu mehānikas apakšprogrammā. Pēc vispārējo mācību priekšmetu apguves pirmajā studiju semestrī NAA šie kadeti Jūras spēku mācību centrā (JSMC) Liepājā apguva JS pamatapmācības kursu, kur no sauszemes kareivjiem pārtapa par Jūras spēku matrožiem, proti, tika apmācīti un ieguva nepieciešamās pamatzināšanas, lai varētu pildīt matroža līmeņa pienākumus uz JS kuģiem gan krastā, gan jūrā. Pēc šī kursa visi 13 devās uz JS kuģiem pirmajā praksē, lai iepazītu dienesta un sadzīves specifiku uz kuģiem. JS MV programmas 2. un 3. kursa kadeti paralēli turpināja studijas NAA un Latvijas Jūras akadēmijā (LJA). Savukārt 4. kursa kadeti sekmīgi pabeidza LJA mācību posmu, pēc kura ilgstoši gatavojās un arī sekmīgi pabeidza NAA Kaujas izturības kursu, kas lielā mērā ir viens no fiziski un psiholoģiski smagākajiem pārbaudījumiem kadeta ceļā uz virsnieka pakāpi.

Šajā mācību gadā NAA profesionālā bakalaura studiju programmā "Jūras spēku militārā vadība" tika ieviesti divi būtiski jaunievedumi.

Mācību priekšmets "Burāšanas pamati" ar teorētiskajām un praktiskajām apmācībām. Šim nolūkam jau 2019. gada rudenī NAA iegādājās PLATU 25 klases jahtu. Tai tika dots vārds SKALDE par godu Brīvības cīņās kritušajam Latvijas Kara skolas kadetam, Lāčplēša kara ordeņa kavalierim Gustavam Skaldem. Burāšana lielākajā daļā valstu Jūras spēku mācību iestādēs ir obligāta mācību programmas sastāvdaļa. Līdz šim Latvijas JS virsnieku sagatavošanā tā izpalika. Pamatzināšanas un pamatiemaņas burāšanā ir nepieciešamas jebkuram Jūras spēku virsniekam. Burāšana veicina JS kadetu – nākamo JS

virsnieku izpratni par buru jahtu darbību, jūrasspēju, kuģošanas specifiku, manevru iespējām u.tml., kā arī spilgti parāda komandas saskaņotas darbības lielo nozīmi uz kuģošanas līdzekļa, kas viņiem būs nepieciešama turpmākajā dienestā, pildot dienesta pienākumus uz JS kuģiem jūrā.

Saīsinātais kuģa ūdenslīdēja kurss, kas turpmāk arī būs obligāts visiem JS MV programmas kadetiem. Šajā kursā kadeti apgūst kuģa ūdenslīdējam nepieciešamās gan teorētiskās pamatzināšanas, gan praktiskās pamatiemaņas, veicot iegremdēšanos. Izpratne par ūdenslīdēju darba specifiku ir ļoti svarīga katram JS kuģa virsniekam, jo veiksmīgai JS uzdevumu izpildei, kā arī kuģu tehniskajai uzturēšanai ir nepieciešama cieša sadarbība ar JS ūdenslīdēju komandu. Pie tam šī apakšvienība JS kuģa virsniekam dienesta gaitā var kļūt arī par dienesta vietu, ja viņam ir atbilstoši dotumi, veselības stāvoklis, fiziskā sagatavotība un vēlme kļūt par JS ūdenslīdēju.

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas jahta "SKALDE" piemiņas parādē "Pieminēsim Latvijas jūrniekus". Foto: NAA arhīvs

2020. gada jūnijā notika kārtējais NAA izlaidums. Starp absolventiem bija astoņi jaunie Jūras spēku virsnieki, kuri visi tika norīkoti dienestam uz JS kuģiem jaunāko virsnieku amatos. Lai sasniegtu šo mērķi, katram JS MV programmas kadetam ir jābūt gan fiziski spēcīgam un izturīgam, gan psiholoģiski noturīgam, gan morāli gatavam pārvarēt dažāda veida grūtības un sarežģījumus, gan augsti intelektuāli attīstītam. To ne visi studijas uzsākušie spēj – šajā kursā 2016. gadā studijas NAA sāka 14 kadeti, bet absolvēja tikai astoņi no tiem. Tas liecina par to, ka par Jūras spēku virsniekiem kļūst tikai labākie, spējīgākie un mērķtiecīgākie kadeti.

*Kapteinis **Andris Žagars,***
GS studiju kursu priekšnieks

GAISA SPĒKU STUDIJU KURSA AKTUALITĀTES

GS MV studiju programma katru gadu piedzīvo attīstību, un arī šis gads nav bijis izņēmums. Pagājušajā gadā GS MV kadeti sāka savu dalību KNK kursā, kas ir saglabājies šajā gadā un saglabāsies arī turpmāk, taču ir mainīts kursa norises laiks studiju programmā – līdz šim kursā piedalījās 3. kursa kadeti, turpmāk tie būs 2. kursa kadeti.

Tas tika darīts, lai iekļautos kopējā Vasaras lauka nometņu koncepcijā, kas nosaka, ka katru gadu tiek apgūts nākamais zināšanu un prasmju līmenis, bet GS kadetiem pirmās divas Vasaras lauka nometnes nācās pavadīt vienā līmenī un kopumā piedalīties četrās Vasaras lauka nometnēs. Sakārtojot šo, turpmāk GS kadetiem būs nepieciešams piedalīties trīs nometnēs, lai apgūtu visus apmācību līmeņus.

Otra nozīmīgā izmaiņa ir Gaisa spēku mācību posmu izveide mūsu kadetiem. Šī bija pulkvežleitnanta Jāņa Rutkovska iniciatīva, kas realizēta GS studiju kursos, – šā gada augusta pēdējā nedēļā pulkvežleitnants Rutkovskis GS MV 1. un 2. kursu kadetiem noorganizēja GS mācību kursa 1. daļas apmācību sadarbībā ar GS Mācību centru, kur galvenais mērķis bija kadetus iepazīstināt ar Gaisa spēku vēsturi Latvijā un pasaulē, kas būs kā pamats turpmākajām – kopā piecām apmācību sadaļām visā studiju garumā NAA.

Trešā izmaiņa saistīta ar Gaisa spēku studiju kursu dalību SzS Taktikas kursā 2021. gadā un turpmākajos gados. Šīs izmaiņas ietekmēs kursantu tagadējo GS MV 3. kursu (18/22) un nākotnē jaunākos kursus, kuriem tas nozīmē garāku pirmo praksi un īsāku otro praksi Gaisa spēkos ar mērķi piedalīties daļā no Taktikas kursa, kur apgūst jaunajam virsniekam nepieciešamās zināšanas par pavēļu sagatavošanu, kā arī nozīmīgākajiem sauszemes operāciju veidiem, kas jāzina arī GS dienošajiem virsniekiem.

Gaisa spēku studiju kursu jaunākie kadeti katru gadu tiek uzrunāti un informēti par iespējām studēt arī ārpus NAA. Uzvarot konkursā starp visiem vēlmi izteikušajiem 1. kursa kadetiem un iegūstot divas no akadēmijas kadetiem pieejamajām četrām vietām, 28. augustā uz Vāciju studēt Vācijas Federālo bruņoto spēku Helmūta Šmita universitātē bakalaura programmā "Vispārējā inženierzinātne: aizsardzības sistēmas" devās GS MV 1. kursa kadeti Ernests Dukovskis un Agnija Nagle, kuri pievienojās šajā universitātē jau studējošajiem GS studiju kursu kadetiem Kristoferam Tomasam Borovskim un Mārim Pīnupam. Mācības ilgs divus gadus un trīs mēnešus. Tās ir sadalītas septiņos trimestros (katrs 12 nedēļas). Mācības beidzot, tiek iegūts bakalaura grāds. Mācības notiek angļu valodā. Programma piedāvā sagatavot plaša profila inženierus.

Taktiskā operācija Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas lauka nometnē.
Foto: seržante Zanda Puče (NAA)

Arī šogad Gaisa spēku MV studiju vecākie kursi (5. un 3. kurss) paralēli studijām Nacionālajā aizsardzības akadēmijā un Transporta un sakaru institūtā tika nosūtīti praksē uz Gaisa spēkiem. Tur kadetus iepazīstina ar GS dislocētajām vienībām, to uzdevumiem un iespējām dienēt tajās. Prakses laikā kadeti ir sadalīti pa GS vienībām un iepazīst dienesta vidi katrā no tām, lai, beidzot NAA un saņemot pirmo virsnieka dienesta pakāpi, jaunais leitnants būtu gatavs veikt sev uzticētos pienākumus Gaisa spēkos. Tāpat kadeti piedalās dažādās militārajās mācībās, lai atbalstītu gan GS, gan arī citas NBS vienības. Spilgtākie piemēri bija septembra vidū notikušajās GS mācībās "Gaisa dūre", kuras ir NBS lielo mācību "NAMEJS 2020" sadaļa un kuru laikā kadeti veica uzdevumus piekomandētajās vienībās.

Šā gada 19. jūnijā Gaisa spēki saņēma septiņus jaunus, zinošus un strādāt spējīgus virsniekus. GS studiju kursu vadības mērķis ir sadarbībā ar NAA mācībspēkiem un GS turpināt attīstīt un uzlabot GS MV studiju programmu un celt nākamo virsnieku kvalitāti.

*Kapteiņleitnants **Andrejs Ziņģis,***
JS VLŠVK vecākais virsnieks

JŪRAS SPĒKU VIDĒJĀ LĪMEŅA VADĪBAS UN ŠTĀBA VIRSNIEKU KURSA AKTUALITĀTES

Jūras spēku vidējā līmeņa Vadības un štāba virsnieku kurss (JS VLVŠVK) ir otrā līmeņa karjeras kurss, kas izveidots 2007. gadā. Galvenā kursantu mērķauditorija ir Baltijas valstu Jūras spēku virsnieki, kā arī kurss ir atvērts citām *NATO* un partnerības valstīm.

Pēc šī kursa beigšanas virsnieks ir sagatavots darbam nacionālajā un multinacionālajā štābā, tiesīgs saņemt kapteiņleitnanta vai komandleitnanta dienesta pakāpi un ir izpildījis kritērijus tālākām studijām Baltijas aizsardzības koledžā, kas ir 3. līmeņa virsnieka karjeras kurss. Virsniekiem Starptautiskajā Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kursā uzlabo teorētiskās un praktiskās zināšanas, kas saistītas ar štāba darbu. Pēc kursa studenti ir gatavi iekļauties Jūras spēku štābos gan uz kuģa, gan krastā, kā arī starptautiskos un vietējas nozīmes štābos.

Kursā notika būtiskas personāla rotācijas. Līdzšinējais kursa priekšnieks komandleitnants Nauris Lakševics 2019. gada jūlijā tika nosūtīts 3. līmeņa virsnieka karjeras kursā uz ASV. Starptautiskā JS VLVŠV kursa priekšnieka amatā tika iecelts komandleitnants Kristaps Sīpols. Vecākā virsnieka amatā 2019. gada kursa laikā iecelts kapteiņleitnants Andrejs Ziņģis. Igaunijas Jūras spēku pārstāvību turpina pildīt sindikāta vadītāja virsnieks komandleitnants Egons Kaurs (*Egon Kaur*). No janvāra Lietuvas Jūras spēkus sindikāta vadītāja virsnieka pienākumus pilda kapteiņleitnants Karolis Lileiķis (*Karolis Lileikis*). Neskatoties uz būtiskām pārmaiņām kursa vadībā, ir saglabāta pēctecība un JS VLVŠVK vadība turpina darbu pie pastāvīgās kursa programmas pilnveidošanas.

Kursa programma ir izstrādāta, pamatojoties uz četriem moduļiem un akadēmisko eseju. 1. modulis sagatavo virsnieku darbam ar citiem virsniekiem un māca iekļauties starptautiskā kolektīvā, kā arī attīstīt vadības prasmes. 2. modulis sniedz izpratni par starptautisko drošību. 3. modulis izskaidro jūras karadarbības doktrīnas, taktikas un vadības savstarpējo sasaisti. 4. modulis sagatavo Jūras spēku virsnieku jūras operāciju plānošanai un izpildei. Lai to visu būtu iespējams sasniegt, ir palielināts triju Baltijas valstu Jūras spēku atbalsts kursa nodrošināšanā, pārņemot atsevišķo priekšmetu pasniegšanu JS VLVŠVK virsniekiem.

2020. gadā studijas kursā sāka 15 virsnieki: pieci no Latvijas, pieci no Igaunijas, četri no Lietuvas un viens no Zviedrijas. Diemžēl COVID-19 vīrusa izraisītās pandēmijas dēļ un ar to Latvijā un pasaulē ieviestajiem pretepidemioloģiskajiem ierobežojumiem kurss tika apturēts marta beigās. Samazinoties saslimstības rādītājiem, pēc pretepidemioloģisko ierobežojumu atcelšanas kurss tika atsākts 1. septembrī, pielāgojoties valstī noteiktajiem epidemioloģiskās drošības pasākumiem COVID-19 infekcijas izplatības ierobežošanai.

Vēlos izteikt pateicību NAA vadībai, Latvijas, Lietuvas un Igaunijas Jūras spēku komandieriem un štābiem par atbalstu šī neparastā pārbaudījumu un izmaiņu pilnā JS VLVŠVK 2020 realizācijā.

Starptautiskā Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieku kursa atklāšana 2020. gada 6. janvārī.
Foto: Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas arhīvs

*CD **Zane Ribakova,***
*CD **Annija Andrejsone,***
NAA MPAP sabiedrisko attiecību speciālistes

STARPTAUTISKĀS AKTIVITĀTES NAA

Aizvadītajā 2019. gadā NAA pirmo reizi realizēja *Erasmus+* studentu mobilitātes, sniedzot iespēju četriem kadetiem uz visu semestri doties apmaiņas studijās. Divi no Jūras spēku militārās vadības kursa kadetiem piedalījās starptautiskajā jūras semestrī Itālijas Jūras akadēmijā (*Italian Naval Academy*), savukārt divi Sauszemes spēku militārās vadības kadeti devās uz Karalisko militāro akadēmiju (*Royal Military Academy*) Beļģijā.

Šo mobilitāšu mērķis bija NAA kadetiem sniegt iespēju iepazīties ar citiem starptautiskā semestra dalībniekiem, to pieredzi un pārstāvētajām izglītības iestādēm, veicināt angļu valodas zināšanas un runas prasmi, vienlaikus apgūstot mācību priekšmetus *30 ECTS* (Eiropas Kredītu pārneses sistēmas) apjomā. Mobilitātes laikā dalībnieki tika iepazīstināti

ar darbu militāri starptautiskā sistēmā, kas palīdzēs sagatavot topošos virsniekus nākotnē ieņemamajiem amatiem starptautiskajā vidē.

COVID-19 epidēmija tiešā mērā ietekmējusi NAA starptautisko sadarbību, epidēmijas dēļ tika atcelti daudzi ieplānotie starptautiskie pasākumi, tajā skaitā elitārās Sandhērstas (*Sandhurst military competiton*) militārās sacensības Vestpointā, ASV. NAA nācās atcelt ikgadēji organizēto *CQB* (Kauja tuvā distancē) starptautisko apmācību moduli.

Taču, neraugoties uz šī brīža nestabilo situāciju pasaulē, darbs pie starptautiskās sadarbības attīstības neapstājas. Ir apstiprināts jaunais (jau trešais) *Erasmus+* projekts, kura ietvaros vēl lielākam skaitam kadetu un NAA personāla tiks sniegta iespēja paplašināt savu redzesloku, dodoties īsāka vai garāka perioda komandējumos.

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadetu dalība Beļģijas Karaliskās militārās akadēmijas organizētajā militārās vadības kursā Marokā. Publicitātes foto

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti Itālijas Jūras akadēmijā. Foto no leitnanta Ginta Zikmaņa privātā arhīva

*Kadets **Valters Odzulis,***
GS MV 5. kurss

KRĪVU PADOMES DARBĪBA

Krīvu padomei 2020. gads nebija tik ražens, kā vēlētos, bet tas visiem bija citādāks. Neskatoties uz situāciju valstī, Krīvu padome izpildīja daļu iecerēto uzdevumu sadarbībā ar citām augstākajām izglītības iestādēm.

Krīvu padomes pārstāvji palīdzēja organizēt vairākus vērienīgus pasākumus starp augstskolām. Kadets Valters Odzulis bija galvenā organizatora palīgs studentu pašpārvalžu saliedētības forumam *KUBS*, kas pulcē vairāk nekā 50 studentu no dažādām Latvijas augstskolām, lai celtu to profesionalitāti un kompetenci. Kadeti Anna Zara un Jēkabs Olafs Rukmanis palīdzēja Latvijas Studentu apvienībai organizēt studentu profesionālās kompetences celšanas forumu – Studentu līderu forums, kas arī pulcē lielu skaitu studentu no Latvijas augstskolām. Vēl ir padomā gada beigās palīdzēt organizēt augstskolu forumu "Kam rūp students?", kura viens no organizatoriem būs Krīvu padomes aktīvists kadets Sandis Homenko.

Aktīvi iesaistoties citu augstskolu pasākumu organizešanā, Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija un Krīvu padomes pārstāvji parāda savu profesionalitāti, spēju sadarboties un integrēties citu studentu ikdienā un sadzīvē. Mūsu aktīvā līdzdalība šādos pasākumos rada citām augstskolām interesi par iespējām sadarboties ar Krīvu padomi, kā tas ir noticis iepriekš minētajos forumos un arī citos pasākumos, piemēram, – Valentīndienas balle kopā ar Rīgas Stradiņa universitāti, Rīgas Tehniskās universitātes aktīvās atpūtas pasākums "Pazudušie", kura organizēšanā NAA pārstāvji piedalās jau vairākus gadus.

Protams, Krīvu padome aktīvi darbojas arī pašā Nacionālajā aizsardzības akadēmijā. Šogad pasākumu organizēšana bija sarežģītāka, taču netika aizmirsti tādi ikgadēji pasākumi kā jauno kadetu iesvētības "Baltā nakts", un par to parūpējās kadete Anna Zara. Arī kadetu atpūtas vietā Kadetu klubā šogad notika dažādi uzlabojumi – par tiem jāpateicas kadetam Edvardam Putniņam.

Kaut kopumā gads nav bijis viegls, taču tas nav bijis bez attīstības un uzlabojumiem. Krīvu padome optimistiski skatās uz priekšu un ir gatava mesties piedzīvojumos, lai padarītu pārējo kadetu gaitas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā interesantākas un neaizmirstamākas.

*Kaprālis **Eduards Tarasovs,***
Fiziskās sagatavotības un sporta studiju kursa
Metodikas un apmācību nodaļas vecākais apmācību speciālists

NAA KADETU SASNIEGUMI SPORTĀ

2019. gada 2. novembrī Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti piedalījās XXX Latvijas Universiādes sacensībās svaru stieņa spiešanā guļus. Individuāli augstus rezultātus uzrādīja Laura Davidauska (svara kategorijā – 63 kg izcīnīja 1. vietu ar rezultātu 45 kg), Krista Rutkupa (svara kategorijā – 84 kg izcīnīja 1. vietu ar rezultātu 57,5 kg), Jānis Mālnieks (svara kategorijā – 74 kg izcīnīja 1. vietu ar rezultātu 125 kg), Jevgenijs Zinovjevs

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas "Rektora kausa 2020" izcīņas sacensību uzvarētāji – Mācību vadības pavēlniecības/NAA komanda.
Foto: seržante Zanda Puče (NAA)

(svara kategorijā – 120 kg izcīnīja 1. vietu ar rezultātu 160 kg), Toms Zariņš (svara kategorijā – 66 kg izcīnīja 3. vietu ar rezultātu 67,5 kg). Vīriešu konkurencē kā spēcīgākie studenti triumfēja Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti (vērtīgus punktus cīņā par panākumiem deva Rihards Plociņš, Juris Vīksna, Kristaps Matisons, Gatis Lejnieks un Ingars Vitka). Jaukto komandu konkurencē, kur vērtē astoņus labākos studentus un studentes, izcīnīta godpilnā 2. vieta, atpaliekot par nieka diviem punktiem no Latvijas Lauksaimniecības universitātes komandas.

Komandas treneris Ainārs Sakalauskis (Militārā policija).

NBS čempionāts basketbolā 2019. gada 20.– 22. novembrī. Vīriešiem basketbola čempionāts norisinājās divās līgās. NAA basketbolisti piedalījās 1. līgā, kur no sešām komandām ierindojās 4. vietā, spraigā cīņā par 3. vietu piekāpjoties Zemessardzes 4. Kurzemes brigādes komandai. Sieviešu basketbola turnīrā piedalījās septiņas komandas un NAA izcīnīja 3. vietu.

NBS čempionāts pludmales volejbolā iekštelpās notika 2019. gada 28. novembrī. NAA veiksmīgi piedalījās vīriešu un sieviešu ieskaitē. Starp septiņām vīriešu komandām 1. vietu izcīnīja kadeti – dkar. Kristaps Skudra un kar. Valts Benjavs. Sieviešu konkurencē starp 10 komandām augsto 4. vietu izcīnīja NAA kadetes – dmtr. Ilva Linuža un kar. Krista Ķēlpa.

NBS čempionāts telpu futbolā. Čempionātā piedalījās 15 komandas, kas bija sadalītas divās līgās. NAA startēja pirmajā līgā un pēc divu dienu spraigām cīņām izcīnīja 3. vietu, kur spēlē par medaļām uzvarēja Kājnieku skolu.

NBS čempionāts virves vilkšanā iekštelpās. NAA šoreiz sacensībās nepiedalījās savā

spēcīgākajā sastāvā, un rezultātā cīņa par medaļām izpalika un nācās samierināties ar 5. vietu astoņu komandu vidū.

2020. gada jūlijā sākumā Rīgā, Brīvdabas muzeja teritorijā, notika pirmais no apvidus šķēršļu skrējieniem – Drosmes skrējiens, kura smagākajā 12 km distancē startēja NAA komanda (maj. O. Blaus, dkar. D. Stepe, dkar. A.Ločmelis, kad. J. Rumbergs). Smagajā trasē, pārvarot 40 dažādas grūtības pakāpes šķēršļus, pārliecinošu uzvaru izcīnīja NAA komanda.

Otrais Drosmes skrējiena posms tika aizvadīts jūlija beigās, sacensības bija organizētas Pļaviņu pilsētā, kur distance vijās pa pilsētas ielām. Neskatoties uz vairāku komandas dalībnieku traumām, NAA komanda startēja nemainīgā sastāvā un, tāpat kā pirmajā posmā, smagākajā 12 km distancē izcīnīja 1. vietu.

Trešais Drosmes skrējiena posms notika augusta beigās Ikšķilē. NAA komanda startēja novājinātā sastāvā un 12 km distancē, piekāpjoties galvenajiem konkurentiem SPORTO RĪGA, izcīnīja 2. vietu, bet 6 km distancē izcīnīja 3.vietu.

Noslēdzošais ceturtais posms tika aizvadīts Liepājā septembra vidū, un NAA komandas puiši, startējot ne pašā optimālākajā sastāvā, 28 komandu konkurencē izcīnīja 2. vietu 6 km distancē. Individuālajā vērtējumā, startējot 12 km distancē, 9. vietu izcīnīja kadets J. Rumbergs.

8. augustā Ozolniekos notika pirmais no šī gada *PATRIA RACE* posmiem – *PATRIA MUD RUN*, kur 2019. gadā izcīnīto komandu vērtējuma līderu godu aizstāvēja trīs NAA komandas, piedaloties garākajā 12 km distancē. Spītējot pamatīgam karstumam un grūtajiem šķēršļiem NAA komandas izcīnīja 3., 4. un 18. vietu. Sacensību laikā vadošās NAA komandas, līdz pat finišam cīnījās par uzvaru, taču nepārvarēts pēdējais šķērslis liedza sacensību nobeigumā virs galvām pacelt uzvarētāju kausu.

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti "Patria Mud Run" sacensību noslēgumā
Publicitātes foto

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas izlaidums 2020. gada 19. jūnijā.
Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Sauszemes spēku militāras vadības absolventi 2020. gada 19. jūnijā.
Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Gaisa spēku militāras vadības absolventi 2020. gada 19. jūnijā.
Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Jūras spēku militāras vadības absolventi 2020. gada 19. jūnijā.
Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Virsnieka speciālista pamatkursa izlaidums 2019. gada 22. novembrī.
Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

Viesos Rīgas pilī.
Foto no leitnanta Uģa Zariņa privātā arhīva

2020. gada Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Goda zobena laureāta UĢA ZARINA saruna ar Jāni Lejiņu.
Saruna notika dažas dienas pēc NAA izlaiduma.

– Kurā brīdī pirmoreiz ienāca prātā doma par mācībām Nacionālajā aizsardzības akadēmijā?

– Kā jau visi zēni bērnībā skraidīju pa mežu un spēlēju kariņu, bet skolas laikā par armiju nebija izveidojies labs priekšstats. Tā nešķita elitāra vieta, kur iet stādāt. Sāku studēt Rīgas Biznesa skolā, ieguvu bakalaura grādu un iestājos Zemessardzē, un tad priekšstats par militāro dienestu pilnīgi izmainījās. Sapratu, ka tā ir vērtība – tieši mācīties disciplīnu. Vasaras lauka nometnē mani iecēla par komandieri un veicās ļoti labi. Zemessardze nav spiesta lieta, bet man vienmēr gribējās braukt uz mācībām. Patika darboties, tad arī kāds ieminējās, ka man vajadzētu iet uz Nacionālo aizsardzības akadēmiju. Papētīju, kas tā akadēmija tāda ir, un sapratu, ka tas varētu patikt un izdoties. Tā arī ir.

– Ko tu studēji Rīgas Biznesa skolā?

– Biznesa vadību. Tas likās vairāk praktiski, kas ļautu tālāk veidot karjeru. Iznāca ļoti labi, tās zināšanas, ko es ieguvu Biznesa skolā, var izmantot arī militārajā dienestā.

– Akadēmijā iestājies bez problēmām?

- Jā, aizgāju un iestājos.

– Kādi priekšmeti akadēmijā tev patika vislabāk?

- Man ļoti patika militārā psiholoģija un militārā vadība. Tie priekšmeti ir ļoti tuvi un saistīti ar to, ko mācījos Biznesa skolā. Es arī daudz lasu par vadības zinātnēm.

– Vai par Goda zobena piešķiršanu tev iepriekš bija kāda nojausma?

– Man liekas, ka es pats pret sevi esmu diezgan kritisks. Lai arī cenšos sev uzsist pa plecu, kad kaut kas labs izdarīts, vienmēr citos redzu kaut ko vēl labāku un cenšos tam ideālam tuvoties. Reizēm varbūt likās, ka akadēmijā ir daudz ideālu kadetu, tomēr izvēlējās mani.

– Kāda tagad ir sajūta?

– Protams, ir lepnums, bet vēl lielāks lepnums ir ģimenei. Mana draudzene *fano* par mani, un tas ir milzīgs prieks, ka ir tāda aizmugure, tāds atbalsts.

– Kur tu tagad dienēsi?

– Es tagad būšu Mehanizētās kājnieku brigādes 2. Mehanizētā kājnieku bataljona 1. rotas vada komandieris.

– Paspēji iepazīties ar savu vadu?

– Vēl neesmu redzējis ne rotas komandieri, ne pašu vienību.

– Tad tev viss ir pilnīgi jauns, nav mazliet bail?

– Tās nav bailes. Tā drīzāk ir neskaidrība par to, kas būs. Tāpat kā jebkurā jaunā vietā, piemēram, akadēmijā pirmajā gadā tu ar visu iepazīsties, kas un kā notiek. Tad arī tās bailes vai neskaidrība pazūd.

– Kas akadēmijā bija visgrūtākais?

– Viena no grūtākajām lietām bija Kaujas izturības kurss (KIK). Tur tiek pārbaudītas dažādas fobijas un izturības pakāpe. KIK man ļoti patika, bet es sapratu, ka man ir problēma ar aukstumu, it īpaši tad, ja ilgs laiks jāpavada ūdenī. Mēs to somu plostu kaut kā nebijām kārtīgi uztaisījuši, tas bija ļoti lēns, un mēs kādu pusotru stundu pavadījām ūdenī, kamēr pārpeldējām ezeru. Tiešām man nekad tā nebija bijis, tik auksti, ka sāc domāt, vai vispār to spēj izturēt. Cīnies ar sevi, kamēr tiec krastā, norauj slapjās drēbes un uzvelc sausas... Kaujas izturības kurss atklāj tavas vājās puses, un tas ir ļoti labi, zini, ar ko jāpastrādā. Bet viss pārējais KIK tiešām bija kā viens liels piedzīvojums.

– *Un no priekšmetiem?*

– Nevienam akadēmijā nav noslēpums, ka tieši pulkvežleitnanta Kursīša kurss "Kaujas tehnika un bruņojums" ir ļoti grūts. Tur pedantiski jāzina viss par pretinieka kaujas tehniku, un tas ir liels zināšanu apjoms, kas jāiemācas. Patiesībā tas ir labi, tas stimulē, jo, kad tu iedziļinies detaļās, tad sāc saprast arī lielās lietas. Piemēram, ja tu zini, cik zirgspēku ir tam tanka dīzeļmotoram, tu zināsi, cik apmēram kilometru stundā tas nobrauc. Šis man liekas vērtīgs kurss, bet ļoti daudz jāiegaumē.

– *Vai tajā brīdī, kad sāki nopietni domāt par akadēmiju, tev bija priekšstats par to, kā veidosies tava karjera?*

– Es vienmēr dzīvē, izvērtējot, ko vajadzētu darīt un pa kuru ceļu virzīties, skatos, ko varu iegūt. Es varbūt neskatījos nākotnē uz profesionālo dienestu, bet domāju tieši par akadēmisko daļu – es iegūšu daudz tādu zināšanu, kādas es gribu iegūt. Tad tālākajā trajektorijā – militārais dienests ļoti attīsta personību, izkopj disciplīnu un daudz derīgu prasmju, piemēram, publisko runu, spēju sevi prezentēt un fizisko sagatavotību. Tāpēc es atnācu uz Nacionālo aizsardzības akadēmiju. Izkopt sevi un stiprināt valsts aizsardzību. Dot karavīram tās zināšanas, ko pats esi ieguvis un būt viņam par paraugu. Komandieris nedrīkst likt karavīram darīt kaut ko tādu, ko viņš pats tajā pozīcijā nedarītu.

– *Vai akadēmijas laikā esi bijis ārzemēs?*

- Akadēmijas laikā nē. Biju iepriekš, Biznesa skolas laikā.

– *Kur tieši?*

– Biju Amerikā, divas vasaras. Nodarbojos ar tādu kā pārdošanas programmu.

– *Interesanti!*

– Ļoti interesanti. Tevi sagatavo Latvijā, tad dodies uz Ameriku un pārdod skolas grāmatas, kas palīdz mājasdarbu pildīšanā. Sākumā, kad ar to iepazinos, man bija šoks – kā var aizbraukt uz citu valsti, kur tu neko nepazīsti, iet no vienām durvīm uz citām un mēģināt cilvēkiem kaut ko pārdot. Tas man bija tāds kā lūzuma punkts, jo tieši tad es iepazinu savas vājās puses, bet man nostiprinājās drosme runāt ar svešiem cilvēkiem. Zināt, ka būs grūti, bet iet un darīt. Tas ir apmēram tā, ja tevi iemet ūdenī, un tu iemācies peldēt. Principā tieši tādās situācijās arī var visvairāk iemācīties.

– *Kā tur gāja?*

– Es teiktu, ka ļoti labi. Pirmajā gadā bija paredzētas 12 nedēļas, pirmās četras mēs mācījāmies, ieguvām pieredzi, sākām reāli saprast to lietu un pārdot. Man iznāca tā – tikko es sāku saprast un darboties, tā salauzu kāju. Visa pārdošana man beidzās augusta sākumā, bet nākamajā vasarā es atkal aizbraucu un tiešām sasniedzu labu rezultātu. Pēc tam bija tāds pasākums – ja tu esi sasniedzis pietiekami labu rezultātu, tad nākamā gada janvārī tu dodies pilnīgi apmaksātā ceļojumā. Mums tas bija uz Tenerifi. Vislabākais bija tā pieredze, ka tu ar pacietību un gribasspēku vari daudz ko sasniegt.

– *Tāda pieredze noder arī virsnieka profesijā.*

– Jā, it īpaši otrajā vasarā, kad tev jau uztic vēl kādu, kam tu māci un rādi, kā to darīt. Ar viņu tu arī dzīvo kopā, un zināmā mērā viņš ir atkarīgs no tevis. Tu viņam esi kā instruktors.

– *Tagad tu esi vada komandieris, domājot par nākotni, kādu tu gribētu karjeru?*

– Tieši pašlaik es domāju par to, kāds būs tas pirmais brīdis, ko es teikšu saviem karavīriem, kad mani stādīs priekšā vadam. Tas ir pirmais svarīgākais notikums, pēc tam ir kursi, un vadu varēs redzēt varbūt tikai septembrī vai pat decembrī.

Par pašu karjeru. Protams, gribas augt un izaugt līdz NBS komandierim. Bet es cenšos uz dzīvi skatīties līdzīgi kā Hermaņa Melvila romānā *Mobijs Diks jeb Baltais valis*. Tur ir kapteinis Ahābs, kurš ir gatavs ar harpūnu to vali ņemt un iet ar viņu dziļumā, un ir kāds matrozis, kas ieguļas ūdenī un peld. Tas ir kā spektrs, varbūt taisnība ir Ahāba pusē, un

Nomaskējies.
Foto no leitnanta Uģa Zariņa privātā arhīva

tomēr ir ļoti daudz lietu, ko mēs dzīvē nevaram kontrolēt. Galvenais manas karjeras gadījumā – es gribu nokļūt vietā, kur es varu augt un neiesēžos uz 20 gadiem vienā un tajā pašā darbā, ka es varu iegūt jaunas zināšanas un ar tām veidot savu karjeru. Vēlams, lai tā ir karavīra pamatnodarbošanās tieši tās aktīvajā daļā – vada, rotas, bataljona, brigādes komandiera.

– *Kā ir ar rotāciju? Vai tev ir svarīga vieta un dzīves ritms, ko rotācija varētu traucēt?*

– Tas ir svarīgi, veidojot ģimeni. Negribētos, ka pēkšņi aizsūta kaut kur tālu prom, uz Daugavpili, Ventspili vai Liepāju. Bet tā ir maksa, kas jāmaksā par doto iespēju. Un, ja tā tiešām sanāk, tad ir jāspēj šo upuri nest kāda cēlāka mērķa labā. Bet, cik es saprotu no karjeras struktūras, līdz kapteinim un majoram pati brigāde veido un domā, kā tālāk veidot karjeru savam virsniekam, kā tas ir manā gadījuma. Tātad nākamā rotācija man varētu būt tikai no kapteiņa vai majora pozīcijām, un mani tuvākie pieci gadi droši vien paies Ādažos.

– *Tu esi vairāk intraverts vai ekstraverts cilvēks?*

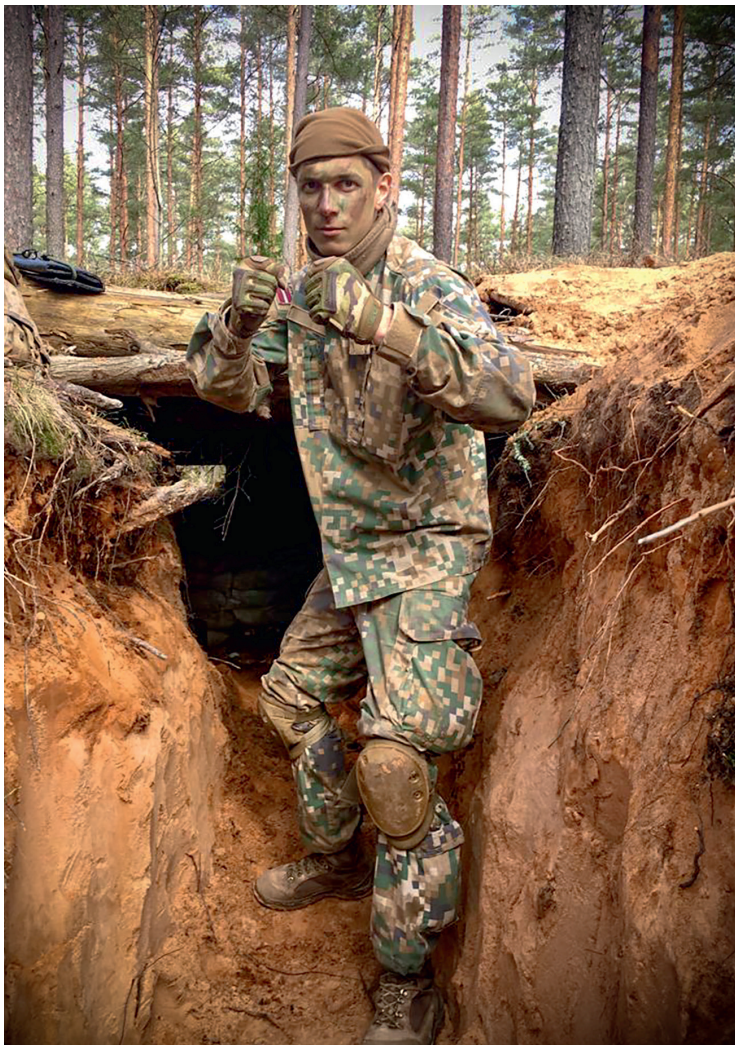
– Es teiktu, ka vairāk intraverts, bet tāds, kas cenšas attīstīt to ekstraverto pusi. Jo virsnieka karjerā tas intravertums – nu tā... Tu vari veiksmīgi runāt ar vienu cilvēku, bet tev jābūt arī ekstravertam, lai varētu sevi efektīvi prezentēt.

– *Kā tu jūties, kad apkārt gandrīz vienmēr ir daudz cilvēku?*

– Militāri taktiskajos uzdevumos mežā ir ļoti forši, ka ir blakus cilvēki, bet tā ikdienā kolektīvā... Mēs arī nebijām liela grupa, 19–20 cilvēki, un ikdienā vispār tikai 14. Vienmēr bija arī vada komandieris un vada seržants, kuri visu organizē. Droši vien palīdzēja arī tas, ka es nedzīvoju šeit uz vietas, bet centrā. Šādā nodalījumā es to neizjutu kā baigo problēmu. Arī te nav tik traki, kadeti istabiņās dzīvo pa divi.

– *Tu teici, ka draudzene jūsmo un dzīvo līdzi taviem panākumiem. Ko vecāki?*

– Man ir ļoti paveicies ar mammu, mēs vienmēr esam viens otru papildinājuši un motivējuši. Es cenšos augt, un viņa dara tāpat. Tagad viņai ir tādas raķešu trajektorijas! Viņa attīsta savu biznesu, lasa, mācās dažādas lietas no veiksmīgiem cilvēkiem. Tas ir ļoti forši,

Gatavs aizsardzībai. Foto no leitnanta Uģa Zariņa privātā arhīva

ka mums ir tāda saikne, ka mēs varam satikties un parunāt par savām profesionālajam lietām.

– Kā tu raksturotu atmosfēru Nacionālajā aizsardzības akadēmijā?

- Draudzīga. Starp kadetiem ir ļoti laba saikne, it īpaši starp tiem, kas mācās četrarpus gadus. Viņi iepazīst gan tos, kas mācās augstākos kursos, gan tos, kuri nāk aiz viņiem. Viņiem ar tiem ir arī laba saikne, aizejot uz vienībām, tu principā jau zini savus komandierus.

– Un mācības? Komandējošā sastāva virsnieka kursā kadetiem nepilna pusotra gada laikā jāapgūst ļoti daudz.

– Ļoti daudz. Visa viela ir maksimāli saspiesta, izņemts viss liekais, un mācību process arī ir maksimāli intensīvs. Man tas patika, esmu ieguvis tādu izglītību, kādu vēlējos, un akadēmijā varēju turpināt mācīties, apgūt visus šos fantastiskos kursus praktiski nepilnu divu gadu laikā.

MELNĀS KAFIJAS VAKARS

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas organizētais Melnās kafijas vakars tiek rīkots, lai pieminētu Latvijas Brīvības cīņu laikā kritušos kadetus. 2019. gadā par godu Latvijas Kara skolas 100. gadadienai un Melnās kafijas vakara simtgadei pasākums pirmo reizi notika Rīgas pilī.

Agri no rīta kadeti devās uz Vareļiem, lai pieminētu kritušos kadetus un godinātu Vareļu kaujas, bet plkst. 18.00 Rīgas pils pagalmā notika Vakara junda. Ik gadu, kopš Latvijas Republikas proklamēšanas 90. gadadienas, 30. novembrī, Melnās kafijas vakarā, piedaloties Latvijas armijas ģenerāļa Lāčplēša Kara ordeņa kavaliera Mārtiņa Hartmaņa ģimenes pārstāvim, iepriekšējā gada NAA labākajam absolventam tiek dāvināts ģenerāļa M. Hartmaņa Goda zobens. Šogad Goda zobenu saņēma leitnants Edgars Eglītis, Sauszemes spēku mehanizētās kājnieku brigādes Artilērijas diviziona 1. Artilērijas baterijas 2. haubiču vada datu sagatavošanas nodaļas jaunākais virsnieks.

Vakara turpinājumā Rīgas pils Svētku zālē kadeti un lūgtie viesi pulcējās pie galdiem un baudīja rupjmaizi, marmelādi un miežu kafiju, kas pirms 100 gadiem bija vienīgā maltīte, ko pēc atgriešanās kājām no Vareļiem līdz Rīgai ieturēja kadeti. Klātesošos uzrunāja NAA rektors Valts Āboliņš, Valsts prezidents Egils Levits, Saeimas priekšsēdētāja Ināra Mūrniece, aizsardzības ministrs Artis Pabriks, Nacionālo bruņoto spēku komandieris Leonīds Kalniņš, Krīvu krīvs kadets Edgars Dāvids u. c.

Valsts prezidenta Egila Levita uzruna Melnās kafijas vakara 100. gadadienā Rīgas pilī

Kadeti, virsnieki, cienījamie klātesošie!

Nupat mēs bijām klāt vienā no Latvijas armijas senākajām un skaistākajām tradīcijām – Vakara jundā, kuras laikā tiek izsaukti un godināti 1919. gada Brīvības cīņās pie Daugavas tiltiem un Vareļu mājām kritušie 14 Latvijas Kara skolas kadeti.

Tieši šovakar, pirms 100 gadiem, jūsu priekšteči – pirmie Kara skolas kursanti – atgriezās no uzvaras pret bermontiešiem, lai turpinātu pārtrauktās mācības un savu dienestu mūsu jaunajā Latvijā.

Tāpēc tieši šovakar man ir liels gods un prieks kopā ar jums piedalīties šīs tradīcijas 100. gadadienā Rīgas pilī.

Šovakar šo vakaru mēs svinam nevis kā parasti Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, bet Rīgas pilī, un rektors Valts Āboliņš jau izskaidroja, kas ir šīs svinēšanas Rīgas pilī simboliskā un, es teiktu, arī konstitucionālā nozīme. Tas simboliski apliecina, ka Latvijas valsts un tauta atceras un godina par Latviju kritušos. Tas arī liecina, ka Latvijas valsts un tauta ļoti augsti vērtē jūsu apņemšanos kalpot Latvijai un par to riskēt pat ar savu dzīvību.

Pirms 100 gadiem jaunie kadeti bija zaudējuši 14 draugus, līdzgaitniekus, varoņus smagās cīņās. Tomēr uzvara bija gūta, un jau pēc dažiem mēnešiem visa Latvija bija atbrīvota no svešiem iebrucējiem.

Šovakar simboliski viņi ir klātesoši kopā ar mums Vakara jundā un Melnās kafijas vakarā. Viņu vārdi tika izsaukti, un mēs kopā apliecinājām, ka viņi ir krituši par Latviju, par to, lai mēs šeit varētu svinēt simto Melnās kafijas vakara gadadienu.

Viņi dzīvoja Latvijai katru savas dzīves mirkli. Arī beidzamajās stundās viņi visaugstāk lika neatkarīgu Latviju un savas tautas brīvību. Viņu dzīve atgādina, ka lielākā vērtība ir pašiem sava neatkarīga valsts, kuru ir vērts aizstāvēt un sargāt, lai tā tiktu saņemta mantojumā no paaudzes paaudzē uz visiem laikiem.

Cienasts tovakar bija tas pats, ko jūs šovakar baudīsiet šeit, – rupjmaize, marmelāde un kafija. Tas ir reti piemērots veids, kā apliecināt saikni ar šiem varoņiem un apņemties sargāt savu Tēvzemi ar tādu pašu apņēmību kā viņi.

Melnās kafijas vakars mūs simboliski vieno kopā pārliecībā par Latviju un pienākuma apziņā ar Neatkarības kara varoņiem. Viņi ir klātesoši un nemirstīgi mūsu vēsturiskajā atmiņā. Viņi ir paraugs un iedvesmas avots nākamajām topošo virsnieku paaudzēm. Šovakar vairosim savu spēku un ticību Latvijai, godinot mūsu varoņus.

Sveicu jūs Melnās kafijas vakara simtgadē! Godināsim par Latviju kritušos kadetus! Kopā apliecināsim gatavību sekot viņu piemēram un kopā stiprināsim Latvijas valsts drošību!

Pulkveža Valta Āboliņa uzruna Melnās kafijas vakarā 2019. gada 30. novembrī.
Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

Latvijas Valsts prezidents Egils Levits un pulkvedis Valts Āboliņš Melnās kafijas vakarā 2019. gada 30. novembrī.
Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

ATSKATS

Pulkveža VALTA ĀBOLIŅA saruna ar Jāni Lejiņu.
Saruna notika dienu pirms oficiālās rektoru maiņas ceremonijas.

–Tu pats esi beidzis Nacionālo aizsardzības akadēmiju, strādājis šeit par pasniedzēju un visbeidzot bijis prorektors un rektors. Kopā akadēmijā tu esi bijis gandrīz trešdaļu no sava kopējā dienesta laika. Kāda ir sajūta tagad, aizejot no akadēmijas?

–Kad es šeit atgriezos kā prorektors, man šķita, ka tā būs kā atgriešanās mājās, ka šeit viss būs pazīstams un pierasts. Tomēr tā nebija. Es redzēju lielas izmaiņas gan organizācijā, gan filozofijā, gan vīzijā, kurp jāiet. Es varu būt pateicīgs un laimīgs, jo man ir bijusi iespēja iziet cauri lielam un nozīmīgam akadēmijas attīstības ciklam. Kaut vai tādā ziņā, ka tad, kad es pirms pieciem gadiem šeit atnācu kā prorektors, man bija iespēja uzsist uz pleca tiem kadetiem, kas toreiz imatrikulējās studiju programmās, un man bija iespēja viņiem paspiest roku izlaidumā, kad viņi gāja prom leitnanta dienesta pakāpē. Tas attiecībā uz pilnajām programmām. Man ir mazliet žēl, ka es nepavadīšu tos, kuri pabeigs jauno Sauszemes spēku studiju programmu, ko mēs ar krietnām pūlēm tomēr akreditējām un ieviesām. Lielā mērā tā tika būvēta kā jau lidojoša lidmašīna. Tā jau ir kustībā, bet tu joprojām būvē un būvē, liec plāksnes, piekoriģē spārnus un tamlīdzīgi. To kadetu izlaidumu es būtu gribējis redzēt, bet man nav arī nekādu šaubu, ka nākamais rektors to visu paveiks visaugstākā kvalitātē.

–Patiesībā jaunā Sauszemes spēku studiju programma zināmā mērā ir tavs darbs.

–Tas nav mans, tikai manā laikā tā tika *stumta cauri*. Sauszemes spēku militārās vadības programmas sagatavošanā un dokumentu noformēšanā bija iesaistīta liela daļa NAA personāla, un īpaši jāpateicas komandleitnantei Andželai Rožcenkovai, pulkvežleitnantiem Aivaram Spriedējam un Aivaram Krjukovam, kā arī apmācību metodiķei Ilonai Ozoliņai. Protams, arī es tur iesaistījos.

Kā rektoram man paveicās, man bija divi lieliski priekšgājēji – brigādes ģenerāļi Egils Leščinskis un Georgs Kerlins, kuri akadēmiju jau bija iestūrējuši pareizākā virzienā, nekā bija gājis pirms tam.

–Arī akadēmijas kopskats ir krietni mainījies – Matīsa zāle, Klinsona zāles priekštelpa, vēstures ekspozīcija, pabeigts šaušanas simulācijas sistēmas angārs un vēl daudz kas cits.

–Akadēmijas vizuālais noformējums ir ļoti svarīgs, un tā nav mana ideja, to aizsāka iepriekšējie rektori. Tikai viņiem bija mazākas iespējas līdzekļu ziņā. Manā laikā bija mazliet labāk un līdzekļus varēja veiksmīgāk pārdalīt. Nevar tā, ka tu ienāc vienā padomju laika piecstāvu ēkā un nekas neliecina, ka tu esi nokļuvis militārā augstskolā. Akadēmijas tēlam ir jāpiesaista cilvēki ne tikai ar iekštelpu noformējumu, bet arī ārpus tām. Videi ir ļoti liela nozīme. Es atceros, toreiz, kad tikko bija izveidota Baltijas aizsardzības koledža, tur no katras Baltijas valsts brauca cilvēki, lai iepazītos un vērtētu. Tad vēl neviens students tur nebija uzņemts. Mūs iepazīstināja ar vidi un paredzēto mācību metodiku, kāda tiks izmantota, sagatavojot vecākos štāba virsniekus un virsniekus vispār. Tur tikko bija pabeigts tā saucamais eiroremonts – viss svaigs, skaists, mēbelēts un aprīkots ar datoriem. Tur bija arī taktikas trenažieris, kādu es vēl nebiju redzējis. Es gāju un domāju – jā, šeit es gribētu mācīties, un pēc paris gadiem es tur mācījos.

–Tev ir bijusi iespēja iepazīties ar dažādu valstu militārajām augstskolām. Ar ko mūsu NAA atšķiras no citām?

–Mēs pievēršam daudz lielāku uzmanību tieši militārajai apmācībai, profesionalitātei un praktiskajām nodarbībām. Tā lai virsnieks, pabeidzot šo mācību iestādi, būtu spējīgs tikai ar nelielu ieskriešanās periodu uzreiz pārņemt un komandēt vadu. Nevis sākt jaunu apmācības

Pulkveža Valta Āboliņa uzruna Mācību vadības pavēlniecības komandiera/Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektora maiņas ceremonijā 2020. gada 24. jūlijā.
Foto: Armīns Janiks (Aizsardzības ministrija)

ciklu, un tajā vienībā, kur viņš nokļūst, nāktos veidot kaut kādus īpašus kursus, lai viņš apgūtu nepieciešamās militārās prasmes. Vai arī seržants būtu spiests viņu *drillēt* no jauna. Man šķiet, ka mūsu izvēlētais virziens tomēr ir pareizāks nekā daudzās citās Eiropas valstīs un to militārajās augstskolās. Arī mūsu starptautiskie moduļi, kuros parasti piedalās sešu līdz astoņu valstu pārstāvji, ir ļoti praktiski. Piemēram, kaujas šaušana tuvās distancēs, kauja biezi apbūvētā vietā vai krīzes reaģēšanas operācijas. Vai arī pavisam svaigs piemērs – Vasaras lauka nometnes noslēguma fāzē prorektors bija ieplānojis un noorganizējis mācības kopā ar pusi poļu tanku rotu. Tās komandieris pēc tam teica, ka viņš neko tamlīdzīgu neatceras no studijām savā akadēmijā. Īpaši jau šādas apvienotas mācības, kurās piedalās vairāk nekā 200 kadetu un kurās izspēlē variantus, kad tanki ir gan uzbrūkošā puse, gan otrādi – tie atbalsta aizsardzībā esošās vienības. Šādas mācības dod pavisam citu pieredzi un iespaidu, un ar šo grūti atkārtojamo pieredzi kadeti aizies uz savām vienībām.

Daudzu valstu militārajās augstskolās, piemēram, Lietuvas, Polijas un Čehijas virsnieku sagatavošanas posmā praktiskās mācības ar izspēlētām kaujas situācijām ir daudz zemākā līmenī un daudz mazāk nekā pie mums. Tur vairāk koncentrējas uz akadēmisko izglītību. Pēc mūsu organizētajiem moduļiem ārzemju kadeti saka, ka šo divu nedēļu laikā viņi izšāvuši tikpat daudz munīcijas, cik visā savā līdzšinējā studiju periodā. Viņi ārkārtīgi augstu novērtē tās praktisko treniņu iespējas, ko mēs piedāvājam. Tas, protams, maksā, bet es domāju, ka ieguvums ir daudz lielāks nekā iztērētā nauda. Ar to ne tikai NAA, bet arī visas Latvijas un Latvijas militārpersonu labā slava iziet pasaulē. Galu galā drošības vide pasaulē nav mainījusies, kā tas tika uzskatīts pēc Padomju savienības sabrukuma, ka turpmāk valdīs miers un saticība. Mēs redzam, ka pilna spektra karadarbība joprojām ir dienas kārtībā, līdz ar to taisīt virsniekus par akadēmiķiem un zinātniekiem nav pareizā pieeja. Virsnieks vispirms ir militārpersona, un viņam ir jābūt sagatavotam darīt to darbu, ko prasa kara situācija. Tik vienkārši.

Ar to es negribu noniecināt akadēmiskās zināšanas un teikt, ka tās nav vajadzīgas. Gluži otrādi, operacionālā vide kļūst arvien komplicētāka un nepieciešamība pieņemt lēmumus

arvien zemākos līmeņos pieaug. Arī zemākā līmeņa komandieriem ir jāspēj analizēt situāciju, atsijāt svarīgo no nesvarīgā, jāspēj kritiski izvērtēt faktus un faktorus un pieņemt neatkarīgus lēmumus. Nevar teikt, ka akadēmiskā izglītība šīs spējas dod, bet noteikti tās veicina. Ja jaunajam cilvēkam ir uzdots kāds rakstu darbs, tad par konkrēto tēmu ir jāsavāc fakti, tie jāsaliek loģiskā secībā, jāizanalizē, jāsintezē un jānonāk pie secinājumiem. Tas, protams, liek pelēkajām šūniņām darboties un veicina to, ka viņš tādējādi kļūst spējīgāks pieņemt izsvērtus lēmumus. Bet tas nav vienīgais militāra virsnieka uzdevums. Viņam ir jābūt gan radošam, gan trenētam. Kaujas laukā vienmēr nevar būt tikai radošs, ir jābūt ietrenētām noteiktām reakcijām. Ja uz tevi šauj, tu nedrīksti sākt domāt, tev momentā jāatrod aizsegs un jāieņem pozīcija. Tas pietrūkst daudzu militāro augstskolu apmācībās. Viņi, protams, to apzinās un meklē dažādus risinājumus. Esmu bijis liecinieks sarunai starp Bundesvēra pārstāvjiem un vienas no Vācijas militāro augstskolu Helmūta Šmita universitātes mācībspēkiem. Tur mēs sūtām arī savus kadetus, bet ar nodomu apgūt tikai bakalaura programmu, to akadēmisko sadaļu. Mēs nevienu brīdi nedomājam, ka, atgriežoties no tās universitātes, cilvēkam uzreiz var iedot leitnanta dienesta pakāpi. Nē, viņam vispirms šeit pie mums jāpabeidz Komandējošā sastāva virsnieka kursa programma, un tikai tad viņš var kļūt par pilntiesīgu virsnieku. Arī Bundesvērs ir arvien neapmierinātāks ar to, ko viņiem piedāvā šī universitāte, jo profesori to deķīti vienmēr grib vilkt uz savu pusi. Viņiem šķiet, ka students nevar izdzīvot bez viņu sniegtajām zināšanām, ka vissvarīgākais, kas viņam jāzina, ir, piemēram, politoloģija vai starptautiskās attiecības, vai arī radioelektronika līdz pašiem dziļumiem, vai kaut kas tamlīdzīgs. Zināšanu kopums pasaulē pieaug arvien ātrāk, un visu nevar apgūt. Vienmēr ir jāizsver, kas ir būtiski un kas nav tik būtiski.

–*Kāda ir tava jaunā dienesta vieta?*

–Tas ir itāļu multinacionālais korpuss *NATO* komandstruktūrā. Tajā ir viena latviešiem paredzēta pozīcija, Civilmilitārās sadarbības nodaļas priekšnieka amats. Tur man būs pakļauti kādi desmit virsnieki no trīs vai četrām nācijām, tad korpusa līmenī kopīgiem spēkiem pildīsim šim dienestam paredzētās funkcijas.

–*Lai veicas!*

–Paldies!

Mācību vadības pavēlniecības komandiera/Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektora maiņas ceremonija 2020. gada 24. jūlijā.
Foto: Armīns Janiks (Aizsardzības ministrija)

Dr.sc.pol. ***Ieva Bērziņa,***
NAA Drošības un stratēģiskās pētniecības centra vadošā pētniece

TREŠĀS ATMODAS MĀCĪBAS MŪSDIENU VALSTS AIZSARDZĪBAI

Latvijas neatkarības atjaunošana ir viena no tām vēstures lappusēm, ar kurām varam būt patiesi lepni. Tas bija ārkārtējs un sekmīgs Latvijas sabiedrības pilsoniskās aktivitātes pacēlums, kas bija viens no PSRS sabrukumu veicinošiem faktoriem. Trešā atmoda ir svarīga ne tikai kā vēsturisks izpētes objekts, bet arī kā paraugs un iedvesmas avots valsts aizsardzībai mūsdienu drošības kontekstā, jo vairāki tās aspekti ir aktuāli arī pašlaik. Gan aktīvas pilsoniskās līdzdalības nozīme valsts attīstībā un aizsardzībā, gan autoritāru režīmu pretdarbība demokratizācijai ir labāk izprotama plašākā vēsturiskā skatījumā. Rakstā ir ieskicēti daži aspekti, kur redzami Trešās atmodas saskares punkti ar pilsoniskās aktivitātes un valsts aizsardzības jautājumiem mūsdienās.

VĒRTĪBAS

Latvijas neatkarības atjaunošana pēc 50 okupācijas gadiem bija iespējama, pateicoties Padomju Savienībā sāktajiem demokratizācijas procesiem. "Atklātība" un "pārbūve" jeb PSRS politisko un ekonomisko reformu politika deva iespēju atklātāk runāt par aktuālām problēmām, apzināt padomju okupācijas režīma noziedzīgās darbības pret Latvijas tautu, veidot jaunas sociāli politiskas organizācijas un izmantot pulcēšanās brīvību, lai paustu tautas prasības. Ierobežotas demokrātiskās brīvības, ko PSRS vadība piešķīra, lai dotu otru elpu morāli un ekonomiski grimstošam režīmam, Latvijā (un arī vairākās citās PSRS republikās) pārauga idejā par nacionālo neatkarību. Tātad Trešā atmoda bija nacionāla un demokrātiska atbrīvošanās kustība, un šis vērtību kods ir aktuāls arī mūsdienās, jo demokrātija un nacionālā drošība ir cieši saistīti fenomeni. To uzskatāmi rāda notikumi pēc prezidenta vēlēšanām Baltkrievijā 2020. gada 9. augustā, kad liela daļa sabiedrības neatzina oficiāli paziņoto vēlēšanu rezultātu leģitimitāti un pauda un joprojām pauž savu attieksmi ilgstošos masu protestos. Šādos apstākļos autoritāram līderim, kurš nevēlas atdot varu, ir jāizmanto spēcīgāku autoritāru režīmu atbalsts, kas var radīt riskus valsts suverenitātei. Arī citu valstu gadījumi rāda, ka pieaugošs autoritārisms iekšpolitikā ir saistīts ar lielākām simpātijām un atbalstu Krievijas īstenotajai ārpolitikai. Pieņemot, ka mūsdienu Krievija ir autoritārisma gravitācijas centrs reģionā, var secināt – demokrātisku vērtību un valsts pārvaldes principu stiprināšana Latvijas iekšpolitikā ir viens no būtiskiem priekšnoteikumiem, lai mazinātu Krievijas ietekmi.

SOLIDARITĀTE

Trešā atmoda jau ir hrestomātisks nevardarbīgas pretošanās metožu pielietojuma gadījums pasaules mērogā. Piemēram, akcija "Baltijas ceļš" kā politiskās cīņas paraugs tika izmantots Katalonijā 2013. gadā un Honkongā 2019. gadā. Trešā atmoda, tāpat kā masu protestu izraisīti nozīmīgi pavērsieni, arī citās valstīs ir piemērs tam, ka sabiedrības vienotība, savstarpējs atbalsts, pārliecība un ticība ideāliem ir nozīmīgs spēks, ar

ko spiesti rēķināties autoritāri līderi, kuru rīcībā ir speciālo uzdevumu vienības, policija, armija un citas spēka struktūras. Indijas politiskais un garīgais līderis Mahātma Gandijs ir viens no nevardarbīgas pretošanās idejas pamatlicējiem, tomēr Roberts E. Klitgārds (*Robert E. Klitgaard*) pētījumā par nevardarbību kā pretošanās taktiku atklāj: "Gandijs pārliecinājās, ka nevardarbīga pretošanās nevar tikt izmantota pārāk bieži bez riska piedzīvot katastrofālus rezultātus." Trešās atmodas laikā izmantotā taktika izrādījās efektīva konkrētajos vēsturiskajos apstākļos, tomēr pasaules vēsturē ir arī daudz gadījumu, kad pret nevardarbīgiem protestētājiem tiek lietots fizisks spēks. Vardarbīgā un asiņainā protestu apspiešana Tjanmiņas laukumā Ķīnā 1989. gadā ir viens no šādiem spilgtiem piemēriem. Mūsdienu autoritārie režīmi izstrādā risinājumus un paņēmienus, lai nepieļautu tā saucamās krāsainās revolūcijas jeb nevardarbīgus masu protestus, kuru rezultātā notiek varas maiņa. Piemēram, Krievijas aizsardzības ministrs Sergejs Šoigu 2015. gadā informēja sabiedrību, ka Krievijā notiks zinātniska "krāsaino revolūciju" fenomena izpēte ar mērķi noskaidrot, kāda ir armijas loma, lai nepieļautu tādas situācijas kā 1991. un 1993. gadā. Tas nozīmē, ka paļaušanās uz nevardarbīgas pretošanās metodēm valsts apdraudējuma gadījumā ir nepietiekama. Visaptverošā valsts aizsardzības sistēmā, ko Latvija ievieš kopš 2018. gada, militārai komponentei ir būtiska loma, tomēr šāds aizsardzības modelis nespēj efektīvi darboties bez solidaritātes, jo tam ir nepieciešams arī civilā sektora atbalsts un iesaiste.

DROSME

Raugoties uz Trešo atmodu no mūsdienu skatu punkta, tie bija dramatiski notikumi, kas beidzās laimīgi – Latvija atguva savu neatkarību. Bet tajā laikā Trešās atmodas līderiem un aktīvistiem nebija nekādu garantiju, ka mērķus izdosies sasniegt un ka viņi un viņu tuvinieki netiks pakļauti represijām vai pat nogalināti. Protesti pret autoritāriem režīmiem un pretošanās okupācijai vienmēr ir riskanti, tāpēc drosme ir vēl viena no Trešās atmodas mācībām. Līdz ar visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanu Latvijā valsts līmenī ir noformulēts princips, ka militāra uzbrukuma gadījumā gan bruņotie spēki, gan visas atbildīgās institūcijas un sabiedrība kopumā izmantos visus mūsu rīcībā esošos resursus, lai pretotos ārējam agresoram. 2018. gadā Nacionālās drošības likumā tika veikti grozījumi, kas paredz, ka kara vai militāra iebrukuma gadījumā "Latvijas iedzīvotājiem, ievērojot nacionālo un starptautisko tiesību normas, ir tiesības īstenot pilsonisko nepakļaušanos [..], izrādīt bruņotu pretošanos [..] un sniegt visu veidu atbalstu pilsoniskās nepakļaušanās un bruņotas pretošanās dalībniekiem, kā arī Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem [..]." Gatavība savas privātās intereses, brīvību, veselību un pat dzīvību ziedot kopējam labumam, ir viens no priekšnoteikumiem, lai šī tiesību norma darbotos arī praksē, jo okupācijas režīms vai autoritārs līderis vardarbību lieto ar mērķi sabiedrību iebiedēt un panākt pakļāvību. Tikai pārvarot bailes, iespējams panākt pozitīvas pārmaiņas. Baltkrievijas tauta pašlaik ir izcils pilsoniskas drosmes paraugs, jo turpina aktīvi paust savu politisko pārliecību un prasības, neraugoties uz to, ka simtiem cilvēku tiek apcietināti, sisti, spīdzināti, pazemoti un vairāki – pat nogalināti.

LĪDERI

Trešā atmoda bija masu kustība, jo nozīmīgos sociālo procesu pagrieziena punktos izšķiroši ir tas, ka savu gribu aktīvi pauž lielas tautas masas. Taču masu kustības nav iespējamas bez spēcīgām personībām, kas spēj iedvesmot, organizēt un vadīt

sabiedrību. Piemēram, akcija "Baltijas ceļš" ir izcils un apbrīnojams piemērs arī no organizatoriskā viedokļa, jo tā izdevās, pat neraugoties uz to, ka komunistiskā partija aizliedza tiešo translāciju radio, kas bija plānota kā informācijas avots akcijas dalībniekiem. Pateicoties organizatoru atjautībai, tika atrasts risinājums, kā problēmu atrisināt. Lai sabiedrība varētu pārvarēt krīzes situācijas, izšķiroši svarīgas ir atbildīgo amatpersonu, politisko un pilsonisko organizāciju un kustību vadītāju līderības prasmes, lai pārliecinātu, nomierinātu un iedvesmotu sabiedrību, kā arī spētu rast efektīvus un reizēm pat netradicionālus risinājumus dažādās situācijās. Tāpēc jaunā Valsts aizsardzības koncepcija paredz, ka "visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas un Jaunsardzes kustības attīstības kontekstā vairāk ir jāorientējas uz līderības kvalitāšu izkopšanu jauniešos". Jauniešiem vēl ir unikāla iespēja mācīties no Trešās atmodas līderu piemēra, jo vairāki no viņiem aizvien ir aktīvi Latvijas politiskajā un pilsoniskajā dzīvē. Piemēram, bijušais Latvijas Tautas frontes priekšsēdētājs Dainis Īvāns piketā pie Baltkrievijas vēstniecības 2020. gada 12. augustā teica emocionālu runu un iezīmēja saikni starp Latvijas Trešo atmodu un aktuālajiem notikumiem Baltkrievijā: "Baltkrievijas tauta, varbūt visiem mums par pārsteigumu, šobrīd piedzīvo nākamo atmodu pēc tās atmodas, kas notika pirms 30 gadiem."

STRATĒĢISKĀ KOMUNIKĀCIJA

Sabiedriskās domas veidošana un ietekmēšana ir svarīgs elements politiskajos procesos un karadarbībā gan vēsturiski, gan mūsdienās – atšķiras tikai pieejamie komunikācijas risinājumi. Viens no stratēģiskās komunikācijas uzdevumiem ir sniegt informāciju vietējai un starptautiskai sabiedrībai no neatkarības kustības vai opozīcijas skatu punkta. Būtiska nozīme Trešajā atmodā bija Latvijas Tautas frontes nedēļas laikrakstam "Atmoda", par kuru Ainārs Dimants Nacionālajā enciklopēdijā raksta: "Līdz ar opozicionārās un masveidīgās "Atmodas" legālo iznākšanu Latvijā beidzās Komunistiskās partijas monopols uz plašsaziņas medijiem. [..] Avīze bija ietekmīgs, lielā mērā patstāvīgs spēks Latvijas neatkarības un demokrātijas atjaunošanā un sabiedrības mobilizēšanā šim mērķim." Informācijas pieejamības nozīmi var vērot arī Baltkrievijas protesta akciju kontekstā, kur *Telegram* kanāls *NEXTA* apkopo svarīgāko informāciju no opozīcijas skatu punkta, kas ir pieejama jebkuram interesentam visā pasaulē. Tādējādi starptautiskajai sabiedrībai ir pieejama patiesa informācija par notiekošo Baltkrievijā, kas pakāpeniski veido un ietekmē arī sabiedrisko domu un veicina starptautiskās sabiedrības atbalstu. Piemēram, 2020. gada 18. septembrī ANO Cilvēktiesību padome pieņēma rezolūciju par cilvēktiesību situāciju Baltkrievijā un aicināja Baltkrievijas varas iestādes pārtraukt lietot vardarbību un sākt dialogu ar politisko opozīciju. Starptautiskās sabiedrības atbalsts bija izšķiroši svarīgs arī Trešās atmodas notikumos, jo Rietumu demokrātisko valstu līderu ietekme un pievērstā uzmanība atturēja padomju režīmu no vardarbības pielietošanas.

*Majors **Vitālijs Šlendins,***
Tālmācības centra priekšnieks

TĀLMĀCĪBA

Tālmācības centra mērķis ir atbalstīt mācību procesu gan NAA, gan Nacionālo bruņoto spēku vienībās. Tagad nācis klāt vēl viens ļoti svarīgs uzdevums – atbalstīt mācību procesu Zemessardzē. Visplašākais no šiem virzieniem ir NAA atbalsts, jo šeit centrs palīdz organizēt mācību procesu. Tas nozīmē, ka tiek veidotas dažādas programmas, kas atvieglo, koordinē un ļauj veikt uzskaiti mācību procesa ietvaros. Piemēram, mēs varam veikt apmeklējumu uzskaiti, mums ir žurnāls, mēs varam šajā žurnālā likt atzīmes un tās saglabājas. Pasniedzēji, Mācību daļa un kursu priekšnieki var redzēt vidējo vai katra priekšmeta atzīmi. Mēs varam elektroniski pieteikt telpas, mums ir elektronisks stundu saraksts. Tas nozīmē, ka students atver savu profilu un redz, kura auditorija un kurš pasniedzējs viņam ir. Un tas viss vienā sistēmā.

Tālmācība pati par sevi ir ļoti dažāda – tā var būt gan elektroniskā apmācība, kad cilvēki paši lasa un skatās materiālus, gan kontaktstundas. *Covid–19* krīze parādīja, ka bez labas tālmācības sistēmas mēs nevaram iztikt. Līdz šim mēs kā *on line* izmantojām *of line* lekcijas – tas nozīmē, ka bija pievienoti materiāli, izveidoti testi, un kadeti mācījās un kārtoja šos testus. Bija arī izveidotas *on line* lekcijas, videolekcijas.

Zemessardzes vada komandiera kursa kaujas inženieratbalsta apmācības nodarbība "Nacionālo bruņoto spēku bruņojumā esošās mīnas un uzstādīšana lauka apvidū".
Foto: virsseržants Arvis Buķelis (Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija)

Otrs lielākais Tālmācības centra darbības virziens ir atbalstīt Mācību vadības pavēlniecības skolas. *ILIAS* platformu aktīvi un plaši izmanto, piemēram, Valodu skola, plāno izmantot Sakaru skola. Diemžēl ļoti maz tālmācības iespējas izmanto citas NBS vienības, kaut arī ir iespējams izstrādāt dažāda veida kursus, ko varētu izmantot mācību procesa pilnveidošanā.

Trešais virziens, kurš būs visplašākais un kurā Tālmācības centrs (TC) iegulda ļoti daudz spēka, ir zemessargu apmācība. Ir izveidota atsevišķa *ILIAS* platforma, un zemessargi to izmanto arvien vairāk. Centrs apmāca arī speciālistus, kas varētu strādāt ar šo programmu, vēlāk paši veidot šādas programmas un tās administrēt. Viens no galvenajiem uzdevumiem šogad akadēmijai ir sākt Zemessardzes vada komandieru apmācības kursu zemessargiem. Tas ir izaicinājums TC, jo mēs šajā kursā esam galvenais atbalstošais elements. Tas nozīmē, ka visi mācību materiāli tiek ielikti tālmācības sistēmā, jo apmācāmie pārsvarā ir zemessargi, kas nevar mācīties klātienē. Viņiem būs iespēja attālināti apgūt mācību vielu, uzdot jautājumus, pildīt testus, piedalīties aptaujās un darīt visu pārējo šajā sistēmā. Kurss sākās 5. septembrī, un Tālmācības centrs kopā ar pasniedzējiem veido gan šī kursa saturu, gan administrē visus nepieciešamos materiālus.

Ceturtais mūsu centra darbības virziens ir iesaistīšanās starptautiskos projektos, kas ir tieši saistīti ar tālmācības metodi. Šovasar es un viens mūsu centra programmētājs esam apstiprināti par *NATO* programmas ekspertiem tālmācības jomā. Mēs aktīvi veicam citu valstu tālmācības platformas speciālistu sagatavošanu. Tas ir *NATO* izglītības projekts, kura ietvaros *NATO* speciālisti atbalsta citas valstis. Parasti tās ir "Partnerattiecības mieram" dalībvalstis, lai tās varētu pilnveidot savu militārās izglītības sistēmu un tuvināt to alianses standartiem. Šovasar mēs apmācījām personālu no Ukrainas vadības augstskolas (*NAPA*), kas ir tieši pakļauta Ukrainas prezidentam. Šajā projektā mēs apmācām vai apmācīsim speciālistus Kazahstānai, Serbijai, Tunisijai, Azerbaidžānai un Armēnijai.

Piektais TC darbības virziens ir simulāciju centrs, kurš varbūt veido mazāko daļu no centra darba apjoma un no kura tagad arī palicis tikai mazs elementiņš – šaušanas simulators. Šis virziens tieši ar tālmācību ir saistīts mazāk, bet arī tas ir viens no mūsu uzdevumiem, un uz simulatoru trenēties brauc daudzu NBS vienību karavīri.

Ikdienā TC izstrādā dažāda veida kursus, piemēram, tādus kā "Kiberdrošība" vai "Ievads tālmācībā". Tagad centrs izstrādā kursu, kas varētu noderēt mūsu draudzīgajiem spēkiem, kuri rotācijas režīmā ierodas Latvijā. Tas ir kurss "Latvijas kulturālās īpatnības" angļu valodā, kas dos iespēju cilvēkiem iepazīt Latviju, pirms viņi brauc uz šejieni, ļaus labāk saprast mūsu kultūru, tradīcijas, paražas, likumus un tamlīdzīgi. Šāda Latvijas kultūras iepazīšana laikus palīdzēs izvairīties arī no dažāda veida pārpratumiem.

Nākamais projekts, pie kura TC tagad strādā, ir bruņu tehnikas atpazīšanas kurss. Tas būs elektroniskā veidā un interaktīvs. Tas nozīmē, ka cilvēki varēs lasīt, skatīties un arī veikt paškontroles testus. Šo kursu varēs izmantot visas NBS vienības, lai celtu savu profesionalitāti, atsvaidzinātu zināšanas vai lietotu kā mācību materiālu. TC pienākumos ietilpst arī dažādu NBS vienību pasūtījumu izpilde. Ja nepieciešams, centrs sadarbībā ar speciālistiem var sagatavot specifiskus kursus konkrētām vajadzībām.

Tehniskās iespējas ir ļoti lielas, katru kursu var izveidot interesantu, interaktīvu un informatīvi piesātinātu, bet tam nepieciešams ļoti daudz papildu darba. Problēma bieži ir tāda, ka parasti redzams tikai rezultāts. Cilvēki nesaprot, cik daudz laika vajag, lai mācību vielu pārveidotu elektroniskā veidā un apstrādātu. Tas nav tā, kā izveidot prezentāciju vai pievienot savu failu. Tālmācībā viss ir jāpārstrādā. Ja kurss ir interaktīvs, tas jāpasniedz īsi, kodolīgi, bet saprotami. Ja ir, piemēram, trīs lappuses teksta, tad

tālmācības kursā no tā jāatstāj vien pāris rindkopu, bet tā, lai pārējais materiāls būtu skaidrs un saprotams. Varbūt tur vajag pielikt video, audio vai attēlu, kas papildina šīs pāris rindkopas.

Ir ļoti interesanta amerikāņu zinātnieku apkopotā statistika. Viņi ir pētījuši, cik stundu darba jāpatērē, lai izveidotu vienu stundu tālmācībai. Piemēram, lai izveidotu tikai standarta struktūru, pievienotu attēlus un parastus failus, vienas tālmācības stundas sagatavošanai vajag 20 stundas. Ja tas ir kaut kāds interaktīvs kombinējums ar testiem un video, tad vienas tālmācības stundas sagatavošanai tiek patērētas 50–100 stundas. Ja tas ir pilnīgi interaktīvs kurss, kas pats par sevi ir kā vesels fails, tam vienas stundas izveidei jāpatērē līdz 200 stundām darba.

Turklāt tur jāiegulda milzīgs intelektuālais potenciāls. Bieži vien pasniedzējs atnes piecas sešas lappuses teksta, un viņš nezina, ko ar to darīt. Šis materiāls ir labs, bet tālmācībai tas neder, cilvēks datorā nelasīs milzīgu teksta apjomu, viņam vajag galveno informāciju. No šī teksta jāizvelk kodols, tas metodiski pareizi gan jāizskaidro, gan metodiski pareizi jānoformē, lai studējošie to izlasītu, noklikšķinātu visu pēc kārtas un aizietu uz testu. Vai arī – par pašu programmēšanu. Piemēram, cilvēkam vajag mazu tabuliņu un lai no tās uzreiz varētu pāriet uz otru tabulu. Pat šī mazā darbiņa programmēšanas kods var aizņemt divas lappuses. Turklāt, ja kaut kur būs kļūda, kāda nepareizi ielikta punktiņa dēļ var nobrukt visa sistēma. Ne velti, piemēram, Rīgas Tehniskajā universitātē ar programmēšanu vien nodarbojas 15 cilvēki, un viņiem vispār ir IT un Tālmācības institūts, kurā strādā vairāk nekā 50 cilvēku. Savukārt mūsu Tālmācības centrā strādā tikai seši cilvēki un ir tikai viens programmētājs.

Zemessardzes vada komandiera kursa apmācības nodarbība "Aizsardzība pret masveida iznīcināšanas ieročiem".
Foto: virsseržants Arvis Buķelis (Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija)

Otra lieta, šāda veida pakalpojumi visur pasaulē ir ļoti, ļoti dārgi. Piemēram, *NATO* bija izveidots kurss "Iepazīstināšana ar *NATO*". Tas bija interaktīvs kurss ar minimālu, diezgan augsta līmeņa aplikāciju, attēliem, skaņu un tekstu, un tas izmaksāja 250 000 dolāru. Pērkot šādus pakalpojumus no privātām firmām, pat par kādu diezgan elementāru darbību cenas var sākties no 50 000 eiro. Turklāt izpildītājam viss ir precīzi jāizskaidro, jāuzraksta precīza tehniskā prasība. Šeit, akadēmijā, mēs varam precizēt, saskaņot ar personālu, kam šī programma vajadzīga, un arī tad dažkārt nākas visu pārstrādāt. Firmai, kas ar to nodarbojas, vajag visu pa punktiem – 1., 2., 3... Ja gribēsi ko labot, maksāsi vēl tikpat daudz. Protams, ja strādā tikai viens programmētājs, neiet tik ātri, kā gribētos, tomēr kaut kāds līmenis ir sasniegts, sistēma darbojas un tiek krietni ekonomēta valsts budžeta nauda.

Problēma ir arī ar speciālistiem. Piemēram, labs multimediju dizainers vai programmētājs civilajā dzīvē pelna mēnesī no 2000 eiro un uz augšu. Tas ir ļoti specifisks darbs, kur vajag daudz zināšanu dažādās jomās un analītiskās spējas. Atalgojuma ziņā mums ir ļoti grūti konkurēt ar civilo sektoru, un labi, ka mums ir esošie vai bijušie karavīri, kas ir gatavi mācīties un strādāt.

Mēs salīdzinoši ar rietumvalstīm šo procesu esam sākuši nesen, un tajā ir bijis iesaistīts ļoti maz cilvēku, tāpēc dažkārt ir grūti saprast – kam tas viss vajadzīgs, kādam nolūkam to var izmantot, kāds no tā labums. Turklāt rezultāti arī nav tūlītēji, piemēram, katru nedēļu vai katru mēnesi kāds gatavs spožs produkts. Tam vajadzētu ļoti daudz resursu. Jāsaprot, ka tālmācība nav failu vai grāmatu kopiju ielikšana internetā. Grāmatu ielikšana internetā ir krātuves veidošana, bet, kad grāmata tiek pārstrādāta, tā ir pavisam cita lieta.

Tālmācības galvenā priekšrocība un devīze – tā ir izmantojama jebkurā laikā un vietā. Tas nozīmē, ka ar attiecīgas programmatūras palīdzību studējošais, sēžot mājās, citā pasaules galā, var turpināt savu izglītību, saņemt nepieciešamos materiālus un pat kārtot testus. Tālmācība ir arī viens no palīginstrumentiem situācijās, kad nevar nodrošināt kontaktstundas. Tomēr jebkurā gadījumā jāsaprot, ka tālmācība nekad pilnīgi neaizvietos klātienes izglītību. Tā var atvieglot dzīvi, un tā ir vēl viens instruments, ko var izmantot mācību procesā. Cilvēciskais faktors ir būtisks, īpaši militārajā jomā, kur kontaktnodarbības ir ļoti svarīgas. Tālmācība šeit der kā palīgelements vai risinājums īpašās situācijās.

Ir ideja par *Big Blue Button* programmas izmantošanu. Tā ir vienkāršāka, bet ļoti kvalitatīva. Tā ir kā videokonference, kas ļaus pasniedzējam no tālienes vadīt lekcijas, uzdot jautājumus, saņemt jautājumus no studējošo puses un atbildēt uz tiem. Tu redzi viņus, viņi redz tevi. Tu vari kopēt savu ekrānu, studenti redz visu, kas ir uz ekrāna, tu vari to visu izskaidrot. Principā tā ir normāla lekcija. Studējošie sēž mājās vai kopmītnēs un mierīgi seko līdzi mācībām. Šī programma ļaus izmantot arī tādu mācību metodi kā darbs grupās, jo administrators var visu personālu sadalīt grupās, viņi var diskutēt, apspriesties un prezentēt savus darbus. Progress iet uz priekšu, iespēju kļūst arvien vairāk, un Tālmācības centrs cenšas to visu atbalstīt un realizēt. Tas ir viens no mūsu nākotnes galvenajiem uzdevumiem.

Ja runājam par tālmācības attīstību, mūsu dāņu, norvēģu un amerikāņu kolēģi ir izpētījuši, ka mūsu jaunatne tiešām lasa ļoti maz. Arī video materiāls nedrīkst būt garāks par piecām sešām minūtēm, jo jaunā paaudze vairāk nespēj uztvert. Piecu sešu minūšu garš klipiņš un divas rindkopas teksta – tas ir viss, ko viņi uztver. Laiks, kad studenti zināšanas apguva, lasot grāmatas un klausoties lekcijas, šķiet, ir pagājis. Tas arī jāņem vērā, veidojot tālmācību programmu saturu.

*Kapteinis **Ritvars Kazaks,***
Kaujas izturības kursa priekšnieks

KAUJAS IZTURĪBAS KURSS

Kaujas izturības kursa (KIK) ideja ir aizgūta no Norvēģijas armijas. NAA pirmais izmēģinājuma kurss notika 2015. gadā, un tā ilgums bija četras dienas. Ar katru nākamo gadu kurss tika pilnveidots un tā ilgums palielinājās. Kopš 2019. gada Kaujas izturības kurss NAA ir standartizēts.

KIK mērķis ir trenēt un pārbaudīt topošo Nacionālo bruņoto spēku virsnieku psihisko noturību, pildot uzdevumus pastiprinātas slodzes, stresa un noguruma apstākļos, lai analizētu katra kursa dalībnieka izturības slieksni un dotu tiem rekomendācijas, ko uzlabot turpmākajā dienestā. KIK mācības notiek gan individuāli, gan grupās, un pats kurss tiek realizēts četros posmos. Pirmais ir sagatavošanās, tad ir aktīvās darbības posms un attiecīgi seko rehabilitācijas un patstāvīgā darba posms. Sagatavošanās un aktīvās darbības posmā notiek teorētiskā apmācība un iegūto zināšanu pielietošana praksē kursa instruktoru vai pieaicināto vieslektoru vadībā.

Sagatavošanās posmu sāk ne vēlāk kā trīs mēnešus pirms aktīvās darbības posma. Tā laikā notiek taktiskie marši no 10 līdz 40 kilometru distancēs. Marši tiek dažādi kombinēti – ar ekipējumu, bez ekipējuma, vienkārša iešana vai arī forsētais maršs. Sagatavošanās posmā tiek iekļautas arī psihologu un uztura speciālistu nodarbības, kā arī pēdu apkopes jeb pēdu veselības nodarbības. Papildus tiek atkārtotas teorētiskās zināšanas, kas attiecas uz dažādu uzdevumu izpildi līdz vada līmenim. Vēl ir praktiskās nodarbības, piemēram, ūdens šķēršļa šķērsošana, improvizēta plosta izveide, laivas sagatavošana, iekāpšana tajā, airēšana un tamlīdzīgi. Sagatavošanās posmā veic arī bioķīmiskās analī-

Ātrgaitas kuteru transfērs uz kuģi Kaujas izturības kursā.
Foto: seržante Zanda Puče (Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija)

zes un vērtē karavīra veselības stāvokļa atbilstību nepieciešamajām prasībām. Lai kadets tiktu ieskaitīts aktīvās darbības posma fāzē, viņa veselības kapacitātei jābūt ne zemākai par B5. Papildus jābūt nokārtotiem ikgadējiem fiziskajiem normatīviem – vismaz uz ļoti labi, bez tā neviens netiek ieskaitīts kursā. Iespējams, ka šie kritēriji laika gaitā tiks mainīti un paaugstināti.

Parasti kurss sākas maija pēdējās nedēļās, un aktīvās darbības posms ilgst līdz 10 dienām. Šajā posmā kadetiem ir ierobežots gulēšanas režīms, dienas garums ir 20–24 stundas. Ir samazināta uzturdeva, un uzdevumu izpildes laikā viņi gandrīz visu laiku ir kustībā. Ir taktiskie uzdevumi un ir staciju metode, kur katrā stacijā tiek uzdoti konkrēti uzdevumi. Tie tiek organizēti, integrējot fizisko spēku un intelektuālās spējas jeb loģiku. Protams, šie uzdevumi ir saistīti ar militāro vidi. Taktiskajos uzdevumos kadetiem jāveic izlūkošanas, aizsardzības un uzbrukuma operācijas. No apmācamo vidus rotācijas kārtībā tiek norīkoti vada komandieri, vada seržanti, nodaļu un grupu komandieri, kuri veic noteiktus uzdevumus un kontrolē to izpildi. Kursa aktīvās darbības posms ir veidots tādā formātā, lai aptvertu visus Nacionālo bruņoto spēku veidus – Sauszemes, Jūras, Gaisa spēku vienības un Speciālo uzdevumu vienību. Katrā no šīm vienībām tiek pavadīta vismaz viena diena un sadarbībā ar tām realizēts kāds uzdevums.

Pēc aktīvā darbības posma, kad kadeti atgriežas akadēmijā, sākas rehabilitācijas posms. Ņemot vērā to, ka viņi ilgstoši nav gulējuši, ir iekšējā trauksme un sajūta, ka tu vēl esi kursā, – rehabilitācijas posmā viņiem tiek kontrolēts naktsmiers. It sevišķi pirmajā vakarā. Tad kadeti palēnām atsāk normāli ēst, iesaistās sporta treneri, kuru vadībā tiek izstaipītas visas muskuļu grupas. Paralēli notiek nodarbības ar psihologiem, lai izventilētu emocijas un izrunātu lietas, kas viņus satrauc pēc kursa un satrauca kursa laikā. Atkārtoti tiek nodotas analīzes, lai noteiktu, vai kadeta veselības stāvoklis kursa laikā nav pasliktinājies. Tad ir psiholoģiskā testēšana – jāaizpilda noteikta veida anketas. Paralēli rehabilitācijas posmam noris arī patstāvīgās darbības posms – kursa dalībniekiem jāuzraksta eseja. Esejas struktūra ir saistīta ar šī kursa sagatavošanās un aktīvās darbības posmiem,

Aizsardzības pozīcijās Kaujas izturības kursā.
Foto: seržants Ēriks Kukutis (Aizsardzības ministrija)

Glābšanas darbi piedūmotā telpā Kaujas izturības kursā.
Foto: seržants Ēriks Kukutis (Aizsardzības ministrija)

kur uz noguruma fona tiek pārbaudīts, cik loģiski topošais virsnieks spēj izklāstīt savas domas un viedokli. Līdz ar to esejas uzdevums ir novērtēt, cik adekvāti topošais virsnieks spēj attēlot to situāciju, ko viņš ir piedzīvojis. Tāpat arī izdarīt secinājumus un sniegt ieteikumus, ko viņa skatījumā varētu uzlabot konkrētā uzdevuma izpildē. Rehabilitācijas posms parasti ilgst divas trīs dienas.

EKSPRESINTERVIJAS PAR KAUJAS IZTURĪBAS KURSU

Pāris nedēļu pēc KIK kadetiem tika uzdoti trīs jautājumi.

1. Vai spējāt šo kursu uztvert arī kā azartisku piedzīvojumu, vai pārsvarā bija apziņa, ka tas viss obligāti jāizdara, lai pabeigtu akadēmiju?
2. Vai uzzinājāt par sevi un kursa biedriem kaut ko pilnīgi pārsteidzošu?
3. Vai humora izjūta aktīvās darbības posmā bija pilnīgi aizmigusi?

Lūk, dažas iesūtītās atbildes.

*Kadets **Jānis Edvards Matrozis,***
SzS MV 3. kurss

1. Uz kursu es devos ar vēlmi sevi pārbaudīt, konkrētāk – ar cik maz miega varu darboties, kā mani ietekmēs ēdiena trūkums un kāda veida halucinācijas man būs, lai es varētu sevi labāk iepazīt. Es zināju, ka brīžiem būs grūti, bet centos uztvert to kā lielu piedzīvojumu. Reti kuram ir iespēja sevi pārbaudīt tik lielā mērogā un uzzināt par sevi tik daudz. Tā bija galvenā motivācija. Pēc trešās dienas, kad nogurumu sāku vispār manīt, es nepretojos tam un sāku to izbaudīt.

2. Es uzzināju daudz par sevi, galvenokārt to, ka cilvēks pat neapzinās, cik daudz joprojām ir "bākā", un ka es varu turpināt uzdevumus diezgan kvalitatīvi līdz brīdim, kad ķermenis atsakās psiholoģiski, bet, kad šis posms paiet, tu saproti, ka vari turpināt vēl un vēl.

Pēc kursa, pats pārdomājot, sāku arī vairāk izprast savu psihi un saprast, kāds es kļūstu ekstrēma noguruma laikā. Vislabāk palīdz sevi izprast tieši dažādas halucinācijas un apziņas zudumi, jo tieši tajos brīžos es jutos visvairāk atbrīvots un varēju secināt, ko es pats zemapziņā domāju, daru, kādas ir manas rīcības un kam būtu jāpievērš uzmanība. Protams, ne katram tas izpaužas tieši tā. Katrs ir unikāls. No kursa mēs iegūstam tikai tik daudz, cik paši vēlamies. Ja aizej uz kursu ar attieksmi, ka tā ir laika tērēšana un tas ir jāizdara, lai pabeigtu akadēmiju, tad kursa vērtība strauji krītas.

3. Humora izjūtu ar saviem biedriem spēju saglabāt visu kursa laiku. Es to uzskatu par psiholoģisku aizsardzības mehānismu, ar kura palīdzību mans prāts tiek galā ar stresu un slodzi. Visvairāk varēja dzirdēt melno humoru, kuru lietoja teju visi un visu laiku. Tas ir pilnīgi normāli, un tā tam būtu jābūt.

*Kadets **Kristaps Kokarevičs**,*
SzS MV 4. kurss

1. Lai arī piecu gadu studiju programma Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā ir gara un šķietami nogurdinoša, tajā iekļautie mācību procesi ir gana interesanti. To varu teikt arī par Kaujas izturības kursu. Varētu šķist, ka šis bija kārtējais apmācību process, taču es to izbaudīju. KIK laikā ar degsmi piedalījos visos uzdevumos ne tikai tādēļ, lai mani novērtētu, bet arī lai gūtu baudījumu no lietām, ko daru, lai pārbaudītu savu spēju robežas, lai redzētu savu reakciju dažādos radītajos apstākļos. Protams, piedzīvojuma sajūtu radīja ne tikai aizraujošie uzdevumi, bet arī mikroklimats nodaļā. Kopā bijām saliedēts un atbalstošs kolektīvs, kas atviegloja uzdevumu izpildi un ļāva tos izbaudīt. Tāpat instruktori palīdzēja uzturēt morāli un saglabāt kaujas sparu, ar kuru metāmies iekšā katrā uzdevumā. Noteikti KIK bija aizraujošs piedzīvojums, bez kura akadēmijas dzīve nav iedomājama.

Foto: Aizsardzības ministrija

2. Tā kā pirms kursa izgājām daudzpusīgu sagatavošanās posmu, kursa laikā fiziskā slodze neradīja tādu nogurumu, lai būtu jāsasniedz savu spēju robežas un jāpārvar sevi. Biju gaidījis, ka kurss sagādās lielākas grūtības gan fiziskā, gan morālā ziņā, taču viss izgāja gana veiksmīgi. Protams, nevaru apgalvot, ka kurss bija viegls un to var pabeigt nedaudz patrenējoties, taču nevaru arī teikt, ka biju sevi izsmēlis un nācās sevi salauzt. Ja ir runa par nodaļas biedriem, arī viņi, visticamāk, varētu man piekrist. Iekšējais atbalsts radīja pozitīvu gaisotni un uzturēja augstu morāli. Tas savukārt neļāva nevienam salūzt un palīdzēja arī grūtākā brīdī.

3. Ar humora izjūtu ir kā ar labu sievasmāti – vai nu ir, vai nav. Visa kursa garumā vienmēr bija kāds, kam prātā bija kāds joks, sarkastiska piezīme, interesants stāsts, tādēļ apgalvot, ka humora izjūta bija "aizmigusi", noteikti nevar. Kursa laikā samazinājās "izšauto" joku skaits, taču to kvalitāte un ietekme nemazinājās, gluži otrādi – tā ar katru dienu auga.

*Kadets **Genādijs Krutovs**,*
SzS MV 4. kurss

1. Patiesību sakot, es nevarēju sagaidīt šo kursu, jo jau no paša sākuma uztvēru to kā aizraujošu piedzīvojumu un pārbaudījumu priekš sevis. Es gribēju pārbaudīt gan savas fiziskās, gan morālās spējas, ko esmu arī sekmīgi izdarījis. Atzīstu, viegli nebija, bet nekas nebija neizpildāms. Katru dienu es ar sajūsmu gaidīju nākamo aktivitāti, jo katra diena bija ar savu piedzīvojumu, it īpaši tā diena, kad bija jāveido un jāpeld ar plostiem.

2. Pilnīgi noteikti! Par sevi es uzzināju daudz jauna – gan laba, gan slikta. Pie labā ir jāstrādā, lai kļūtu vēl labāks un pie sliktā ir jāstrādā vēl vairāk, lai kritiskā brīdī, kas varētu būt līdzīgs KIK kursam, es adekvāti uztvertu apkārt esošo situāciju, jo nekad nevar zināt, iespējams, tieši no manis būs atkarīga biedra dzīvība. Par kursa biedriem esmu uzzinājis tikpat daudz jauna kā par sevi. Esmu patīkami pārsteigts un patiesi lepns, ka es mācos ar tiem cilvēkiem, kuri ir manā kursā. Man būtu liels gods sadarboties arī turpmākajā dienestā un stāvēt plecu pie pleca kritiskā brīdī ar tik fiziski un morāli noturīgiem vīriem. Es lepojos ar to, ka SzS 17/21 kurss ir izturējis KIK pilnā sastāvā.

3. Humors – tā ir svarīgākā sastāvdaļa šī kursa laikā, jo tā ir lieta, kas uztur morālo garu un neļauj ieslīkt depresijā vai nīkšanā. Personiski man bija daži brīži, kad noguris jutu, ka rokās zūd spēks un nebija nekādas vēlmes celt smago somu ar pilnībā dubļos sasmērētu formu, kur pat kabatās bija pa kilogramam slapjas zemes. Tajā brīdī glāba joki, kad varēja pasmieties cits par citu un ar smaidu sejā turpināt uzdevumu.

*Kadets **Tomass Šmits**,*
SzS KSV 20/21

1. Pavisam noteikti centos šo kursu uztvert kā piedzīvojumu. Domāju, ka izdevās. Daļēji šādu pieeju motivēja pirms kursa organizētās psiholoģijas nodarbības (iepazīstināja ar iekšējo un ārējo motivāciju nošķīrumu) un daļēji – agrāk kursu beigušo kadetu ieteikumi, iedrošinājumi. Kursa gaitā lūkoju arī pierakstīt visu interesanto, ko paguvu novērot. Bez pierakstīšanas varbūt atsevišķas detaļas būtu zudušas ierobežotās atmiņas kapacitātes dēļ. Sevišķi būtu jāuzsver kursa noslēdzošais pārgājiens atpakaļ uz NAA. Samērā īslaicīgajā apzinātajā gājiena posmā kurss sevi atklāja kā ārkārtīgi smalku sietu, kas izsijā no kadetiem nevarēšanu, nevēlēšanos un negācijas. Tādos mirkļos katrs kadets ir kā mazs

Kuģa pamešana glābšanas plostiņā Kaujas izturības kursā.
Foto: seržants Ēriks Kukutis (Aizsardzības ministrija)

zelta gabaliņš, spoži atstarojot taktisko lukturīšu sarkano apgaismojumu veidos, kādus nekur citur neieraudzīt.

2. Nedaudz pārsteidzošu – jā. Daļēji "karstā krēsla" nodarbībās, daļēji komandas saliedētībā, kas paspēja izveidoties tik īsa kursa laikā. Saliedētība būtu pārsteigusi arī tad, ja kurss izrādītos trīs dienu garš – tik labi mums veicās.

3. Humora izjūta nav atsevišķa lieta, ko varam kopt, vairot, atslābināt vai iemidzināt. Spēja atraisīties, būt pārliecinošam un neuztvert lietas personiski ir dažas no humora saknēm. No tām arī humors aug. Šādi kursi daļēji paredzēti, lai kadeti spētu sevī noteikt sajūtas, kad rodas lieks sasprindzinājums vai pārlieku liels atslābums. Humora trūkums ir kā rādītājs, kas spēj norādīt uz šādiem mirkļiem. Protams, jau psiholoģijas nodarbībās pirms kursa tika stāstīts par dažādiem veidiem (arī negatīviem), kā humors var izpausties. Kursa aktīvās fāzes laikā ļoti maz novēroju negatīvas humora izpausmes apkārtējos vai sevī. Mūsu nodaļa, manuprāt, labi uzturēja možu garu, un to apliecināja arī humora klātesamība. Tas aizmiga tikai reizē ar mums pašiem.

*Kadets **Jānis Ķudis**,*
SzS MV 3. kurss

1. Protams, bija tāda apziņa, ka, lai pabeigtu Aizsardzības akadēmiju, ir sekmīgi jāpabeidz Kaujas izturības kurss, bet es uz šo kursu skatījos kā vienreizēju piedzīvojumu un galvenokārt – lielisku iespēju pārbaudīt savas fiziskās un psiholoģiskās spējas, kā arī iespēju saprast, cik es varu izturēt, kā mans ķermenis uzvedīsies stresa un paaugstinātas fiziskās slodzes apstākļos. Šāds kurss, manuprāt, ir jāiziet katram karavīram, jo tas lieliski

parāda tavu patieso personību, tavas labās un sliktās īpašības, par kurām, iespējams, pirms tam nemaz nezināji.

2. Kaujas izturības kurss parāda, kurš spēj un kurš nespēj sekmīgi darboties dažādos vadošos amatos, un tā bija lieliska iespēja redzēt, kā darbojas kursa biedri fiziskas slodzes un stresa apstākļos. Noteikti biju pārsteigts gan par savām, gan savu kursa biedru fiziskajām spējām, jo pēdējā aktīvās fāzes diena parādīja, kuram vēl ir palikušas kādas spēka rezerves un kurš ir psiholoģiski noturīgāks. Pārsteidza arī paša spējas darboties bezmiega un stresa apstākļos, jo pirms kursa nezināju, kā mans ķermenis reaģēs un kāda būs mana rīcība dažādās stresa situācijās. Daži kursa biedri mani pozitīvi pārsteidza ar savām komandiera spējām, jo pirms šī kursa šādas līdera īpašības viņos nebiju pamanījis. Jā, bija arī daži, kas mani negatīvi pārsteidza, jo viņu pieņemtie lēmumi bija nesaprotami un šķita nepareizi. Zinu, ka miega trūkums un nogurums bija noteicošais faktors, kādēļ tika pieņemti šādi lēmumi, bet tādēļ arī Kaujas izturības kurss ir nepieciešams, jo tas parāda kadetu trūkumus un lietas, pie kā vēl jāstrādā.

3. Humors noteikti nebija nekur pazudis. Es pat teiktu, ka dažreiz tas ļoti palīdzēja pārvarēt atsevišķus grūtus posmus. Humors palīdzēja un arī saliedēja nodaļu, un kopā mēs pārvarējām šīs grūtības. Protams, bija tādi brīži, kad īsti nevarēja atrast to humoru, jo dažas dienas kursa aktīvajā fāzē jau bija aizvadītas bez miega, un daudziem sāka parādīties dažādas veselības problēmas, kā piemēram, tulznas uz pēdām, nospiesti nervi pēdās, sapampušas Ahileja cīpslas un tamlīdzīgi. Tas sagādāja grūtības pārvietoties un sekmīgi pildīt atsevišķus uzdevumus, līdz ar to biedru morāle bija ļoti zema un saskatīt pozitīvo tajā visā bija ļoti grūti. Bet noteikti uzskatu, ka, uzturot pozitīvu gaisotni nodaļā, tas palīdz pārvarēt grūtības un tieši šādā kursā tas ir ļoti nepieciešams.

Kaujas izturības kursā. Foto: seržants Ēriks Kukutis (Aizsardzības ministrija)

B204

Kaujas izturības kursā.
Foto: seržants Ēriks Kukutis (Aizsardzības ministrija)

Profesore Dr. med. ***LIĀNA PĻAVIŅA,***
Militārās vadības studiju nodaļa

SADARBĪBA STARP LATVIJAS NACIONĀLO AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJU UN RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTI

Militārā vide un militārpersonu dienesta pienākumi saistīti ar specifisku fizisko un psihoemocionālo slodzi, kas ir atšķirīga dažādās NBS vieībās. Lietišķie pētījumi par Latvijas Nacionālo bruņoto spēku attīstības dažādiem aspektiem vērsti uz progresīvas, dzīvotspējīgas un dinamiskas akadēmiskās vides veidošanu un uzturēšanu NAA, tādējādi nodrošinot labvēlīgu vidi virsniecības izglītības procesam. Lai veicinātu zinātniskās pētniecības darbību Militārās medicīnā jomā, šī gada 4. jūnijā tikās Nacionālās aizsardzības akadēmijas un Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) pārstāvji. NAA pārstāvju grupu vadīja NAA prorektors pulkvežleitnants O. Kudlis (pašlaik NAA rektors). RSU pārstāvju grupu vadīja RSU zinātņu prorektore *Dr. phil*. A. Kiopa. Zinātniski pētniecisko sadarbību starp NAA un RSU plānots balstīt uz Medicīnas un Sabiedrības veselības platformu starpdisciplinārā līmenī, kas apvieno RSU resursus kvalitatīviem pētījumiem fiziskajā veselībā, militārajā psiholoģijā un sporta medicīnā.

Iestrādes aktuālo virzienu pētniecībā jau ir sāktas un tās tiek īstenotas sadarbībā ar RSU Klīniskās imunoloģijas un imunoģenētikas starpkatedru laboratorijas speciālistiem, strādājot pie pētījuma "Muskuļu skeletālās sistēmas funkcionālo spēju un oksidatīvā stresa līmeņa izvērtējums pirms un pēc Kaujas izturības kursa slodzes ar individuālās izturības analīzi". Kaujas izturības kursa mērķis ir trenēt un pārbaudīt topošo Nacionālo bruņoto spēku virsnieku psihisko noturību, pildot uzdevumus pastiprinātas slodzes, stresa un noguruma apstākļos, lai analizētu katra kursa dalībnieka izturības slieksni un dotu rekomendācijas uzlabojumiem turpmākajā dienestā. Uzsāktā pētījuma ieguvumi veicina Kaujas izturības kursa mērķtiecīgu attīstību un pilnveidošanu.

Sadarbība un iestrādes aktuālo virzienu pētniecībā ar RSU studentiem un mācībspēkiem īstenota jau iepriekš. 2017. gadā Sandra Ģēģere, studiju programmā "Uzturs" aizstāvēja bakalaura darbu "Uztura nozīme kadetu fizisko darba spēju uzturēšanā un saglabāšanā". No 2017. gada novembra līdz 2018. gada maijam Natālija Mihailova programmā "Medicīna" veica zinātniski pētniecisku darbu "Kadetu somatiskās veselības un sporta motivācijas izvērtēšana un abu šo parametru savstarpējā korelācija". 2019.–2020. gadā RSU Sabiedrības veselības un sociālās labklājības fakultātes studiju programmas "Uzturzinātne" students Gints Lindemanis aizstāvēja maģistra grādu ar darbu "Uztura ieradumi Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadetiem sagatavošanās posmā Kaujas izturības kursam". Tajā pašā laika periodā RSU Tālākizglītības fakultātes studiju programmas "Fizikālā medicīna" rehabilitācijas ārste Silva Smagare (Čakstiņa) piedalījās projektā "Muskuļu skeletālās sistēmas funkcionālo spēju un oksidatīvā stresa līmeņa izvertējums pirms un pēc Kaujas izturības kursa slodzes ar individuālās izturības analīzi''. Šogad medicīnas fakultātes rezidente Jūlija Golovočova specialitātē "Dermatoloģija" veica pētījumu un izglītojošo darbību par pēdu kopšanas paradumiem kadetiem.

Aizsardzības nozares militārās zinātnes, pētniecības un tehnoloģiju attīstības vadlīnijas 2016.–2024. gadam nosaka stiprināt NBS esošo spēju uzturēšanu un attīstību, t. sk., arī cilvēkresursu, kas ir daļa no projekta "Karavīrs 2020–2030". Viens no virzieniem pētniecības un tehnoloģiju jomā ir Nacionālo bruņoto spēku spēju nodrošināšana, t. sk. veselības, fiziskās kapacitātes un psiholoģiskās noturības uzturēšana un nodrošināšana, lai garantētu Latvijas valsts suverenitāti, teritoriālo nedalāmību un iedzīvotāju drošību.

NAA un RSU sadarbības mērķi ir nodrošināt nepieciešamo kompetenci, zinātnisko un tehnisko atbalstu valsts un starptautiskā līmenī, sagatavot projektu pieteikumu ES struktūrfondu atbalstam, Valsts pētījumu programmu atbalstam, fundamentālo un lietišķo pētījumu programmu, grantu un AM finansējuma atbalstam, kā arī izveidot vertikāli integrētu projektu ar iespēju studentiem iesaistīties militārās jomas cilvēkresursu pētniecībā.

Dr. hist. ***Kārlis Dambītis***

LATVIJAS – PADOMJU KRIEVIJAS MIERA LĪGUMS UN TĀ NOZĪME LATVIJAS VĒSTURĒ

Latvijas vēsturē viena no zīmīgākajām un būtiskākajam dienām ir 1920. gada 11. augusts. Mūsdienās 11. augustu mēs dēvējam par Brīvības cīnītāju piemiņas dienu. Lai gan tā atzīmējamo dienu sarakstā ir jau sen, tomēr tā ne tuvu savā popularitātē nelīdzinās 11. novembrim, 22. jūnijam vai citām kalendārā iekļautajām svētku, atceres un atzīmējamajām dienām. Tāpēc diezgan droši var apgalvot, ka 11. augusts sabiedrības acīs ir nepietiekami novērtēta diena, lai gan valstiski tās nozīme ir nenovērtējama – sevišķi mūsdienās, atskatoties uz Latvijas simtgadi.

1920. gada 11. augustā Latvijas Ārlietu ministrijas telpās Valdemāra ielā noslēdzās Latvijas un Padomju Krievijas savstarpējās miera sarunas, kas ilga jau no februāra sākuma un šajā sarežģītajā procesā bija piedzīvojušas dažādus posmus. Līdz ar tintes nožūšanu uz svarīgā dokumenta Latvijā pēc 2188 dienām iestājās miers. Karš, kas bija sācies jau 1914. gada 2. augustā ar Liepājas apšaudi no vācu karakuģiem, praktiski visus tālākos sešus gadus bija turpinājies ar dažādu intensitāti un skāris visu Latvijas teritoriju. Gandrīz viens miljons Latvijas iedzīvotāju bija spiesti pamest savus mājokļus un doties tuvākās vai tālākās bēgļu gaitās. Pirmajam pasaules karam noslēdzoties, karadarbība Latvijā neapstājās, bet pārtapa Latvijas Neatkarības karā, kura galvenais mērķis bija Latvijas valsts neatkarības izcīnīšana un nosargāšana pret lielinieku un vācu centieniem šo teritoriju iegūt savā kontrolē. Sarežģītajā militāri politiskajā situācijā, karojot gan pret vienu, gan otru pusi, meklējot sabiedrotos gan kaimiņos, gan starp rietumvalstīm, atrodot diplomātiskus risinājumus un spējot vienoties gan savā starpā, gan ar sabiedrotajiem un oponentiem, 1920. gada 11.augusts bija ilgi gaidīta diena, kas ievadīja jaunu miera periodu Latvijas vēsturē.

Ceļš līdz miera līguma noslēgšanai ilga gandrīz gadu, bet intensīvas sarunas – pusgadu. Sarunu laikā bija jāspēj salāgot mainīgā karadarbības situācija ar izvirzītajiem valsts teritoriālajiem mērķiem un to sasniegšanu, kā arī virkne citu būtisku jautājumu. Piedāvājumi par iespējamu starpvalstu miera līguma noslēgšanu no Padomju Krievijas parādījās jau 1919. gada augustā, kad savās Pilsoņu kara frontēs tā cieta smagus zaudējumus un šādi centās atvieglot savu ārpolitisko situāciju. Piedāvājumus noslēgt mieru augusta beigās izteica Igaunijai, bet septembra pirmajā pusē – Latvijai, Lietuvai un Somijai, vienlaikus kā pamudinājumu solot atzīt šo valstu neatkarību. Padomju Krievija vēlējās organizēt sarunas ar katru valsti atsevišķi, tomēr 11. un 12. septembrī Rīgā notikušajās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas diplomātu konsultācijās tika nolemts vispirms Rīgā sasaukt Baltijas premjerministru un ārlietu ministru konferenci, kurā valstis vienojās, ka sarunas par miera līgumu ar Padomju Krieviju veiks kopīgi, nevis atsevišķi, kā to vēlējās Krievijas puse. Par kopīgu rīcību visas četras valstis tomēr nespēja vienoties un kopīgu miera sarunu uz-

sākšanu atlika līdz 25. oktobrim, bet vienošanās atlikšana uz vēlāku laiku savas konsekvences atstāja laikā, kad Rietumkrievijas brīvprātīgo armija sāka uzbrukumu Latvijai. Ņemot vērā straujo notikumu attīstību, jau 8. oktobrī uz Maskavu devās Sarkanā Krusta delegācija, kuras uzdevums bija sākt organizēt pamiera sarunas. Padomju ārlietu komisārs Grigorijs Čičerins solīja, ka Padomju Krievija ir ar mieru atzīt Latvijas etnogrāfiskās robežas – tostarp Latgali, kā arī sākt pamiera sarunas par karadarbības izbeigšanu. Taču atšķirībā no solījumiem pārējām iepriekš minētajam valstīm Krievija vēl nesolīja atzīt Latvijas neatkarību.

Divpusējās sarunas starp abām valstīm faktiski nesākās, jo savu vārdu teica Antantes valstis. Oktobra beigās Padomju Krievija atradās ļoti tuvu sakāvei – krievu balto armijas ņēma virsroku visās frontēs – Deņikina karaspēks tuvojās Maskavai, bet Judeniča vienības atradās jau pie pašas Petrogradas. Šādā situācijā pamiera noslēgšana kādā no frontēm atbrīvotu karaspēka rezerves, kas savukārt apdraudētu balto armiju panākumus. Tāpēc gadījumā, ja kāda valsts arī noslēgtu šādu mieru, Antante tai vairs nesniegtu tik ļoti nepieciešamo palīdzību. Šie draudi Latviju faktiski pavadīja visu pamiera slēgšanas procedūru un arī miera sarunu pirmās fāzes laikā, lai gan jau decembrī Rietumu sabiedrotie bija mainījuši savu nostāju par Baltijas valstu miera centieniem. Neskatoties uz to, Igaunija pirmā sāka pamiera sarunas jau 5. decembrī. Sarunas norisinājās Tartu un noslēdzās 31. decembrī. Sarunas novēroja arī Latvijas delegācija, kuru veidoja Arveds Bergs, Fricis Menders, Kārlis Bušs un Kārlis Pauļuks.

Padomju Krievija jaunu pamiera piedāvājumu Latvijai iesniedza 19. decembrī. Latvija piedāvāja sākt slepenas pamiera sarunas Sarkanā Krusta delegācijas aizsegā un pieprasīja atzīt tiesības uz Latgali, izvest no turienes karaspēku un likvidēt Pētera Stučkas veidoto Padomju Latvijas valdību. Krievija šīs prasības akceptēja un 24. decembrī uzaicināja Latvijas delegāciju uz Maskavu. Turp devās Tautas padomes pārstāvji – Fricis Menders, Nikolajs Fogelmanis, Andrejs Frīdenbergs un Kārlis Ozols. Gandrīz vienlaikus ar delegācijas došanos ceļā uz Maskavu, 3. janvārī, Latvija kopā ar Poliju sāka Latgales atbrīvošanas operāciju, lai padzītu lieliniekus no šīs teritorijas. Neskatoties uz nodomu slēgt mieru un teritoriālos jautājumus atrisināt sarunu ceļā, Latgales atbrīvošanas operācijas uzsākšana un norise bija būtisks moments Latvijas–Padomju Krievijas frontē. Pamiers ar Igauniju ļāva lieliniekiem pārvirzīt karaspēku no militāru nozīmi zaudējušās Igaunijas uz Latvijas fronti Latgalē – tas savukārt apgrūtinātu un sarežģītu Latvijas situāciju gan kaujaslaukā, gan miera sarunās. Ja Sarkanās armijas vienības Latgalē būtu daudz spēcīgākas, tas ļautu Padomju Krievijai miera sarunās uzstāties no spēka pozīcijām – pat neskatoties uz solījumu atzīt Latgales piederību Latvijai.

Pamiera sarunas sākās 11. janvārī un ilga līdz pat 30. janvārim. Vienlaikus ar tām Somijā norisinājās Somijas, Igaunijas, Latvijas, Lietuvas un Polijas sarunas. Neskatoties uz Somijas vēlmi mieru vēl neslēgt, Latvijas–Padomju Krievijas divpusējās sarunas noslēdzās 1. februāra naktī. Pulksten 12.00 dienā karadarbībai bija jābeidzas. Šis pamiers pasaules vēsturē ir unikāls, jo faktiski bija slepens un tam bija jāpaliek slepenam līdz brīdim, kad Latvijas puse piekristu tā publicēšanai. Par pamiera eksistenci oficiāli zināja tikai valdības pārstāvji un augstākie militārie komandieri. Tāpēc, lai gan lielas militārās operācijas Latgales frontē vairs netika organizētas, tomēr līdz pat vasarai aktīvi norisinājās izlūku darbība un karavīri frontē būtībā turpināja jau ierasto dienestu. Izņēmums bija pirmās februāra dienas, kad karaspēka kustība vēl turpinājās līdz armijas virspavēlnieka norādītajām robežām, kas bija jāsasniedz, izspiežot Sarkanās armijas daļas no Latvijas teritorijas.

Miera līguma noslēgšanu iespaidoja arī Igaunijas un Padomju Krievijas savstarpējā līguma noslēgšana 1920. gada 2. februārī. Igaunijas parakstītajā miera līgumā bija iekļauti

vairāki punkti, kuri kā precedenti varēja radīt nepatīkamas sekas Latvijas un Padomju Krievijas miera līguma slēgšanas procesā. Savā līguma variantā Igaunija bija atteikusies no karadarbībā radīto zaudējumu atlīdzināšanas, saimnieciskajām prasībām un piešķīrusi Krievijai ekonomiskas privilēģijas tranzīta jomā. Šie punkti Latvijas valdībai lika īpaši sagatavoties sarunām.

Sagatavošanās process miera sarunām ilga līdz pat 5. aprīlim. Tā laikā Latvija konsultējās gan ar Lietuvu, gan Somiju, gan Poliju. Šī salīdzinoši ilgā procesa iemesls bija mēģinājumi salāgot visu šo valstu vēlmes un vajadzības, lai tās savstarpēji nekonkurētu, tādējādi atvieglojot sarunu procedūru ar Padomju Krieviju, kas savukārt domstarpības nevarētu izmantot pret Latviju.

Latvijas delegācija uz Maskavu devās 10. aprīlī. Delegācijā bija iekļauti ārlietu ministra biedrs Aurēlijs Zēbergs, tieslietu ministrs Kārlis Pauļuks, Latvijas armijas Galvenās artilērijas pārvaldes priekšnieks, pulkvedis Eduards Kalniņš, diplomāts un vēlākais Latvijas Republikas sūtnis Krievijā Jānis Vesmanis un jurists Pēteris Berģis. Delegāciju veidoja kopā 34 personas. Problēmas sākotnēji radīja arī apstāklis, ka Latvijā tuvojās Satversmes sapulces vēlēšanas, līdz ar to atsaucība dalībai delegācijā neguva pietiekami lielu atbalstu uzaicināto vidū, jo daudzi politiķi gribēja piedalīties priekšvēlēšanu pasākumos. Krievijas delegāciju vadīja padomju diplomāts Ādolfs Joffe. Miera sarunas sākās 16. aprīlī. Kopumā bija sešas komisijas, kurās pārrunāja miera līgumā iekļaujamos punktus – militāros, politiskos, juridiskos, koncesiju, finanšu un reevakuācijas. Viens no būtiskākajiem sarunu procesā bija jautājums par to, vai Padomju Krievija atzīs faktu, ka tā 1918. gadā iebruka Latvijas teritorijā. Ja Krievija to atzītu, pastāvētu iespēja panākt atlīdzību par karadarbības radītajiem zaudējumiem. Otrs būtiskais jautājums bija robežu noteikšana, kuru atrisināja līdz 19. maijam. Uzreiz pēc tam Latvijas delegācijas vadītājs Aurēlijs Zēbergs atgriezās Latvijā – smagās sarunas bija izsmēlušas viņa spēkus. Sarunas katru dienu ilga vidēji trīs stundas, kurām sekoja apakškomisiju sēdes.

Pēc ziņojuma par panākto Ministru prezidentam Zigfrīdam Annai Meierovicam Aurēlijs Zēbergs atteicās no pienākumu izpildes un viņa vietā par delegācijas vadītāju iecēla Jāni Vesmani. Kopējā situācija Maskavā bija ļoti sarežģīta – Pilsoņu kara postītajā Krievijas galvaspilsētā plosījās tīfa epidēmija, trūka pārtikas un nācās piedzīvot daudzus ierobežojumus. Jūnijā delegācijas bija vienojušās par Latvijas neatkarības atzīšanu no Krievijas puses, robežu jautājumiem, drošības garantijām un parakstīja arī latviešu bēgļu repatriācijas līgumu. Tomēr vienošanās vēl nebija panākta par ekonomiskajiem jautājumiem – Krievija nevēlējās atdot evakuētās rūpnīcu iekārtas, kā arī nepieņēma Latvijas pretenzijas uz daļu no bijušās Krievijas impērijas zelta un atteicās kompensēt kara radītos zaudējumus.

Lai kaut mazliet atvieglotu delegācijas darbu, 22. jūnijā Latvijas puse ierosināja turpmākās sarunas pārcelt uz Rīgu, kas faktiski arī jūlijā notika, un sarunu beigu posms jau norisinājās Latvijā. Sarunas nevedās, kā bija cerēts, jo padomju puse bija uzsākusi sekmīgu ofensīvu Polijas frontē, un Polijas sakāve varētu tai ļaut atkal runāt ar Latviju no spēka pozīcijām. Mazpamazām sarunas tomēr tuvojās noslēgumam. 9. augustā notika pēdējās sarunas, kurās viss līguma teksts tika noformulēts līdz galam un nodots iespiešanai Valsts vērtspapīru drukātavā. Miera līguma parakstīšana notika Ārlietu ministrijas telpās 11. augustā plkst. 12.40. Šim nolūkam izmantoja īpaši pagatavotu zelta spalvu. Latvijas Republikas vārdā to parakstīja Jānis Vesmanis, Pēteris Berģis, Ansis Buševics, Eduards Kalniņš un Kārlis Pauļuks. Krievijas puses vārdā līgumu parakstīja Ādolfs Joffe un Jakovs Gaņeckis. Līgums sastāvēja no preambulas un 23 pantiem. 2. septembrī līgumu ratificēja Satversmes sapulce. Pat neskatoties uz dažādo politisko partiju un grupu ikdienas domstarpībām, šī līguma ratificēšana notika ātri un vienbalsīgi.

Miera līgums starp Latviju un Padomju Krieviju ir īpašs Latvijas valsts tiesību dokuments un tiek vērtēts kā svarīgākais starpkaru perioda divpusējais līgums. Latvijai sevišķi svarīgs ir līguma 2. pants, kurā Padomju Krievija atzina Latvijas neatkarību: "Izejot no Krievijas Sociālistiskās Federatīvās Padomju Republikas pasludinātajām visu tautu tiesībām uz brīvu pašnoteikšanos, neizņemot pat pilnīgu atdalīšanos no valsts, kuras sastāvā viņas ietilpst, un ievērojot Latvijas tautas noteikti izsacīto gribu uz patstāvīgu valsts dzīvi, **Krievija bez ierunām atzīst Latvijas valsts neatkarību, patstāvību un suverenitāti un labprātīgi un uz mūžīgiem laikiem atsakās no visām suverēnajām tiesībām, kuras piederēja Krievijai attiecībā uz Latvijas tautu un zemi** kā uz bijušās valsts tiesiskās iekārtas, tā arī uz starptautisko līgumu pamata, kuri še aprādītā nozīmē zaudē savu spēku uz nākošiem laikiem. No agrākās piederības pie Krievijas Latvijas tautai un zemei neizceļas nekādas saistības attiecībā uz Krieviju."

Līgumā iekļautie vārdi par Krievijas atteikšanos no pretenzijām pret Latvijas zemi un tautu ir vieni no būtiskākajiem, kas atzīst un garantē valsts neatkarību. Šie vārdi pārtrauca Latvijas teritorijas un tautas pakļautību bijušas Krievijas impērijas mantiniekiem, bet vēl būtiskāk – tieši šis punkts 20 gadus vēlāk tika rupji pārkāpts, zināmā mērā parādot padomju varas attieksmi pret tās noslēgtajām vienošanās un starptautiskajiem dokumentiem. Kā redzams vēsturē, tad Latvijas–Padomju Krievijas līgums nebija vienīgais, kuru padomju puse rupji pārkāpa. Līdz ar to atsauces uz šo līgumu ir ietvertas arī 1990. gada 4. maijā pieņemtajā deklarācijā "Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu".

Dr. oec. ***Ilze Vilka,***
NAA Drošības un stratēģiskās pētniecības centra pētniece

MOTIVĀCIJA DIENĒT BRUŅOTAJOS SPĒKOS

Militārajā jomā motivācijas pētījumi iegūst aktualitāti gan, lai uzlabotu rekrutēšanu, gan lai nodrošinātu bruņoto spēku sastāva kvalitāti un to noturētu. Cilvēkresursu jautājumi kļūst aktuāli militāru krīžu gadījumā, politiski rosinātu pārmaiņu kontekstā (t. sk. ar iespējamu finansiālu ietekmi), kā arī dažādu sabiedrības aktualizētu cilvēktiesību aspektā.

Lai nodrošinātu valsts un sabiedrības aizsardzības uzdevumus, bruņotajiem spēkiem ir svarīgi iesaistīt un noturēt dienestā motivētus cilvēkus, kas nav vienkāršs uzdevums. Latvijā pēdējo piecpadsmit gadu laikā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ir samazinājies par ¼ daļu (par aptuveni 89 000)[1], kas nozīmē, ka darba tirgū ir samazinājies darba devējiem pieejamais darbaroku piedāvājums.

Bruņotie spēki par pieejamajiem cilvēkresursiem darba tirgū konkurē ar privāto, publisko un nevalstisko sektoru. Papildu konkurencei par cilvēkresursiem pastāv specifiski nozares ierobežojumi. Bruņotajiem spēkiem ir jānokomplektē un jānotur personālsastāvs, bet nav tādas elastības aktuāla darba piedāvājuma izteikšanai vai algu palielinājuma iespējas, kā tas ir darba devējiem privātajā sektorā, jo profesionālā dienesta karavīra atlīdzību nosaka atbilstoši Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumam. Latvijā Nacionālo bruņoto spēku personālsastāvu komplektē tikai no Latvijas pilsoņiem. Tas nozīmē, ka pieejamais cilvēkresursu daudzums ir ierobežots un

[1] Mazkvalificētais darbaspēks Latvijā, 2019., Rīga.

cilvēkresursu trūkuma problēmu atšķirībā no privātā, publiskā un nevalstiskā sektora nav iespējams risināt, piemēram, piesaistot darbaspēku no citām valstīm.

No darba devēja pozīcijām raugoties, ir svarīgi atrast, uzrunāt un noturēt darba izpildei atbilstošus un ieinteresētus darbiniekus. Dienests bruņotajos spēkos ir darbs ar augstu atbildības līmeni, kas zinātniskajā literatūrā tiek asociēts ar ātrāku profesionālo izdegšanu. Dienests bruņotajos spēkos nozīmē atbildību un saistības, kas ir raksturīgas tikai militārajai jomai. Pastāv pieņēmums, ka militāro karjeru izvēlas indivīdi, kuru vērtību hierarhijā patriotisms, pienākuma sajūta, vēlme aizstāvēt savu dzimteni ieņem augstu vietu. Indivīda vērtības kā profesionālās darbības izvēles motivācija ir ietvertas publiskā pārvaldes darba motivācijas teorijā, kas veidojās 20. gadsimta astoņdesmito gadu sākumā.

Šīs teorijas pamatā ir arī pieņēmums, ka cilvēks var izvēlēties rīkoties nevis personisku interešu vadīts, bet gan izvēlēties rīcību, kas sniedz lielāku ieguvumu sabiedrībai kopumā. Idejas būtība ir tāda, ka cilvēks, kas strādā publiskajā pārvaldē, spēj norobežoties no personiskajām interesēm, jo apzinās pienākumu pret savu kopienu. Publiskās pārvaldes motivācijas pētījumi apliecina, ka darbinieku motivācija privātajā, nevalstiskajā sektorā vai valsts pārvaldē atšķiras. Tiek izvirzīts pieņēmums, ka publiskās pārvaldes darbiniekiem ir mazsvarīgāka vajadzība pēc finansiāla atalgojuma, statusa un prestiža, svarīgāka ir vajadzība pēc jēgpilna darba.

Militārā joma vairāk tiek saistīta ar pašuzupurēšanās motivāciju – cik lielā mērā cilvēks vēlas ziedot savas intereses par labu sabiedrības ieguvumam. Jautājums par līdzsvaru starp personiskajām un sabiedrības interesēm tika uzdots saistībā ar bruņoto spēku pāreju no obligātā iesaukuma uz brīvprātīgu dienestu. Citiem vārdiem – vai atalgojums ir mēraukla cilvēka dzīvības vērtībai?

Diskusijas par indivīda motivāciju dienēt zinātniskajā literatūrā tiek atspoguļotas saistībā ar politiskām un sabiedriskām norisēm, politikas izmaiņām, budžeta jautājumiem. Dažādu zinātnisku teoriju un pētījumu attīstība un popularitāte lielā mērā ir saistīta ar norisēm ASV, tomēr jāatceras, ka visi teorētiskie pieņēmumi realitātē var būtiski atšķirties atkarībā no konteksta, kurā tie tiek lietoti, no valsts varas iekārtas, no sabiedrības un kultūras normām. ASV sabiedrībā pēc Vjetnamas kara aktualizējās diskusija, pieauga sabiedrības neapmierinātība saistībā ar iesaukuma kārtību un noteikumiem. Ekonomisti, tostarp Ādams Smits (*Adam Smith*) un Miltons Frīdmens (*Milton Friedman*), pauda uzskatu, ka militārais iesaukums ir pretrunā ar salīdzinošo priekšrocību principu un nepieļauj optimālu darbavietu un darbinieku atbilstību. Miltons Frīdmens uzskatīja, ka bruņotajos spēkos ir jāuzņem cilvēki, kas izvēlas strādāt armijā, jo viņu motivācija ir atalgojums, un ka armijas cilvēkresursi ir jāveido, pamatojoties uz brīvu izvēli, nevis no neieinteresētiem iesauktajiem, kuru vienīgā baža ir dienesta termiņa beigas. Frīdmens uzskatīja, ka, uzņemot armijā cilvēkus, kuri paši to izvēlas, tiktu uzlabota gan apmācību lietderība, gan kopējais vidējais prasmju līmenis. Frīdmens uzskatīja, ka brīvprātīga armija atjaunos dienesta prestižu, pateicoties cilvēku izvēlei veikt svarīgus, grūtus un bīstamus uzdevumus.

Pāreja no obligātā iesaukuma uz brīvprātīgu iestāšanos bruņotajos spēkos zinātniskajā literatūrā aktualizēja motivācijas pētījumus no militārās socioloģijas skatu punkta. Čārlzs Moskoss (*Charles Moskos*) lika pamatus teorijai un definīcijām par militāro organizāciju modeļiem – institucionālo un profesionālo. Diskusija amerikāņu sabiedrībā bija ne tikai aktuāla, bet arī sāpīga. Uzmanības centrā bija jautājums, vai ir zudusi uzticēšanās militārajai profesionalitātei. Institucionālais modelis pamatā balstās uz vērtību un normām. Organizācijas mērķis ir augstāka vērtība, kas ir svarīgāka par indivīda personiskajām interesēm. Institucionālais organizācijas modelis paredz, ka organizācijas cilvēkus pamatā vada aicinājums. Savukārt profesionālais modelis tiek definēts tirgus ekonomikas

nosacījumu kontekstā, t. i., pamatā uzsvērts atalgojums par atbilstošām prasmēm. Profesionālais modelis nosaka, ka paša darba ņēmēja, nevis darba devēja intereses ir prioritāras.

Moskosa pētījumu aktualitāte militārajā jomā, iespējams, ir saistīta ar to, ka tiek ņemts vērā specifiskais militārais konteksts. Moskoss identificēja atšķirīgās institucionālās pazīmes, kas nav raksturīgas citām organizācijām – ilgāka uzturēšanās ārpus valsts, noteikts dienesta termiņš, atbildība 24 stundas, bieža pārcelšanās pašam un ar ģimeni, pakļaušanās militārajai disciplīnai un likumiem, nav iespējama atkāpšanās, streikošana vai pārrunas par darba nosacījumiem, militāro manevru un faktisku kaujas operāciju bīstamība, atšķirīga atalgojuma sistēma ar kompensācijām, kas nav naudas formā.

Moskosa teorētiskais ietvars pētījumos aizvien ir aktuāls un to saista ar publiskās pārvaldes motivācijas teoriju. Izraēlas pētnieku grupa Ben Dors (*Gabriel Ben Dor et al.*) motivācijas pētījumā atsaucas uz Moskosa konceptu, analizējot sabiedrībā valdošo kolektīvo vērtību ietekmi uz rezerves karavīru motivāciju. Šis pētījums ir interesants divos aspektos.

Pirmkārt, tiek vērtēta individuālo un kolektīvo motivatoru loma.

Pētnieki atsaucas uz sabiedrības attieksmes maiņu, kas astoņdesmitajos un deviņdesmitajos gados Izraēlā notika, pateicoties politiskajiem procesiem, ekonomiskām un sociālām pārmaiņām. Izraēlas sabiedrībā vēsturiski dominējošo, kolektīvo interešu paradigmu ietekmē brīvā tirgus ekonomika. Izmaiņas kolektīvo interešu paradigmā tiek saistītas ar tādiem strukturālu pārmaiņu procesiem kā birokratizācija, urbanizācija, privatizācija un neoliberāla ekonomiskā politika. Sabiedrībā valdošo uzskatu par kolektīvo interešu nozīmīgumu nomaina pašrealizācija, paļaušanās tikai uz saviem spēkiem un individuālo vērtību leģitimizācija. Rezultātā samazinās vēlme ziedoties valsts interešu vārdā un izzūd izpratne par dienestu kā pilsonisku vērtību. Pētnieki uzskata, ka šis laika periods kopumā Rietumu pasaulē iezīmējas ar personiskās izvēles "reitingu kultūru", mārketingu, komercializāciju, konkurenci, personisko patēriņu, kas pamatā ir centrēti uz indivīda vēlmēm un vajadzībām.

Pētnieki norāda, ka iepriekš zinātniskajā literatūrā motivācijas faktori nav analizēti kolektīvā – indivīda perspektīvā. Ben Dors et al. izmanto psiholoģijas virziena pieeju un izšķir četras faktoru grupas, kas ietekmē dienesta motivāciju:

- sociāli demogrāfiskie faktori (vecums, ģimenes stāvoklis, ienākumi);
- konkurējošas saistības (ģimenes saistības, ekonomiskais ieguvums vai darba apstākļi civilajā dzīvē);
- organizatoriskie faktori (attiecības ar komandējošo sastāvu, darba apmierinātība, piederības sajūta vienībai);
- ideoloģiskie indikatori (patriotisms, vēlēšanās dot ieguldījumu sabiedrībai, orientācija uz kolektīvām vērtībām un nacionālisms).[2]

Uzskaitītajiem motivācijas faktoriem var būt raksturīgi vai nu individuāli, vai kolektīvi apsvērumi. Sociāli demogrāfiskajiem faktoriem, konkurējošām saistībām un organizatoriskajiem faktoriem ir vairāk raksturīgs individuāls saturs, bet ideoloģiskie indikatori ir vairāk saistīti ar sabiedrības kolektīvajām vērtībām.

Otrkārt, Ben Dors et al. pētījumā analizē Izraēlas rezerves karavīru motivāciju kara un miera apstākļos. Pētnieku grupa norāda, ka šāds motivācijas salīdzinājums ir nepieciešams, jo, neskatoties uz to, ka bruņotie spēki ir būtiski konflikta situācijā, pamatā karavīru apmācība un sagatavošanās notiek miera laikā.

[2] Ben-Dor, Gabriel, Ami Pedahzur, Daphna Canetti-Nisim, Eran Zaidise, Arie Perliger, and Shai Bermanis: I versus We: Collective and Individual Factors of Reserve Service Motivation during War and Peace, In: Armed Forces & Society, Vol. 34, No. 4, 2008, 565–592 lpp., 573. p.

Pētot darbinieku apmierinātību, ietekmējošos faktorus mēdz iedalīt divās grupās – iekšējos un ārējos faktoros. Ārējie darba apmierinātības faktori ietver fizisko un sociālo darba vidi, izaugsmes iespējas, darba uzdevumus un atalgojumu. Iekšējie darba apmierinātības faktori ir saistīti ar katra indivīda vērtībām un pamatpieņēmumiem. Tie ir daudz subjektīvāki. Vērtības veidojas cilvēka dzīves laikā un ir salīdzinoši stabilas un nemainīgas. Parasti militāro karjeru izvēlas indivīdi, kuru vērtību hierarhijā patriotisms, pienākuma sajūta, vēlme aizstāvēt savu dzimteni ieņem augstu vietu[3]. To apliecināja arī Zemessardzes aptaujas dati.

Aptauja par zemessargu dienesta motivāciju

Latvija Nacionālās aizsardzības akadēmijas Drošības un stratēģisko pētījumu centrs 2019. gada izskaņā pētīja, kāda ir zemessargu dienesta motivācija un kā zemessargi vērtē dienestu.

Sadarbībā ar Zemessardzes vadību un uzņēmuma SIA SKDS sociologiem tika izstrādāta elektroniska aptaujas anketa ar 57 jautājumiem. Anketa tika izsūtīta 5307 respondentiem un saņemtas 1535 respondentu atbildes (ap 29 % no adresātiem). Pētījuma rezultāti tika nosūtīti Aizsardzības ministrijai un prezentēti Zemessardzes komandieriem.

Zemessardze ir Nacionālo bruņoto spēku sastāvā, tomēr dienests zemessargiem vairākumā gadījumu nav pamatdarbs vai profesija. Zemessardzi veido cilvēki, kas nāk no dažādām profesionālajām vidēm, ar atšķirīgām motivācijas vajadzībām, gaidām. Zemessargiem tika lūgts novērtēt faktorus, kas un cik lielā mērā veido viņu motivāciju dienēt Zemessardzē. Uz šo jautājumu tika piedāvātas 16 atbildes un iespēja pašam respondentam ierakstīt atbildi (atvērtā atbilde), ja ir vēl kāds anketā neminēts būtisks motivējošs faktors.

No piedāvātajiem atbilžu variantiem respondenti (89,5 %) kā svarīgāko novērtēja apziņu, ka apdraudējuma gadījumā viņi būs gatavi valsts aizsardzības uzdevumu izpildei. Respondentu atbildes ļauj izteikt pieņēmumu, ka kolektīvajām vērtībām ir ietekme uz zemessargu dienesta motivāciju. 87,4 % respondentu norādīja, ka patriotisms viņiem ir svarīgs motivācijas faktors. Gandrīz 80 % respondentu, kā svarīgu novērtēja iespēju piedalīties atbalsta sniegšanā sabiedrībai un pašvaldībām. Aptaujas rezultāti liecina, ka kolektīvo vērtību nozīmei ir saistība ar respondenta vecuma grupu.

Atbilžu izkārtojumā pēc svarīguma liela nozīme tiek piešķirta iespējai apgūt jaunas prasmes, iemaņas, ko var pielietot personiskajā vai profesionālajā dzīvē (ap 86 %) kā arī iespēja pārbaudīt pašam sevi (ap 82 %) un iespēja pielietot savas jau esošās prasmes un zināšanas, veicot dienesta uzdevumus Zemessardzē (ap 80 %).

Papildus jau piedāvātajiem atbilžu variantiem zemessargi norādīja diezgan daudz citus viņiem būtiskus motivācijas faktorus dienestam Zemessardzē. Papildu atbildes liecina, cik dažādas ir individuālās pamatvērtības. Kādam būtiskākais ir aizstāvēt valsti, ģimeni, nodrošināt drošību, kādam citam apgūt jaunas iemaņas, zināšanas, tehniku u. c. Atvērtajās atbildēs tika norādīti vēl šādi būtiski dienesta motivācijas faktori: pašapziņa, pašizaugsme, būt par paraugu citiem, dalība mācībās, sacensībās, misijās, pienākums, atbildība, kolektīvs (saliedētība, cieņa u. c.), nodot savas zināšanas, iemaņas, atslēgties no ikdienas, brīvā laika pavadīšana, vadības attieksme, ģimenes ietekme, karjera, notikumi pasaulē un kaimiņvalstīs, vēstures notikumi, aktivitātes svaigā gaisā, sports, piedzīvojumi, ekipējums, formas tērps, piederības sajūta, gods, lepnums, citu novērtējums, izdiena, pensija, kompensācijas, iespēja iziet ārpus komforta zonas, disciplīna, dienesta vieta, bērnudārza vietu piešķiršana, bērnības sapnis.

[3] I. Baumane-Vītoliņa, D. Kleins, J. Daugavietis. NBS karavīru apmierinātība ar dienestu, 2018., Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmijas Drošības un stratēģiskās pētniecības centrs.

Aptauja ietvēra arī organizatorisko faktoru vērtējumu. 85 % respondentu kā svarīgu motivācijas faktoru norādīja profesionālus Zemessardzes komandierus un instruktorus. Novērtējot Zemessardzes bataljonu, rotu komandierus un instruktorus, ap 90 % respondentu atzina, ka komandieri un instruktori ir profesionāli un atbalstoši, bet 87 % respondentu norādīja, ka tiešie komandieri un instruktori sniedz zemessargiem nepieciešamās zināšanas un iemaņas. Zemessargu atbildes (ap 89 % respondentu) apliecināja, ka dienests Zemessardzē sekmē viņu militāro prasmju attīstību. Aptaujas rezultāti norāda uz to, ka kopumā zemessargu izpratne par vienības struktūru, katra pienākumiem ir diezgan laba un specialitātes atbilst amatiem.

Aptaujas rezultāti liecina, ka zemessargiem ir diezgan liels izaicinājums apvienot konkurējošās saistības – civilo nodarbinātību (ap 46% respondentu) un ģimenes dzīvi (ap 35 % respondentu) ar aktīvu līdzdalību dienestā.

Motivācijas pētījumi militārajā jomā saglabā aktualitāti. To veido un ietekmē gan ārējā vide, gan individuāli apsvērumi. Motiváciju var ietekmēt gan sabiedrības izpratne par kolektīvajām vērtībām un mērķiem, gan individuāli apstākļi un dzīves situācija. Bruņoto spēku cilvēkresursu motivācija miera apstākļos ir svarīgs indikators motivācijai krīzes situācijā.

IV. KADETU ESEJAS

Arī 2019. gadā Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā notika eseju konkurss un tika noskaidroti labāko eseju autori. 1. vieta kadetam Naurim Karānam, 2. vieta kadetei Anetei Kļaviņai, 3. vieta kadetei Kristai Ķelpai, veicināšanas balva Kristīnei Melbergai. Šis bija jau ceturtais konkurss.

Kadets ***NAURIS KARĀNS,***
GS MV 2. kurss

Nebridis nezināsi, cik dziļš
(Emilis Melngailis)

Nebridis. Varētu padomāt, ka tas ir primitīvi un virspusēji pateikts. Es pat nebrīnītos, ja vairākums to arī tā uztvertu. Tiešām fiziski iebrist kādā upē vai iekāpt peļķē, lai zinātu, cik tā ir dziļa. Bet nē. Šeit doma ir mazliet savādāka. Abstraktāka. Uz mirkli jāatliek viss ierastais un jācenšas padomāt ārpus rāmjiem. Piemēram, atcerieties – izvēloties šo profesiju, neviens nevarēja būt skaidri pārliecināts, ka spēs visu paveikt, ka spēs visu izpildīt un izdarīt. Protams, kāds bija tik pašpārliecināts, ka nemaz par sevi nešaubījās. Kāds bija tik ļoti nobijies, ka gandrīz pārdomāja savu izvēli. Tomēr beigu beigās mēs esam šeit. Mēs esam iebriduši un cenšamies noskaidrot, cik šeit ir dziļš.

Ja par piemēru es ņemtu tieši savu karjeru, es teiktu, ka esmu iebridis un vēl joprojām dodos pa šo upi. Jeb šo ezeru. Reizēm šeit šķiet sekls – viss liekas itin vienkārši paveicams. Galvenais ir neapstāties un darīt. Mirklī, kad tikko es sāku iepauzēt un paskatīties apkārt, izbaudīt mirkli, atvilkt elpu, es jūtos tā, it kā manā upē būtu sācies palu laiks. Ledus kūst, un ūdens līmenis ceļas. Tad es saprotu, ka ir jāturpina savs ceļš. Pat ja paliek dziļāks. Ja ūdens līmenis ir līdz kaklam. Galvenais – nenolaist galvu. Saņemties un turpināt. Reizēm ir tā sajūta, ka cenšamies doties pret straumi. Bet tas nenozīmē, ka virziens ir nepareizs. Vajag atcerēties, ka tas norūda. Tas padara mūs stiprākus. Ne vienmēr vieglākais ceļš ir tas pareizākais. Protams, cilvēks pēc dabas ir slinks. Tādēļ nereti izvēlas vieglākos ceļus. Galvenais turpināt iesākto. Nebaidīties no grūtībām, un gluži kā es – mēģināt. Neviens nav zaudējis, ja ir mēģinājis. Ja izdodas iecerētais, tad cilvēks jūtas kā ieguvējs, kā uzvarētājs. Ja ne – tad cilvēks iegūst pieredzi.

Napoleons Bonaparts ir teicis: "Drosme nenozīmē būt pietiekami spēcīgam, lai turpinātu. Tā nozīmē turpināt, kad vairs nav spēka." Un arī šajā teikumā ir tā pati doma – mēs nevaram zināt, kas mūs sagaida. Mēs nezināsim precīzu iznākumu. Mēs varam minēt. Mēs varam izteikt pieņēmumu. Mēs varam pieņemt, ka tas būs pozitīvs. Mēs varam būt pārliecināti par to. Bet ne vienmēr tas tā notiek. Ir jāmēģina. Ir jādara. Ir jābrien. Mēs nezināsim, cik tur ir dziļš, līdz nebūsim iebriduši. Reizēm šaubas uzmācas pat vispašpārliecinātākajiem cilvēkiem. Tomēr ir jāveic šis riskantais solis. Ir jābūt drosmīgiem. Ir jānorūdās un jānobriest būt drosmīgiem, kad laiks to prasīs. Kā spēcīgu apliecinājumu šim varu minēt mūsu pašu Latvijas vēsturi. Mūsu zeme allaž ir atradusies citām valstīm tīkamā vietā. Ir nākuši sveši kungi, centušies mūsu senčus pakļaut. Domājat – mūsu senči bija pārliecināti par iznākumu? Vai viņiem nebija bail riskēt? Viņi saprata savas izvēles iespējas – būt drosmīgiem un spert soli pretī nezināmajam vai arī ar nodurtu galvu stāvēt šīs upes krastā un skatīties, kā tā plūst. Ar krasu skaitlisko mazākumu, tehnikas trūkumu un neziņu: "Kā tagad būs?" – viņi gāja šajā upē un centās mainīt straumes virzienu. Kad tēvs karoja ar dēlu. Kad brālis šāva uz brāli... Viņi tik tiešām bija iebriduši šajā upē. Un viņi noskaidroja, cik tā ir dziļa. Varbūt jūs domājat, ka šīs divas lietas nav savienojamas. Tas ir tikai normāli. Ne vienmēr viedokļi sakrīt. Es atkal domāju, ka tieši šis teiciens ir attiecināms uz mūsu valsts vēsturi. Cilvēkiem bija izvēle – doties verdzībā vai nezināmajā un cīnīties. Partizānu kustības. Mežabrāļi. Viņi

darīja visu, kas bija viņu spēkos. Un viņi to paveica ne vienu reizi vien. Pirmais pasaules karš. Otrais pasaules karš. Janvāra barikādes. Katrai paaudzei ir jāizcīna sava cīņa. Un, ja šis fakts nepierāda to, ka viņi brida, lai noskaidrotu, cik tā upe ir dziļa, tad es nezinu, kas to pierāda.

Katrai paaudzei, katram vīrietim un katrai sievietei dzīve sagādā dažādus pārbaudījumus un dažādus mirkļus, kad ir jādomā – darīt vai nedarīt. Mums katram ir mirkļi, kad ir jāmēģina un jātiecas pretī nezināmajam. Bet, ja mēs mirkli iedomātos, ka viss būs vienkārši – nebūs nekādu grūtību, kas jāpārvar. Nebūs nekādu dilemmu, par ko jālauza galva. Nebūs nekādu neskaidrību. Viss tiktu pasniegts kā uz paplātes, un viss būtu parasts un ikdienišķs. Vai tad maz būtu interesanti? Cilvēka dabā vienmēr ir vēlēties vairāk, nekā tam ir dots. Cilvēks, kurš staigā ar kājām, vēlas velosipēdu. Cilvēks, kuram ir velosipēds, vēlas automašīnu. Cilvēks, kuram ir automašīna, vēlas jaunāku, labāku automašīnu. Cilvēka vēlmes ir dzinējspēks. Bet ja tas viss tiktu dots tūlīt pēc mazākās iegribas? Tad viss būtu vienkārši. Dzīve vairs nebūtu interesanta. Tā nebūtu tāda, kādu es to pazīstu, un tā noteikti nebūtu tāda, kādu es to vēlētos. Manuprāt, ir nepieciešamas grūtības, ar kurām jātiek galā. Tās liek cilvēkam progresēt, nevis regresēt. Tās liek cilvēkam attīstīties un pilnveidoties. Tās liek domāt un rīkoties. Vēlmes un sapņi ir kā dzinējspēks, un, lai sasniegtu savus mērķus, nākas kāpt ārā no komforta zonas un doties nezināmajā ceļā. Cilvēkam pieaugot, norūdās raksturs un veidojas viņa personības iezīmes. Īpašības un pati būtība. Kāds dzīvo savu sapņu piepildīšanai. Kāds – savu mērķu īstenošanai. Tomēr, lai to visu sasniegtu, ir jāpārvar dažādas grūtības. Visi sportisti, mākslinieki, mūziķi, dzejnieki – visi ambīciju pilnie cilvēki jau ir spēruši pirmos soļus šajā upē neatkarīgi no tā, vai viņi ar to nodarbojas divas nedēļas vai divus gadus. Pirmie soļi tika sperti. Un kāpt ārā no upes vai tomēr pārbaudīt, cik tā ir dziļa, ir katra paša izvēle. Ikviens no mums to ir darījis, pat ja neapzinās. Pat ja uzskata, ka tas, ko viņš dara, nav nekas īpašs. Kāds šo upi uzskatīs kā profesionālā sportista karjeras veidošanu. Kāds cits par studiju gaitas uzsākšanu. Katram ir sava izvēle.

Redziet, pirms iestājos Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, es biju pieradis meklēt vieglākos ceļus. Es izvairījos no dziļuma. Labākajā gadījumā pārbaudīju ūdens temperatūru. Biju radis, ka ir iespējams kaut ko nepaveikt – un nekas slikts nenotiek. Tomēr es pieaugu. Un izvēlējos senāko un nopietnāko profesiju. Šī profesija uzliek lielu atbildību. Un tas man sākotnēji bija liels pārbaudījums. Es nezināju, cik šeit ir grūti. Vienā vakarā likās, ka nekas traks taču nevar būt. Jau nākamajā es sēdēju nobijies un domāju: "Varbūt labāk mainīt savu izvēli? Bet ja nu man tas būs par grūtu?" Tad vienā mirklī atskārtu – es nekad nezināšu, cik grūti tas patiesībā ir, ja es to nemēģināšu. Šis dziļums ir tas, par ko mēs neesam pārliecināti. Vai grūtības vai baiļu līmenis, nedrošība vai kaut kas cits. Un šī iebrišana ir šis mēģinājums, šī pārbaude. Jo tiešām – kamēr nemēģināsim, mēs nezināsim, kā tas ir. Un nevajag baidīties mēģināt. Zaudējis ir tikai tas, kurš nav mēģinājis.

Kadete ***ANETE KĻAVIŅA,***
GS MV 1. kurss

Eseja

Kas ir mīlestība? Vai tā var būt īsta vai ne tik īsta? Var mīlēt sevi, otru vai savu suni kā sevi pašu. Ir, cilvēki, kas mīl putnus, un ir cilvēki, kuri mīl kurpes un somas. Vai var mīlēt dzimto vietu un valsti kurā piedzimis vai pārcēlies uz pastāvīgu dzīvi? Ko tas īsti nozīmē – mīlēt?

Šķiet, ka gadsimtiem ilgi cilvēci mocījis jautājums, kas pētīts un iztirzāts krustām un šķērsām. Vai ir viena konkrēta atbilde? Viena no tūkstošiem atziņu ir – tas, kurš var pateikt, kas ir mīlestība, nekad nav mīlējis. Diezgan kosmopolītisks secinājums. Var šķetināt domu

pavedienu pēc pavediena, kas radies no ķīmiķu teorijām par vielām, kuras rodas iemīlēšanās procesā, un psihologu pētījumu secinājumiem – mīlestība ir pilnīga un beznosacījuma otra cilvēka pieņemšana. Vai otra cilvēka pieņemšana nozīmē būt mierā ar cilvēku tādu, kāds viņš ir šobrīd, necenšoties viņā kaut ko mainīt vai "uzlabot", un nemainīt attieksmi, ja cilvēks dara ko tādu, kas mums nepatīk? Vai arī Dzimteni var tāpat pieņemt un mīlēt, par spīti tam, ka, pateicoties pastāvošajai valsts iekārtai un politikai, pats knapi velc dzīvību?

Latvija ir izredzēto zeme, jo te ir iespējams izdzīvot un piedzīvot nevardarbību, klusumu, tīru dabu, bet vienlaikus šeit ir grūti no ekonomiskā viedokļa. Taču pat vēsturiski neviens apskaidrots cilvēks nav bijis bagāts. Tātad – gan plusi, gan mīnusi, vai nu tu pieņem tos, vai... brauc prom meklēt Laimes zemi, ar laiku saprotot, ka visur ir labi, kur mūsu nav. Tie, kas paliek, tie, kuri saulrietos negozējas uz greznu jahtu klāja, bet strādā, skolojot Latvijas nākotni, rūpējoties par Latvijas sabiedrības veselību, – tie patiesi mīl šo zemi bez nosacījuma. Ja vajadzēs, atkal stāsies roku rokā, savienojot Baltijas valstis vienotā cilvēku ķēdē, ja vajadzēs, stāsies barikādēs, lai sargātu šo zemi. Lūk, beznosacījumu valsts, kurā dzīvo, pieņemšana. Mīlestība – tā ir uzticība. Ja neesat uzticīgs, patiesībā jūs nemīlat. Ja mīl, tad otru nesāpina. Neuzticība ir otra sāpināšana. Ja brauc prom meklēt labākus dzīves apstākļus, tā savā ziņā ir neuzticības izrādīšana savai valstij ar visām no tā izrietošajām sekām.

Latvijai nepārprotami ir smaga vēsture vismaz astoņu gadu simtu garumā. Cilvēkiem, kuri šeit piedzimst vai pārceļas dzīvot, ir iespēja saprast pasaulīgu lietu gaitu un būtību, kas ir pārākas par ikdienas rūpēm un pienākumiem. Pēteris Kļava uzskata: "Latvija tam ir ideāla zeme, par ko liecina arī mūsu sabiedrība. Tik daudz mīļu, viedu, tīru cilvēku ar lielu potenciālu un dziļi integrālu apzināšanos man grūti iedomāties citā zemē, lai gan esmu mazliet ceļojis pa pasauli. Tik koncentrēti mazā valstiņā!"

Savukārt Kārlis Skalbe pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados ir teicis: "Latvija jau ir tie cilvēki, kas viņā dzīvo. Cik lieli un cēli būs šie cilvēki, tik skaista un dižena būs Latvija. Vērtīgi ne tikai ārējie panākumi, bet arī tas, ko katrs sasniedz sava rakstura pilnībā. Starp visām celtnēm visskaistākā un dārgākā tomēr ir cilvēks pats. Mēs visi nevaram būt bagāti. Bet katrs var būt pilnīgāks, labāks. Ceļš ir vaļā. Mums visiem pie sevis jāstrādā. Latvijai vajadzīgi cildeni raksturi." Lūk, nākamais solis mīlestības ceļā. Lai saņemtu mīlestību, tā jādāvina citiem. Mīlestība ir kā bumerangs – tā vienmēr atgriežas. Īsta mīlestība neprasa neko pretī. Pirms sākt attiecības ar kādu cilvēku, vispirms der sev pajautāt, ko tu varēsi dot šim cilvēkam, nevis – ko šis cilvēks var dot tev. Dalailama par attiecībām ir teicis, ka vislabākās attiecības ir tādas, kurās mīlestība vienam pret otru ir lielāka nekā vajadzība vienam pēc otra... Šādas attiecības noteikti var projicēt arī uz jēdzienu "Dzimtene". Dari labi un teicami savu darbu, tas vairos Dzimtenes labklājību, dari un radi vērtības, kas liks skanēt Dzimtenes vārdam tuvumā un tālumā. Dod. Un nemanot tava zeme atbildēs ar to pašu. Tu leposies ar savu zemi, un tā mīlēs tevi.

Vēl viens no nosacījumiem piedzīvot īstu mīlestību ir spēja atbrīvoties no agrākiem aizvainojumiem un aizspriedumiem. Ar visu, kas tev traucē vienkārši mīlēt. Greizsirdība un pārliecības trūkums par sevi, otra cilvēka pakļaušana savām iegribām grauj mīlestību. Tāpat var veikt projekciju attiecībā pret valsti. Trūkstot pārliecībai, ka tava valsts noteikti kādā jomā ir labākā, esot greizsirdīgam par to, ka citās valstīs ir augstāks labklājības līmenis, meklējot izdevīgus gadījumus, lai tikai gūtu labumu sev, savu valsti nevar iemīlēt.

Latviešu rakstniecības dižgari Jānis Rainis un Zenta Mauriņa jau pagājušajā gadsimtā ir diskutējuši par negatīvo, kas joprojām mīt Latvijā. Rainis: "Tagad es gribu jums ko pateikt, ko es nevienam vēl neesmu teicis: es negribu, ka mani aprok šai zemē..." Zenta Mauriņa: "Bet jūs taču sacījāt, ka mūsu zeme, asaru un brīvības mocekļu asinīm slacīta, ir svēta." Rainis: "Jā, esat vēl pārāk jauna, lai to saprastu. Arī jūs piedzīvosit, ka nav citas tautas pasaulē, kur brālis brāli tā nozaimotu, tā nomelnotu, tā samīdītu. Brāļu naids mani nogurdinājis..."

Zenta Mauriņa kā lielāko Latvijas vērtību uzskatījusi skaisto dabu un tās burvīgo maiņu gada ritā. Taču arī viņa domāja, ka šajā valstī tomēr pārāk maz saticības un sirsnības, sakot, ka nav citas tautas pasaulē, kur brālis brāli tā nomelnotu. "Naids stiprāks par mīlu. Latvijā vairās dzīvus cilvēkus mīlēt, mīl tikai mirušus," – tā rakstniece.

Tas viss tikai mīlestības neesamības dēļ – veci aizvainojumi ģimenē, savstarpējā neiecietība sabiedrībā soli pa solim rada negatīvas sekas visā valstī un, visbeidzot, visā Pasaulē.

Lai saprastu un izprastu, kas ir mīlestība, var mēģināt veidot pastāvīgas un ilglaicīgas attiecības – attiecības vienam cilvēkam ar otru, attiecības ar saviem tuvākajiem, attiecības ar saviem draugiem un kolēģiem, attiecības ar savu dzimto vietu un valsti. Ne visiem tas izdodas. Ne vienmēr tas izdodas uzreiz. Tas prasa sevis audzināšanu un izzināšanu, tas prasa disciplīnu un prasmi ieklausīties sevī un otrā. Tas prasa daudz darba. Bet tikai tā varam veidot stabilu un mīlošu sabiedrību, kurā mīl ne tikai sevi un savu tuvāko, bet mīl arī valsti, kurā dzīvo un kuru sauc par mājām, un visu dara mīlestības vārdā, lai to pasargātu.

"Tu esi miers, miers, miers,
Pasaule guļ mums pie kājām.
Ar tevi kopā ik vietu
Es saucu par savām mājām."
(I. Ziedonis)

*Kadete **KRISTA ĶELPA,***
GS MV 2. kurss

Skats uz dzīvi pēc divu gadu obligātā dienesta

Padomju Sociālistisko Republiku Savienība bija totalitāra lielvalsts. Tā pastāvēja Eirāzijas ziemeļos no 1922. gada līdz 1991. gadam. Tā izveidojās pēc Krievijas pilsoņu kara, sabrūkot Krievijas Republikai. Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika bija Latvijas teritorijā izveidota administratīva vienība laikā no 1940. līdz 1941. gadam un no 1944. līdz 1990. gadam. Tai bija savs ģerbonis, karogs un himna.

1968. gadā meliatora Viļņa un grāmatvedes Kaijas ģimenē piedzima dēls Agris. Ģimenē valdīja padomju laika uzskati un vērtības. Visiem bija vienlīdzīgas iespējas strādāt un izglītoties. Dēls Agris bija komjaunietis, taču nevis pēc savas vēlēšanās, bet gan pavēles dēļ. Padomju režīms nebija demokrātisks, nebija brīvu vēlēšanu, visas dzīvas jomas kontrolēja Padomju Savienības komunistiskā partija.

Agris ir mans tētis, viņa dienests ir atstājis būtisku iespaidu un pārdomas par to, kas ir īstas valsts un ģimenes vērtības. No sava tēta kļūdām es varu tikai mācīties un priecāties, ka tagad dzīvoju brīvā, demokrātiskā valstī.

1986. gadā manam tētim bija jādodas obligātajā karadienestā un viņu nosūtīja dienēt uz Afganistānu.

Viens no nozīmīgākajiem militārajiem konfliktiem Aukstā karā laikā bija Afganistānas karš, kas ilga no 1979. līdz 1989. gadam. 1978. gada 5. decembrī Afganistānas valdība parakstīja līgumu ar PSRS, kas pieļāva Padomju Savienības karaspēka klātbūtni valstī. 1979. gadā PSRS karaspēks iebruka Afganistānā. Afganistānā bija no 80 līdz 100 tūkstošiem padomju karavīru, kuru uzdevums bija nepieļaut afgāņu pretošanos jaunizveidotajam režīmam. Afganistāna kļuva par galveno Aukstā kara fronti, jo ASV aktīvi atbalstīja afgāņu kaujiniekus jeb modžahedus cīņā pret PSRS karaspēku. Afganistānas tauta karā cieta daudz lielākus zaudējumus nekā PSRS armijas karavīri. Karā gāja bojā vairāk nekā miljons afgāņu, pieci miljoni bija spiesti doties bēgļu gaitās. 10 gadus ilgais karš novājināja arī padomju armiju, kas zaudēja ap 15 000 karavīru. Afganistānas karā piedalījās arī

3640 karavīri no Latvijas, 54 gāja bojā, bet 177 tika ievainoti. Afganistānas avantūras dēļ smagi cieta PSRS starptautiskais prestižs. Protestējot pret padomju iebrukumu, daudzas valstis boikotēja 1980. gada olimpiskajās spēlēs Maskavā.

Mans tētis bieži nedalās stāstos par to, kā gājis padomju armijā, jo viņš šos divus gadus atceras ar lielu nepatiku. Valdīja priekšstats, ka ar cilvēkiem var darīt visu, ko grib. Kā jebkuram pilngadīgam jaunietim manam tēvam Agrim septembrī, kad viņam palika 18 gadu, pienāca pavēste, ka oktobrī ar pasi jādodas uz kara komisariātu Gulbenē. Tur visi ieradās vecās drēbēs, jo tālāk Rīgā tās atņēma un to vietā iedeva armijnieku drēbes. Gulbenē sakārtoja dokumentus, un tālāk ar vilcienu visi devās uz Rīgu, jauno karavīru nometni, kur tika vesti topošie armijnieki no visas Latvijas teritorijas. Šajā nometnē ieradās arī dažādi cilvēki no Padomju Savienības, tur tika pārbaudīta katra fiziskā izturība, veselība un izglītība. Kad pārbaude bija notikusi, mans tētis vēl joprojām nezināja, kas ar viņu tālāk notiks un kur vedīs. To turēja noslēpumā no visiem jaunajiem karavīriem. Agra ceļš turpinājās, braucot ar vilcienu uz Maskavu un tālāk ar lidmašīnu uz Taškentu, un vēl pēc tam viņš brauca ar vilcienu uz Kušku. Tur notika karavīru apmācība, taču joprojām valdīja neziņa par turpmāko atrašanās vietu. To neviens arī neizpauda, sajūtas bija kā lellēm, kad cilvēki rīkojās ar citiem, kā grib.

Beidzoties apmācībām, manu tēti Agri nosūtīja uz nometni, kur viņam ikdienā bija jāstrādā sapieru nodaļā par šoferi un katru rītu pa galvenajiem ceļiem jāved atmīnētāji. Ja nebūtu sapieru nodaļas, uz nometni nevarētu nogādāt pārtiku un citas nepieciešamās preces. Kaut arī atlikušo laiku mans tētis pavadīja nometnē, katru rītu viņš sevi pakļāva riskam, jo mīnas zem smiltīm bija praktiski nepamanāmas.

Neviens necīnījās par Aprīļa revolūcijas iekarojumiem vai citiem mērķiem. Visi – latvieši, ukraiņi, krievi, lietuvieši un citu tautību karavīri cīnījās par sevi un par blakus esošo cilvēku, lai visi atgrieztos tēvzemē.

Mūsdienās domājot var likties neloģiski, ka neviens nesaka, kur cilvēks atrodas un ko darīs. Es priecājos, ka mans tētis atgriezās sveiks un vesels mājās, jo daudzi tuvinieki nesagaidīja aizbraukušos. Manam tētim un visiem mūsu tuviniekiem šie stāsti liek novērtēt patieso vērtību, tas ir, valsti, kurā dzīvojam, un Latvijas tautas izcīnīto brīvību. Es novērtēju to, ka katram cilvēkam ir dota brīva izvēle, tā vairojot patriotismu mūsu sirdīs. Uzskatu, ka esam sevi parādījuši kā cīnītāju valsti – valsti, kas nekad nepadosies, sastopoties ar grūtībām, un kas vienmēr sasniegs to, ko ir vēlējusies sasniegt.

Vēl dižāka ir Latvijas vēsture. Mūsu valoda ir varena, cildena un vijīga. Tā ir spējusi saglabāties gadsimtu garumā, kaut arī ir tikusi sapīta ar svešām mēlēm. Mūsu valoda joprojām ir apbrīnojama – tā ir spējusi saglabāties, tā ir bijusi, ir un būs visvarenāka no valodām. Mūsu vēsture stiepjas dziļi šīs pasaules zinību krājumā. Lai arī kā mūsu vēsture neveidotos, mums ir ko atcerēties un par ko lepoties.

Šo divu gadu laikā kopā ar manu tēti Agri bija viņa drauga mammas sūtītā lapiņa ar Dieva vārdiem: "Lai lode netrāpa," – šie stiprie vārdi vēl aizvien glabājās mūsu mājās. Tie sargā mūsu ģimeni.

Par dienestu padomju armijā Afganistānā karavīri saņēma daudz apbalvojumu, tostarp arī mans tētis Agris, bet, manuprāt, padomju valdība tikai tā centās apmānīt sabiedrību, lai neviens nenoprastu, kas notika PSRS patiesībā. PSRS bija savtīga valsts – tā centās pie katras mazākās izdevības paplašināt savas teritorijas un varu tajās. Sabiedrībai sludinot, ka viss ir valsts aizstāvībai.

Neviena medaļa nespēj atlīdzināt mana tēta piedzīvoto, redzot, kā blakus izgaist armijas biedru dzīvības, kā slimības un vīrusi vajā nometnes vietas, kā sabrūk pašu sapņi un cerības, kā pietrūkst māju un tuvinieku, un pastāvot domai, ka ir iespēja neatgriezties mājās vispār.

Pēc neskaitāmām sarunām ar tēti un mammu, esmu sapratusi, kā ir izmainījies mana tēta Agra skatījums uz dzīvi pēc divu gadu obligātā karadienesta Afganistānā. Viņš vairs

nesatraucas par sadzīviskiem sīkumiem, bet tajā pašā laikā viņam ir ļoti augsta pienākuma izjūta, un to viņš prasa arī no apkārtējiem cilvēkiem. Tētim svarīga ir ģimene, kopā būšana un dzīves baudīšana, jo nekad nevar zināt, kā būs rīt. Mēs esam tik vareni, cik varenas ir mūsu domas, – viss sākas ar mērķtiecīgu ideju. Mēs daudz domājam, līdz ar to mēs varam visu. Mēs esam maza, varena un dižena tauta. Mums viss ir pa spēkam, jo mēs esam latvieši.

*Kadete **KRISTĪNE MELBERGA**,*
GS MV 2. kurss

Nebridis nezināsi, cik dziļš
(Emilis Melngailis)

Gadiem un dzīves notikumiem ejot, bieži vien savās domās ir gadījies sastapties ar dažādiem jautājumiem. Kā būtu, ja būtu? Kāpēc es darīju tā, nevis citādi? Reizēm mēdzam uztraukties un pārdzīvot, ka kāda grandioza iespēja ir palaista garām. Mēdz teikt – ja nepamēģināsi, nezināsi. Nevajag baidīties, tieši otrādi – vajag uzdrošināties, būt zinātkāram, pārliecinātam, kā gan citādi var sasniegt vairāk? Ir jāuzvar savas šaubas un ar pilnu sparu jādodas uz priekšu.

Ir teiciens – trakajiem pieder pasaule. No vienas puses, šim teicienam nevar nepiekrist, taču no otras puses – nav jābūt trakam, lai sasniegtu augstas virsotnes, pietiek ar to, ja cilvēks apzinās savu vērtību, notic saviem spēkiem, kā arī iegulda darbu un laiku savu mērķu sasniegšanai. Runājot par sevi – vairākkārt dzīvē ir nācies izšķirties par kādu lēmumu un pēc tam prātot, vai šī izvēle ir bijusi pareiza. Nav pareizu vai nepareizu lēmumu. Cilvēks mainās un mācās visa sava mūža garumā, tādēļ pieļaut kļūdas ir ne tikai normāli, bet arī reizi pa reizei tas nāk par labu. Apzinoties un atzīstot, ka esam kļūdījušies, ar katru reizi kļūstam gudrāki, un otrreiz tādas kļūdas nepieļaujam.

Arī man pašai vairākkārt ir nācies izšķirties par dažādiem lēmumiem. Spēlēt basketbolu vai iegūt autovadītāja apliecību? Dziedāt korī vai no rītiem ilgāk pagulēt? Šīs, iespējams, liekas mazas, ne visai svarīgas un nozīmīgas izvēles, taču manā dzīvē arī šīs mazās izvēles ir spēlējušas ļoti lielu lomu, un, lai cik savādi tas izklausītos, iespējams, bez šīm izvēlēm es nebūtu nonākusi tu kur esmu tagad.

"Nebridis nezināsi, cik dziļš," šo teicienu es pavisam noteikti varu attiecināt uz sevi. Agrāk bieži pieņēmu lēmumus par kaut ko, īsti nepamēģinot, nezinot, baidoties no nezināmā. Kā piemēru varu minēt laiku vidusskolā. Domājot par dzīvi pēc vidusskolas, no draugiem dzirdot stāstus par Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, man tas vienmēr likās tik aizraujoši, tik interesanti, taču nekādas konkrētas informācijas, priekšstata par militāro jomu man nebija. Zināju tikai to, ka viegli tur nav, bet, par spīti visam, ir ļoti interesanti. Pieņemot lēmumu par dienestu Latvijas Nacionālajos bruņotajos spēkos, ne reizi nešaubījos – ir jāiet, ir jādara! Pēc laika, jau atrodoties karavīru pamatapmācības kursā Alūksnē, visu uztvēru kā izaicinājumu. Ne mirkli nedomāju, ka es kaut ko nevaru, nespēju, neesmu tik spēcīga kā vairākums vīriešu kārtas pārstāvju manā kursā, tieši otrādi – centos un darīju visu, lai nekur nebūtu sliktāka kā citi kursanti. Pabeidzot kursu Alūksnē, sekoja dienests vienībā – pieredzējuši instruktori un virsnieki, gadiem krāta pieredze un zināšanas. Uz visu lūkojos ar sajūsmu, bet reizē ar bailēm, taču visu centos likt aiz auss un mācīties, uzsūkt visu informāciju, kas man varētu noderēt. Atbildīgs, intensīvs darbs, ātra uztvere un darba izpilde – tas mani gaidīja katru dienu. Iemācījos ļoti daudz jauna, centos, jo jutu, ka kolēģi uz mani paļaujas. Taču, laikam ejot, sapratu, ka tas nav galamērķis, pie kura vēlos apstāties, tādēļ, izšķiroties par vēl vienu izvēli, nolēmu, ka ir jābrien dziļāk. Izlēmu, ka

savas dienesta gaitas vēlos turpināt, mācoties Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

Viens solis uz priekšu, divi atpakaļ. Tieši tāds man likās sākuma periods, mācoties akadēmijā. Pamatapmācības kurss Alūksnē gan otrreiz nebija jāapgūst, taču lielos vilcienos pie daudz kā bija jāatgriežas no jauna – jauniņais, kursants jeb kadetkandidāts, instruktoru kliedzieni, kazarmu režīms, nekādas patstāvīgas lēmumu pieņemšanas. Lai pie šī visa atkal pierastu, man vajadzēja krietnu laika periodu. Esot vienībā, savus darbus un laiku to paveikšanai lielākoties plānoju pati. Atbildības sajūta, nosacīta brīvība, attieksme kā pret vienu no savējiem bija tikai daļa no visām izjūtām. Kā jau minēju, lai pierastu pie sistēmas, kāda ir akadēmijā, man vajadzēja zināmu laiku, tomēr saprotu šīs sistēmas nepieciešamību. Citiem kadetiem, kuri, gluži kā es, nosvēra svara kausiņus par labu studijām Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, šī vide bija kaut kas pavisam jauns un neierasts, ceļš, pa kuru nosacīti jau biju gājusi, viņiem sākās tikai tagad. Man nācās apbruņoties ar dzelžainu pacietību, kas nepavisam nebija viegli. Pirmais, arī otrais gads man bija kā adaptēšanās posms – jāpierod, jāsamierinās, jāiemācās paklusēt un reizēm nepaust savu viedokli, uzskatus skaļi. Šajā posmā guvu lielu pieredzi tieši attiecībā uz sevis izzināšanu. Tiekoties ar citiem kolēģiem ikdienas darbā, ja esi tāds pats kā visi – uzvedies vienādi, ne ar ko neizcelies, tad esi tāds kā savējais, ja attieksme, uzvedība, balstoties uz pieredzi, ir citādāka – sadarbībā var veikties sliktāk. Par spīti visiem sarežģījumiem, grūtībām, sevis piezemēšanai, zinu, ka tas viss bija, ir un būs tā vērts. Jauna pieredze, sevis pilnveidošana, jaunas zināšanas – tas taču bija viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc pieņēmu lēmumu studēt akadēmijā. Šis lēmums pavisam noteikti nebija nepareizs, jo pieredze man ir ļāvusi daudz iemācīties gan no instruktoriem, gan pasniedzējiem, gan no savām pieļautajām kļūdām.

Grāmatā "Praktiskā pedagoģija" saistoši man šķita rindkopa par mācīšanos: "Tādi jēdzieni kā mācīšanās, personības izaugsme, kvalificēšanās un socializācija pamazām kļūst aizvien līdztiesīgāki. Mācīšanās procesi mūsdienās nozīmē ne tikai kāda obligātā materiāla iegaumēšanu, bet arī mūžilgus apguves, pārkārtošanās un izaugsmes procesus mijiedarbībā ar citiem cilvēkiem, un zināšanas, izpratne, motivācija, attieksmes, emocijas un komunikācija veido tajos nedalāmu veselumu." Mācoties akadēmijā, ļoti novērtēju to, ka mums ir tik viedi un pretimnākoši pasniedzēji. Ikdienā komunicējot ar pasniedzējiem un dažādos uzdevumos sadarbojoties ar kursa biedriem, ir radusies spēja izprast un izvērtēt cilvēkus. Tas ir ļoti palīdzējis ikdienas sadzīvē ar biedriem. Piemēram, uzdevumā, kurā kadeti var strādāt pašu izveidotās grupās, ir daudz vieglāk nokomplektēt grupu, jo var izvērtēt, kurš ir ieinteresēts šī darba paveikšanā un kurš nav. Ir daudz vieglāk rast kompromisus, vienoties un kopā sasniegt vēlamo mērķi. Kā teicis Džeks Londons: "Allaž ir vieglāk balstīties pret citu nekā stāvēt vienam." Tā arī ir – nākotnē, esot vienībā, katrs veido komandu ap sevi, pulcina līdzīgi domājošos cilvēkus sev apkārt. Pateicoties šai pieredzei, ko esmu ieguvusi un vēl tikai iegūšu, nākotnē veidot komandu būs vieglāk, tādējādi radot ap sevi pozitīvu gaisotni ar centīgiem, mērķtiecīgiem un saprotošiem cilvēkiem.

Reizēm kādas pārmaiņas dzīvē vai lēmumi, kas jāpieņem, var šķist neierasti, varbūt pat nedaudz biedējoši, taču viens nu ir skaidrs – nevajag baidīties, nezinot, kas tas ir. Ir jādod iespēja ne tikai šai izvēlei, bet galvenokārt sev pašam, tādā veidā pārkāpjot pāri saviem principiem, ierastajam, komforta zonai. Tas dos iespēju izpētīt plašākus apvāršņus, jo tikai tādā veidā cilvēks var ļaut sev augt pilnībā – izzinot nezināmo. Dažreiz var šķist, ka viss ir slikti un izvēle nav bijusi pareiza, taču nevajag nokārt degunu, jo arī slikta pieredze ir pieredze. Otrreiz šādu kļūdu nevajadzēs pieļaut, jo būs zināms, kā rīkoties citādāk. Izcelšu citātu no iepriekš minētās grāmatas "Praktiskā pedagoģija": "Visiem ir jāmācās mācīties (proti, apzināti izturēties pret paša apgūto) un iesaistīties mūžizglītībā, lai saglabātu elastīgumu un gatavību pārkārtoties." Visiem ir jāmācās mācīties, un visiem ir jāpārvar savi apvāršņi, jo, kā gan uzzināt, cik dziļi ir iespējams iebrist, ja nebridīsi?

Afganistāna, Kunāra 2009. gads.
Foto no pulkveža Jura Āboliņa privātā arhīva

V. KARJERA

Pulkvedis JURIS ĀBOLIŅŠ ir no tās paaudzes virsniekiem, kuru militārā karjera veidojās reizē ar mūsu bruņoto spēku attīstību. Dienestu Juris Āboliņš sāk 1991. gadā, kad tiek pieņemti pirmie likumi par valsts aizsardzības sistēmas veidošanu. Jura Āboliņa pirmā dienesta vieta ir Štāba bataljons, tad seko vairāku gadu dienests Izlūkdesanta bataljonā. Paralēli dienestam Juris Āboliņš neklātienē beidz Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju un 1996. gadā iegūst pirmo virsnieka dienesta pakāpi. Dienesta laikā iegūtās zināšanas tiek papildinātas un nostiprinātas daudzās mācībās un kvalifikācijas celšanas kursos, tādos kā Izlūkošanas kapteiņa karjeras kurss ASV, Štāba virsnieka kurss Nīderlandē un citos. 2010. gadā militārās studijas viņš turpina Baltijas aizsardzības koledžā. Paralēli militārajām mācību iestādēm atrod laiku studijām arī divās civilajās augstskolās – "Turība" un Rīgas Tehniskajā universitātē. Juris Āboliņš dienesta laikā bijis gan komandējošos, gan štāba amatos, dienestu sācis kā kareivis, vēlāk nodaļas komandieris, vada seržants, vada komandieris, rotas komandiera vietnieks un rotas komandieris Izlūkdesanta bataljonā, S-2 priekšnieks Speciālo uzdevumu vienībā un S-3 priekšnieks 1. kājnieku bataljonā, bataljona komandiera vietnieks 1. kājnieku un Kaujas atbalsta bataljonā, štāba virsnieks G-3 Kājnieku brigādē, Kaujas atbalsta pārvaldes priekšnieks NBS Apvienotajā štābā un štāba virsnieks Latvijas militārajā pārstāvniecībā NATO.

Juris Āboliņš ir guvis pieredzi četrās starptautiskajās operācijās – Kosovā, Gruzijā, Irākā un Afganistānā, kur viņš bija pirmās Operacionālās sadarbības padomnieku grupas komandieris. 2009. gadā Juri Āboliņu, toreiz vēl majoru, ieceļ par Viestura ordeņa virsnieku. Tagad pulkvedis Juris Āboliņš ir NBS AŠ Nodrošinājuma departamenta priekšnieks.

Ar Juri Āboliņu sarunājās JĀNIS LEJIŅŠ.

– Kā tu kļuvi par karavīru?

– Es esmu viens no tiem, kas 1991. gadā, formējoties pirmajām Latvijas Aizsardzības spēku vienībām, dienestā iestājās brīvprātīgi.

– Zemessardzē?

– Nē, toreiz vēl Aizsardzības spēku Štāba bataljonā, kura sastāvā tika formēta sporta instruktoru rota. Pēc pusgada intensīvas apmācības un treniņiem rotas izveidošanas mērķis tika sasniegts un tās personālsastāvu sadalīja pa visām tālaika Aizsardzības spēku vienībām. Tā nu es un vēl kādi pārdesmit Sporta instruktoru rotas karavīri nonācām Sužos, kur tika veidots Izlūkdesanta bataljons, un mēs kļuvām par tā pirmajiem karavīriem. Tas bija interesants laiks – apkārt valdīja *bardaks*, bet garīgais pacēlums bija tik liels, ka likās – nekas nav neiespējams. Atceros, kādu vakaru sēdējām, spriedām, kā tas nākas, ka vienība it kā ir, bet sava karoga nav. Dabūjām Latvijas karogu un naktī uzvilkām štāba ēkas tornī. Tā tas tur lepni plīvoja, līdz vējš un saule bija padarīja savu, un nācās karogu nomainīt, bet pirmo mēs, pirmie bataljona karavīri, pamazām mūsu ceļiem šķiroties, nodevām no rokas rokā saglabāšanai.

Ar dienestu Sužos mani saista daudz atmiņu – gan gaišas, gan tādas, ko atceroties rūgtums iezogas dvēselē. Militārās karjeras izpratnē esmu garā ceļa gājējs un sākotnēji nemaz nedomāju par virsnieka karjeru, bet savu ceļu saskatīju instruktoru līnijā, līdz kādu dienu bataljona komandieris Aivars Žilinskis man teica – tev jāiet mācīties. Tā es dienot sāku mācīties neklātienē Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

– Pirms tam tev bija kāda militārā pieredze? Padomju armijā dienēji?

– Nē, es deviņdesmitajā gadā beidzu Murjāņu sporta internātskolu. Tad bija tas viltīgais laiks – it kā varētu iet padomju armijā, it kā varētu neiet. Dienēt tajā armijā vairs galīgi nebija populāri, bet mūsu bruņotie spēki tikko sāka veidoties, ilgi nedomāju un gāju.

– *Kā tas notika – dienests Sužos IDB un mācības NAA?*

– Tas nozīmē – tu paralēli dienestam vienībā un tai atbildībai, ko tev uzliek tavi amata pienākumi, atrod laiku, lai brauktu uz nodarbībām akadēmijā, kārto ieskaites, liec eksāmenus, līdz nonāc līdz diplomam un zvaigznēm. Toreiz tas nebija ierastais standarta kurss, kāds tas ir tagad – trīs gadi. Tas bija krietni īsāks.

– *Turpināji dienēt IDB?*

– Jā, līdz apmēram 2000. gadam. Dienestu Izlūkdesanta bataljonā sāku kā kareivis, vēlāk nodaļas komandieris, vada seržants, vada komandieris, rotas komandiera vietnieks un pirmās profesionālās rotas komandieris. Bataljonam tajā laikā vairākkārt mainījās nosaukumi – Izlūkdesanta/ Latvijas miera uzturēšanas spēku bataljons, Sauszemes spēku 1. kājnieku bataljons. Tad es kādus trīs gadus nodienēju Speciālo uzdevumu vienībā, tad atpakaļ uz Sauszemes spēkiem. Kādu laiku biju 2. kājnieku bataljonā, tad atpakaļ uz 1. bataljonu par S-3 priekšnieku.

– *Kādā pakāpē?*

– Šis varētu būt rets salikums pat Latvijas bruņotajiem spēkiem. Sākumā man bija Sauszemes spēku pakāpes, SUV saņēmu kapteiņleitnanta pakāpi, un, kad pārgāju atpakaļ uz kājnieku bataljonu, kādu laiku biju jūrnieks starp sauszemniekiem. Protams, tad nākamā pakāpe bija majors.

– *Kāda bija tava pirmā misija?*

– Pirmā bija Kosova, mēs tur bijām kā EDSO novērotāji, civilās drēbēs, bez ieročiem.

– *Kā civilie?*

Kalnu treniņa laikā Elbrusā, 5643 m virs jūras līmeņa.
Foto no pulkveža Jura Āboliņa privātā arhīva

– Nē, kā militārpersonas, jo tas darbs prasa zināmu militāru pieredzi. Tu esi militāra konflikta zonā, tev jāfiksē notiekošais – viss, ko dara gan viena, gan otra konfliktā iesaistītā puse. Nākamā misija bija 2000. gadā Gruzijā, kad mēs novērojām robežu starp Gruziju un Krieviju, praktiski bija iespēja no kalnu virsotnēm ielūkoties, ko krievi dara Čečenijā. 2005. gadā kā Bataljona kaujas grupas komandiera vietnieks pabiju Irākā. Tad 2008. un 2009. gadā biju pirmās Operacionālās sadarbības padomnieku grupas komandieris Afganistānas austrumos, Pakistānas pierobežā.

Afganistānā daudz laika pavadījām ar afgāņu karavīriem – apmācības, gatavošanās operācijām, operācijas, gūstot iespēju labāk iepazīt šo tautu. Afgāņu armijas vienībām tajā laikā nācās burtiski mācīties un augt kaujas laukā, trūka zinošu virsnieku un instruktoru, nepieciešamā kaujas atbalsta un nodrošinājuma. Tādēļ *NATO* bija jāatrod mehānisms, kas ļautu diviem pilnīgi atšķirīgiem tehnoloģiskajā izteiksmē spēkiem veiksmīgi sadarboties operāciju laikā. Viena lieta, kad tu māci afgāņu karavīrus pareizi organizēties. Otra, kas ir daudz sarežģītāka, – tev jānodrošina, lai viņi varētu saņemt nepieciešamo palīdzību no *NATO* vienībām un lai šī atbalsta saņemšanas laikā neviens neciestu. Tas nozīmē, ka tev ir jābūt klāt tur, kur tu redzi un saproti, kas notiek operācijas laikā. Afgāņiem pašiem tolaik nebija sava vērā ņemama netiešā uguns atbalsta, neskaitot mīnmetējus, – nekādas artilērijas, nekāda gaisa atbalsta. Tātad visu to viņi varēja saņemt tikai no malas, bet, lai atbalstu piesaistītu, tev ir jābūt pavisam drošam, ka izvēlētā mērķa rajonā nav neviena no draudzīgo spēku elementiem.

– Kā tas notika, ka gāja bojā mūsu karavīri?

– Tas ir cits, atsevišķs stāsts. Tā īsi – mēs varbūt bijām ne tur, kur tajā brīdī vajadzēja būt, un par daudz uzticējāmies sabiedrotajiem.

– Afgāņiem?

– Visiem, tur aizgāja bojā ne tikai divi mūsu karavīri, krita arī trīs amerikāņi un tie afgāņi, kas nepārmetās uz otru pusi, kamēr tie sabiedrotie, kuri varēja palīdzēt, nespēja saņemties, lai pieņemtu pareizos lēmumus.

– Tu teici, aizgāja bojā tie, kas nepārmetās uz otru pusi. Varbūt afgāņiem tas ir raksturīgi – kritiskās situācijās pāriet stiprākā pusē?

– Es nedomāju, ka tas ir tā – tas drīzāk tāds iesakņojies priekšstats, es teiktu, ka mēs viņus līdz galam nesaprotam. Mēs braucam pie viņiem ar savu loģiku, savām vērtībām un uzskatām, ka mūsu kārtība ir pareiza, ka tā jābūt arī tur. Bet tā noteikti nav. Tās zināšanas par viņiem vairākumam no mums lielākoties ir sasmeltas no akadēmiski skaisti un pareizi uzrakstītām grāmatām, bet tā dzīve uz zemes ir daudz, daudz vienkāršāka. Pat visdīvainākajai darbībai var būt pavisam vienkāršs un racionāls skaidrojums. Mēs iedomājamies, ka, atbraucot uz pusgadu vai gadu, savedīsim visu kārtībā, ka tieši mūsu misijas laikā viss tiks paveikts un sakārtots. Bet viņi tur dzīvo, un viņi zina, ka tu esi tikai viens no tiem, kas atbrauc, pēc gada brauks nākamais un vēlāk atkal nākamais. Agrāk vai vēlāk, bet kādā brīdī tu viņus pametīsi, bet viņi paliks, un viņiem tur būs jādzīvo līdz mūža galam.

– Iespējams, ka viņi uz pasauli vispār skatās savādāk, un mūsu eiropeiskās vērtības viņiem ir pilnīgi svešas.

– Jā, bet ir tādas universālas vērtības, kas stāv pāri visam un nav attiecināmas uz kādu noteiktu reģionu vai cilvēku grupu. Esmu to pieredzējis arī citur, kaut vai tajā pašā Irākā. Cilvēki ļoti labi redz, ko tu dari. Viena lieta, ja tu atnāc un centies ieviest savu kārtību, tad ar tevi sadarbosies tik ilgi, kamēr jūsu intereses sakrīt. Otra lieta, ja tie cilvēki redz, ka viņi tev patiešām rūp, ka tu centies palīdzēt tīri cilvēciski, tad ar tevi runā pavisam savādāk, tad viņi paši ar atvērtām sirdīm nāk pie tevis un uztic savu sāpi. Citādi tu esi tikai kārtējais baltais, no kura jādabū maksimāls labums.

– Ļoti loģiski. Afganistānā tu jau biji majors?

– Jā, majora pakāpi saņēmu salīdzinoši vēlu. Tā bija raksturīga problēma tiem, kas izvēlējās veidot karjeru dienot, nevis parasto skaisto akadēmisko variantu. Ir tā, ka dienot vienkārši neatliek pietiekami daudz laika, lai sakārtotu savas izglītības lietas. Ar to sastapušies pietiekami daudz virsnieku gan sauszemes spēkos, gan citur. Tad visu izšķir tas, cik katram personiski bijis pacietības vēl papildus studēt civilajās mācību iestādēs. Es kapteiņos sabiju kādus septiņus gadus. Bet, ja uz to paraugās no pozitīvās puses, man bija dota ekskluzīva iespēja ilgāk nekā citiem darīt to, kas man patiešām patīk.

– *Ilgi*.

– Jā, salīdzinoši. Ir vēl ilgāki varianti. Tomēr tas viss nav tā vienkārši mērāms gados, pakāpēs karjerā. Jautājums ir, kādēļ tu esi izvēlējies šo ceļu, pa kuru ej. Kad komandieris nostājas ierindas priekšā un katrs karavīrs ierindā neatkarīgi no ieņemamā amata saprot, ka cilvēks, kas stāv viņu priekšā, kaut kad ir bijis viņu vietā un zina, kā salst naktī poligonā purvā samērcētās drēbēs, ka viņš ar savu sesto prātu jūt, kur kaujas laukā atrodas katrs viņa kareivis, ieroču sistēma, tad katram pateiktajam vārdam ir pavisam cits svars. Man ir bijusi iespēja vērot, kā karjeras cilvēki stāv vienības priekšā un stāsta, kā lietām ir jānotiek, – tāda dīvaina sajūta pārņem.

– *Pirms majora tu vēl kaut kur mācījies vai vienkārši sagaidīji?*

– Nē, es gāju vēl papildus mācīties gan "Turībā", gan Rīgas Tehniskajā universitātē.

– *Ko tu mācījies "Turībā"?*

– Finanses un grāmatvedību.

– *Oho!*

– Jā, jā, jo fonā man vienmēr bijusi doma, ka militārā karjera vienreiz var beigties, un tad, ja tu gribētu kaut ko savu, ir lietas, ko būtu svarīgi zināt pašam. Arī dienestā tās stipri palīdz. Vēlāk turpināju studijas Tehniskajā universitātē, apguvu uzņēmējdarbības noslēpumus.

– *Ļoti praktiski.*

– Tieši tāda bija mana doma. Atgriežoties no Afganistānas, kādu laiku nokļuvu brigādes štābā, valstī valdīja "lielā depresija", arī bruņotie spēki bija mainījušies. Tad sāka veidoties Kaujas atbalsta bataljons, un es kļuvu tur par bataljona komandiera vietnieku. Tālāk studijas Baltijas aizsardzības koledžā. Uz Tartu pēc zināšanām dodas visi virsnieki, kas savā karjerā kaut kad vēlas nonākt līdz pulkvežleitnanta pakāpei. Pēc koledžas noteikti vēlējos atgriezties aktīvajās vienībās, tomēr tam nebija lemts piepildīties, un, kā man toreiz teica tā laika J-1 departamenta priekšnieks, pietiek dienēt komandējošos amatos, ir jāiet arī kaut ko padarīt štābā. Tā es nokļuvu Apvienotā štāba J-3/5/7 Kaujas atbalsta pārvaldes priekšnieka amatā, līdz 2016. gadā tiku nozīmēts dienestam Latvijas militārajā pārstāvniecībā *NATO* Briselē.

– *Ko dara militārajā pārstāvniecībā?*

– Aizstāv savas valsts intereses starp citām *NATO* valstīm. Piemēram, kad tiek izstrādāti NATO dokumenti, tie nonāk *NATO* štābā, kur tiek nodoti nāciju pārstāvju vētīšanai. Protams, katra valsts vēlas tajos dokumentos redzēt kaut ko savu, vai otrādi – grib kaut ko ņemt ārā.

– *Iznāk tāda demokrātija.*

– Nu, tāda mums ir *NATO* kārtība. Katram ir tiesības, arī maza valsts kādā brīdī var pateikt "nē". Tā visu valstu pārstāvji sēž apkārt lielam galdam, līdzīgi kā karaļa Artūra galmā, un, kad nonāk pie tā, kas patīk vai nepatīk, vai tu kaut ko vēlies, tad stāsti, kāpēc tava valsts vēlas konkrētu labojumu šajā konkrētajā vietā. Vai arī – kāds cits mēģina ielikt to, kas tev nepatīk, tad saki, kāpēc nepatīk. Un tā līdz tiek panākts kompromiss, kas ne vienmēr ir simtprocentīgi tas, ko tu vēlējies.

– *Vai bija arī tādi gadījumi, kad tev nācās iebilst?*

– Piemēri var būt pat ļoti jocīgi, jo lielākā daļa laika, tici vai netici, tika tērēts strīdos par dažu sīku vārdiņu lietojumu – "un", "bet", "arī" vai arī kā pareizi salikt komatus un uzsvarus. Un tamlīdzīgi.

Mums Latvijā ir grūtāk, mums šajā sistēmā nav tik lielas aizmugures un pieredzes kā lielajām nācijām. Mums ir grūti konkurēt ar tādām valstīm kā Francija vai Vācija, bet ne neiespējami. Viņiem ir ļoti pamatīga institucionālā atmiņa, un tie mājas darbi tiek izdarīti pamatīgi un kārtīgi. Ir dokumenti, kuri atgriežas izskatīšanai ar noteiktu cikliskumu, kā arī virkne dokumentu, kas pakārtoti cits citam, saprotot to, kā tas darbojas, var vienā variantā iestrādāt vienu vārdu, nākamajā piegājienā vēl vienu vārdu, un tad, piemēram, pēc gada, kad dokuments atgriežas, vēl viens vārds, un tas dokuments jau ir ieguvis pavisam citu nozīmi. Šajā ziņā mums noteikti vēl ir vieta izaugsmei. *NATO* štābā bija daudz kā interesanta, bet neteikšu, ka man tas šausmīgi patika.

– *Kāda ir dzīve Briselē?*

Izpletņu lēcēju mācībās Zviedrijā 1998. gadā.
Foto no pulkveža Jura Āboliņa privātā arhīva

– Es teikšu, ka tur dzīve ir ļoti vienkārša. Tu reāli zini savu darbu, tu zini, cikos aiziesi uz darbu un cikos atnāksi mājās. Protams, bija arī dienas, kad jāpastrādā bišķīt ilgāk, tomēr tas nav likums. Ar vienu vārdu raksturojot – paredzama.

– *Tāds kantora darbs*.

– Nu, kaulus tas nelauž. Ir cilvēki, kuriem tas patīk, man savukārt patīk tāds darbs, kas tuvāks zemei, kur rezultāts ir taustāms un redzams. Tur bieži vien darba augļus uzreiz nevar saskatīt. Tajā brīdī, kad dokuments aiziet, tu vēl pilnībā nespēj apjaust, ko realitātē nozīmē viens vai otrs vārdu salikums. Varbūt daži vārdi teikumā ir ielikti tā, ka salikumā ar citiem vārdiem tie vēlāk ļaus interpretēt teikumā ielikto domu pavisam citā nozīmē, un tu nepanāksi to, ko vēlējies.

– *Nodrošinājuma departaments –ko nozīmē šis darbs?*

– Skaisti un apaļi izsakoties, nodrošinājums ir tas, kas mūs notur pie skarbās realitātes, zemes, – tas nepārprotami un nepielūdzami uzliek operacionālos limitus operāciju plānotājiem. Nodrošinājums ir galvenais, kas ierobežo tavas spējas. Tu vari izdarīt tikai tik daudz, cik var ar tiem instrumentiem, kas tev iedoti, un nodrošinājuma cilvēki ir tie, kas tev tos instrumentus iedod.

– *Tas ir tas pats, kas apgāde?*

– Nodrošinājums ir bišķīt plašāk, bet vienkāršoti var teikt arī tā. Ja tev nav mašīnas, tu pārvietosies ar ātrumu 5 km/h un iesi, cik vari noiet. Savukārt, ja tevi nodrošinās ar mašīnu, tu kustēsies daudz ātrāk, un tas jāņem vērā operāciju plānotājam. Viņam jāsaprot, cik ātri viņš var kustēties, cik ilgi es viņu varu uzturēt, nodrošināt ar munīciju, kuru viņam varu vai nevaru piegādāt. Tur ir daudz tādu mazu nianšu, kas uzliek rāmi, kurā operācija ir vai nav izpildāma. Var gribēt, var uzzīmēt sapņu bildi, bet tu to mērķi nekad nesasniegsi, ja ignorēsi šo sadaļu. Es nodrošinu ar elementārām lietām: pārtiku, degvielu, munīciju, ierocīem, transportu, apģērbu, – ar visu, kas vajadzīgs, ar visu, kas notiek reālajā laikā un ir taustāms. Nodrošinājums dzīvo pasaulē, kas darbojas pēc fizikas likumiem, nodrošinājumā būtiski ir laiks, telpa, attālums, svars, apjoms un daudz kas cits. Iedomātas lietas var būt tad, kad komandieris definē savu nodomu, uzstāda mērķi. Tad daudzas no tām lietām vēl nav taustāmas un tu nezini, vai to kalna virsotni ieņemsi vai neieņemsi. Nedomāju, ka kāds karavīrs pusdienās gribētu saņemt draudzīgu uzsitienu uz pleca un iedomātu kartupeli no *powerpointa* prezentācijas.

Ir tāds populārs teiciens, uz kura autorību pretendē, sākot no Napoleona, daudzi ievērojami militārie darboņi: "Amatieri runā par doktrīnām un operācijām, bet profesionāļi runā par nodrošinājumu." Tur ir ielikta dziļa jēga, jo gala iznākumu bieži vien vairāk nosaka tas, kādi ir resursi un ko var atļauties, un ne tik daudz tas, cik labi esi apmācīts vai cik labi tu izskaties. Skarbā realitāte nebalstās uz lozungiem, pat vismotivētākajam karavīram ir savas fiziskās robežas. Padomā, cik ilgi varētu smagi fiziski strādāt bez pilnvērtīgas pārtikas, bez ūdens, ko tu darīsi, ja tā nebūs pieejama, nopērkama.

Sliktākais, kas, manuprāt, var notikt, ir tas, ka tev ir plāns, uz kuru tu paļaujies, bet tavā rīcībā nav vajadzīgo resursu, lai to īstenotu, un tev nav ne mazākās nojausmas, kur tos iegūt.

– *No kuras puses tu esi?*

– No Kurzemes, manas dzimtās mājas ir netālu no Sabiles, bet dienestā devos no Kuldīgas, kur nodzīvoju gadu pēc skolas beigšanas.

– *Vai, mācoties skolā, bija kāda doma, ka reiz būsi virsnieks?*

– Domu par militāro dienestu es loloju no bērnības, bet deviņdesmitie gadi atnāca tādi nu... Visa Atmoda, tautas kustība un pacēlums. Kā tu iesi padomju armijā? Tā vairs nebija goda lieta, un tu paliec ar savu sapni, ko nevari īstenot.

– *Patiesībā tev ļoti laimējās.*

– Ja būtu kādu gadu agrāk, tad, visticamāk, viss būtu sakārtojies savādāk. Tad es būtu nokļuvis, piemēram, Arhangeļskā vai Vladivostokā un vervelētu perfektā krievu mēlē.

– *Teorētiski – būtu gājis padomju armijā?*

– Tad jau nebija variantu. Man iznāca tā, ka Murjāņos bija jāmācās gadu ilgāk. Tas bija tāds eksperiments – pabeidzot Murjāņus, saņēmām arī 1.–9. klases fiziskās audzināšanas pasniedzēja diplomu. Toreiz bija doma, ka varētu ļaut mums turpināt studijas Fizkultūras institūtā, varbūt uzreiz otrajā kursā. Tā ideja nerealizējās, jo visa sistēma sabruka. Bet tas viens gads nozīmēja to, ka es netrāpīju kaut kur citur. Mēs jau staigājām uz kara komisariātu, katru gadu mūs tur atķeksēja – zobi veseli, kājas vietā... Toreiz tas process bija savādāks – drēbes atstāj vienā vietā un tad pliks skrien visam cauri.

– *Tev tiešām laimējās, ka bija iespēja izvēlēties normālu dienestu.*

– Grūti pateikt, laimējās vai nelaimējās, jo katrai monētai ir divas puses. Jautājums ir par to, ko tu gribi no tā dienesta. Ja tu, piemēram, gribi, būt armijas komandieris kā Budjonnijs, tad jāsaprot, ka Latvijā nekad nebūsi tādu spēku komandieris, vienkārši tādēļ, ka mēs tos nevaram atļauties. Mūsu armija ir tāda kāda tā ir. Bet tā ir tava izvēle. Tavs ceļš. Šeit jau ir runa par cilvēka vērtībām, vēlmi piederēt noteiktai cilvēku grupai un spēju savas vēlmes pakārtot tautas interesēm. Mēs šobrīd varam novērot, kā virkne mūsu sportistu cīnās ar šo dilemmu. Ir cilvēki, kas par katru cenu grib sasniegt augstākās virsotnes un maina karogus, savukārt citi saka – nē, es gribu būt noderīgs tepat.

– *Tas faktiski notiek visas jomās – zinātnē, medicīnā.*

– Es to saku tikai salīdzinājumam.

– *Tajā pašā laikā arī konkurence ir lielāka.*

– Jā, bet var būt arī tā, ka vienā brīdī tev pasaka – tu esi lieks. Piemēram, kā mūsu tautiešiem, kas pēc Pirmā pasaules kara domāja, ka atraduši laimi Krievijā – no viņiem vienā brīdī vienkārši atbrīvojās. Vai cits pretējs piemērs par mūsu bijušo komandieri Daini Turlo. Viņam bija iespēja vadīt tādas operācijas, kādas mēs, visticamāk, nekad nevadīsim, jo mums nav tādu spēku, bet viņš pieņēma lēmumu atgriezties. Te ir tā starpība. Tu izvēlies to, ko uzskati par savējo.

Mums vienmēr ir paticis ar visiem draudzēties un dalīties, kaut pašiem nemaz tik bieži nesanāk par kaut ko savā starpā vienoties. Un tikai tad, kad saprotam, ka viss ir nogājis dibenā, mēs sākam mainīties. Es reizēm smejos, ka mēs kaļam visādus plānus, zīmējam shēmas un slēdzam vienošanās, bet, kad tās lietas jādara, tad īstie darītāji ir tie, par kuriem mēs pat nedomājām. Bieži vien pirmais atnāks un nostāsies pirmajās rindās vienkāršs latvju cilvēks no laukiem, kurš varbūt visu mūžu to vien darījis, kā cilājis dakšas. Viņš nedomās, bet darīs. Kā, piemēram, barikādēs, tas, ko tu varbūt gaidīji, nemaz neatnāca. Nāca vienkārši cilvēki, kuros nebija nekādas divkosības. Tādi nemēdz locīties pa labi vai pa kreisi, un uz tādiem cilvēkiem viss arī šajā pasaulē turas.

VI. HUMORS

*Pulkvežleitnants **RAIMONDS KURSĪTIS**,*
NAA vadības grupas vecākais eksperts (plānošanā)

KADETU "LITERĀRĀS PĒRLES" JEB SMEJIES VAI RAUDI!

Modernās tehnoloģijas mums dod iespēju ātrāk un labāk paveikt to darbu, kura izpildei agrākos laikos mēs patērējām daudz laika. Piemēram, tulkojot kādu interesantu rakstu no svešvalodas, iepriekš vajadzēja ilgi meklēt nezināmos vārdus vārdnīcā un vēl izvēlēties to pareizo nozīmi, kas atbilst raksta saturam. Tagad datori un speciālas programmas mums palīdz ātri iztulkot kādu vajadzīgu rakstu, taču rodas iespaids, ka daudzi kadeti vairs nepārbauda šo tulkojumu un iesniedz mācībspēkiem savus patstāvīgos rakstudarbus ar visām tām aplamībām, ko dators ir radījis. Lai gan kadeti mēģina pielabot tulkojumu, rezultāts bieži vien nav apmierinošs. Lūk, dažas kadetu "literārās pērles", ko mēs atradām kadetu patstāvīgajos rakstudarbos.

ASV armija paziņoja, ka tanku iznīcinātāji bija laika tērēšana, tomēr kritušo tanku attiecība pret vācu tankiem bija ½.

Esošie prettanku bataljoni tika pārcelti uz Ģenerālštābu.

Katrā artilērijas brigādē bija paredzēts iekļaut divus pulkus, savukārt katrā pulkā bija piecas prettanku artilērijas divīzijas.

1939. gadā trīsstūrveida divīzija bija ierobežota ar 24 prettanku šautenēm, kuras kontrolēja divīzijas artilērija.

450 ZS dzinējs spēja iekustināt tanku uz asfalta līdz 48 km stundā.

Šī ASV armijas pamattaktika, kas ir izdrillēta un atstrādāta.

1943. gadā ģenerālis Maršals ieturēja pret tanku konferenci.

Vācu tanki burtiski varēja amerikāņus apdzīt, nebaidoties no imobilizācijas vai iznīcināšanas.

Vācu tanku bruņas nevarēja caurdurt ar jebkuru ieroci.

Tā pārvietošanās uz sāniem (šūpošanās no kreisās uz labo pusi) bija aptuveni 20 grādi.

Lielgabala caurule atradās apmēram trīs pēdas virs zemes.

Lielgabalam bija tērauda plāksne, kas sniedza nelielu aizsardzību pret ienākošajiem kājnieku ieročiem.

Tanku ātrums šajā laikā bija mērāms sekundēs.

Amerikāņu pašgājējus varēja labāk izmantot nekā izvelkamos iznīcinātājus.

Pēc tanku iesaistīšanās pilsēta bija tik postoša, ka vācu karaspēks bēga prom vai vienkārši nāca ārā, ar baltiem karogiem.

Apkalpē bija vadītājs, komandieris, tēmētājs un iekrāvējs.

Sākumā ir jāizskata, kas ir PKKA, no krievu valodas tulkojot tā ir "Рабоче-крестья-нская Красная армия" jeb brīvprātīgo kristiešu armija.

Personālam tika noteikta divkārša naudas alga, tika noteikta naudas prēmija par katru ievainoto tanku.

Pienācās īpašas piedurknes uzmavas, kas norādīja uz to, ka šie karavīri ir īpaši, tādējādi uzlabojot viņu garīgo stāvokli.

Kājnieki nevarēja tikt uz priekšu, saskaroties ar milzīgo ienaidnieka uguns jaudu, un tanki radās kā līdzeklis, lai izjauktu šo bezizeju.

Arī citos kadetu patstāvīgajos rakstudarbos var atrast interesantas "literārās pērles":

Karavīrs ir kā universāls zelta gabals.

Mērķtiecīgi var nodzert savu dzīvi vai ar gribasspēku iznīcināt.

Nemierīgs, nesabalansēts karavīrs pieļaus kļūdas, pakļausies ārējiem iespaidiem un novirzīsies no sava uzstādītā mērķa.

Manā galvā tēls karavīrs ir liess, stalts un ar nelokāmu raksturu cilvēks, kurš aizstāv savu dzimteni.

Esot par karavīru, Tu spēsi izprast līdz beigām dzīves jēgu, jo tas būs tas, kā nebija nekad tavā dzīvē.

Gods karavīrā nes lepnumu, kas neļauj nekad nolaist rokas svarīgos brīžos.

Tādēļ karavīriem jābūt stipriem garā, lai spētu, neskatoties uz apkārtējo pasauli, atdot sevi un savus spēkus, prātu.

Lai karavīrs efektīvāk spētu pielietot savas militārās prasmes, viņam ir jāpārzina Latvijas lauki un upes, kā arī vēsture, lai nepieļautu senču kļūdas.

Karavīram jābūt nopietnam, bet laimīgam.

Svarīgākā iemaņa ir, ka karavīrs ir domājošs. Protams, visi pakļaujas pavēlēm, bet ir jāzina, kā domāt un izdomāt sniegto pavēli.

SARMĪTE DORTĀNE,
NAA bibliotekāre

VAI PĀRĀK BIEZA GRĀMATA?

Kadets bibliotēkā:

Man ir problēma! Virsseržants teica, ka mums nav nekādas intereses. Ko jūs ieteiktu – par ko es varētu interesēties?

Bibliotekāre:

Varētu par vēsturi, sportu, tehniku, mūziku...

Kadets priecīgs:

Jā! Par vēsturi. Par Latvijas armijas komandieriem!

Bibliotekāre pieved pie plaukta, kur ir grāmatas par Latvijas militārajiem līderiem, un iesaka pamatīgi biezu ģenerāļa Pētera Radziņa grāmatu.

Kadets izbijies:

Nē! Tik biezu es nevaru!

Bibliotekāre iesaka grāmatu par Brīvības cīņu latviešu bruņoto vienību komandieri pulkvedi *Oskaru Kalpaku.*

Kadets izbrīnījies:

Kāpēc viena grāmata ir zila, bet otra – sarkana?

Bibliotekāre paskaidro, ka grāmatai ir pirmais un otrais izdevums.

Kadets nesapratnē:

Kāda ir atšķirība?

Bibliotekāre skaidro, ka otrais izdevums ir ar papildinājumiem, tātad pilnīgāks, lai gan par dažām lappusēm biezāks.

Kadets izvēlas pirmo (plānāko) izdevumu un apmierināts dodas uz kopmītnēm.

VII. LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA

VĒSTURISKU NOTIKUMU LIECĪBA

Marks Tullijs Cicerons (106-43 p.m.ē.) ir teicis: "Vēsture ir dzīves skolotāja".

NAA bibliotēkas krājuma nozīmīga daļa ir grāmatas par vēsturi, to vidū arī karavīru atmiņas. Daudzpusīgs informācijas avots ir Daugavas Vanagu centrālās valdes no 1970. līdz 1993. gadam izdotais dokumentu un atmiņu krājums "Latviešu kaŗavīrs Otra pasaules kaŗa laikā" 11 sējumos. Ar Daugavas Vanagu atļauju publicējam LVA biedra, atvaļināta (rezerves) pulkveža Vladimira Baloža (19.03.1916.-15.12.2006.) dienesta gaitu atmiņas, kas ievietotas 1985. gadā izdotajā 9. sējumā "Latviešu kaŗavīrs pēc Otrā pasaules kaŗa" (326.-338. lpp.). Līdz šim par pulkvedi īsi rakstīts žurnālos "Kadets" Nr. 32 (2004) un Nr. 35 (2007).

Tekstu publicēšanai "Kadetā" sagatavojusi atvaļināta kapteine ***SARMA LĪNE.***
Saglabātas autora stila un rakstības īpatnības.

ATMIŅAS PAR KARADIENESTU TREJĀDĀS UNIFORMĀS

Ar noskūtu galvu es uzvilku Latvijas karavīra uniformu 1938. gada 5. maijā un tiku iedalīts Vidzemes artilērijas pulkā. Tur mums vispirms iedeva vienu stipri garu audekla maisu un vienu mazu maisu. Tad mūs aizveda uz šķūni, kur mums vajadzēja abus maisus piebāzt ar salmiem. Tie nu kļuva par mūsu matračiem un spilveniem. Tad saņēmām divus labus, bet rupja auduma palagus un spilvena pārvalku. Bez tam mums iedeva vienu armijas segu.

Sega bija paplāna, bet tas bija tikai izskats. Pa visu dienesta laiku man nekad nebija auksti zem viņas. Mums izsniedza vienu jaunu un vienu vecu pāri jāšanas zābaku. Tie arī izskatījās par lieliem un neveikliem. Vēlāk es atradu, ka šie zābaki bija ūdens droši. Es bridu pa ūdeni, bet manas kājas vienmēr bija sausas. Tad mums izsniedza autus, ko lietot zeķu vietā. Vasaras auti bija kokvilnas, ziemas – vilnas. Ar autiem nav iespējas noberzt kājas.

Man bija jāpierod pie daudzām jaunām lietām. Bez rupjiem palagiem man vajadzēja pierast lietot garās apakšbikses, pat karstā vasarā, lai nenoberztu kājas un sēžamvietu jājot. Bez tam mēs nedrīkstējām gulēt ar jebkāda veida biksēm, lai mūsu nomocītās ķermeņa daļas varētu atpūsties un dabūtu

Atvaļināts pulkvedis Vladimirs Balodis

svaigu gaisu. Ēdiens bija vienkāršs, bet barojošs un bez lielām pārmaiņām. Mums bija stipri daudz jāšanas apmācību. Viens no labākiem Latvijas jātniekiem vltn. Broks bija mūsu apmācītājs. Kad jāšanas stunda beidzās meža vidū, karstā saulē vai putekļainā manēžā, mēs bijām cauri slapji no svīšanas un apklāti ar biezu putekļu kārtu. Kad es nokāpu no zirga, man likās, ka kāju vietā ir divi sāpīgi stabi. Kad es dabūju manu pirmo algu sešus latus es nācu pie slēdziena, ka naudu pelnīt ir ļoti, ļoti grūti.

Mēs tīrījām zirgus divreiz dienā. Zirgi bija ļoti labi ēdināti (ja nemaldos, 6 kg auzu dienā un siens, cik grib). Viņi bija brīnišķīgi trenēti. Bieži manēžā zirgi labāk zināja, ko darīt, nekā jaunkareivis. Manēžā vajadzēja tikai pareizi sēdēt, un zirgs izpildīja visas pavēles. Tā kā es esmu ceturtās paaudzes pilsētnieks, man nebija nekādu pieredzējumu ar zirgiem. Visi zirgi man atšķīrās tikai ar krāsu. Bet ar laiku es pamanīju, ka zirgi ir kā cilvēki – ar dažādiem raksturiem. Citi bija mierīgi, citi nervozi. Mums bija viens zirgs, kas mēģināja spert un pēc tam stāvēja un drebēja, it kā viņš apzinājās, ka tā nevar darīt. Tad bija "slīpēti" zirgi, kas izbēga un gaidīja, lai viņam iedod maisu ar auzām, un tad mierīgi gāja atpakaļ un savu steliņģi. Katram zirgam bija savs steliņģis. Virs tā bija koka izgriezta plāksne ar zirga vārdu un blakām cita ar zirga negatīvajām īpašībām: sper, kož vai lec virsū. Uz jaunkareivjiem tas atstāja lielu iespaidu. Īstenībā zirgi bija mierīgi. Kad zirgu ved pie apaušiem jeb pavada, viņam nepatīk, ja siksna ir izstiepta. Tādā gadījumā viņš paātrina soli, lai siksna drusku nokarātos. Mums bija kāds jaunkareivis, kam bija lielas bailes no zirgiem. Kad viņš veda zirgu, viņš mēģināja būt no tā, cik tālu vien iespējams, ar to izstiepdams vedamo siksnu. Zirgs tad pielika soli, lai siksna nekarātos. Tikko zirgs bija tuvāk, jaunkareivis paātrināja savu soli. Tad atkal zirgs paātrināja soli. Vešana parasti beidzās ar skriešanu.

Pēc paaugstināšanas par kaprāli mani nosūtīja uz virsnieku vietnieku kursiem. Pēc šo kursu beigšanas saņēmu jaunu pavēli braukt uz rezerves virsnieku kursiem pie Latvijas kara skolas. Tie notika Daugavpilī, kur kara skola bija vasaras nometnē. Kursos dzīve bija daudz savādāka nekā mūsu pulkos. Vispirms mums nevajadzēja apkopt mūsu telpas. Tur bija speciāli cilvēki, kas to darīja. Ja mums bija āra apmācības, mums vairs nevajadzēja soļot uz turieni, mūs veda smagajās mašīnās. Kad notika artilērijas apmācības, kur vajadzēja zirgus, tos mums atveda jau apseglotus. Mēs šāvām ar lielgabaliem poligonā.

Uztura ziņā kara skolā bija vairāk variācijas nekā pulkos. Katru ceturtdienu kadeti un kursanti bija priecīgi, jo tā bija diena, kad mums deva nieru zupu. Man tā bija visnepatīkamākā diena, jo es nevarēju ciest nieres. Koridorā pie ēdamtelpām stāvēja trīs mucas: viena ar tēju, otra ar kafiju un trešā ar skābo putru. Tas bija domāts, ko ņemt līdzi mūsu pudelēs, kad mēs gājām uz āra apmācībām. Kursos piegrieza daudz lielāku vērību izskatam nekā pulkos. Mēs, kursanti ar tumšām bārdām, apskaudām blondos kursantus, jo mums bieži vajadzēja skūties divreiz dienā, jo citādi dzirdējām: "Kaprāļa kungs, jūs neesiet pietiekoši labi noskuvies!" Svētdienās brīvajā laikā mēs gājām uz Daugavpili vai nu uz kino, vai uz kafejnīcu. Ja kafejnīcā priekšā gadījās kāds virsnieks, tad vajadzēja viņam prasīt atļauju uzturēties tajā telpā. Obligātā dienesta karavīri nedrīkstēja lietot civilās drēbes. Es personiski vienmēr jutos labāk uniformā nekā civilās drēbēs.

Mūs laida ārā no nometnes katrā pilnā stundā. Mūs pārbaudīja dežūrvirsnieks. Kādu svētdienu, gaidot pilno stundu, es netīšām pieskāros nokaļķotam dēlim, atstājot uz sava zābaka diega resnuma baltu strīpiņu. Pienāca pilnā stunda. Mēs nostājāmies ierindā. Atnāca dežūrvirsnieks. Kad pienāca mana kārta, viņš pateica: "Kaprāļa kungs, jūsu uniforma nav kārtībā." Ar vienu zābaku sukas vilcienu notīrīju balto strīpiņu un gaidīju nākamo pilnās stundas atvaļinājumu.

Drīz pēc atvaļināšanas mani atkal iesauca aktīvajā dienestā, bet tagad biju jau paaugstināts virsnieka-vietnieka dienesta pakāpē. Tagad dienests bija patīkams. Es varēju iet

mājās, kad vien gribēju. Ikdienas darbus uzraudzīja pārējie instruktori. Lāčplēša dienā, 11. novembrī, man vajadzēja iet parādē, visai Rīgai cauri uz Uzvaras laukumu. Mani iedalīja par vada komandieri kājnieku ierindā. Man iedeva zobenu, kas garajā gājienā kļuva ļoti smags. Īsi pirms 18. novembra mūs atvaļināja. Tā es beidzu dienestu manā pirmajā uniformā.

Kad mana sieva Ilga un es pabeidzām Medicīnas fakultāti, mūs nosūtīja strādāt uz Rēzekni. Es par iesaukšanu Latvijas leģionā nemaz nedomāju, jo sāku organizēt un vadīt acu nodaļu. Bez tam visā Latgalē bija tikai divi acu ārsti. Bet jau 1943. gada maija sākumā saņēmu iesaukšanas pavēli un sāku savas gaitas Latviešu leģionā kā ārsts – leitnants.

Sākumā mēs braukājām pa visādām iesaukšanas komisijām. Mēs pārbaudījām karavīrus, kas nāca no policijas bataljoniem. Pēc kāda laika mani nozīmēja ambulancē, bijušā Smagās artilērijas pulka novietojumā pie Krustabaznīcas. Kādu dienu man pateica štābā, ka veidojas jauns pulks un man jāpieteicas pie plkv. Januma. Es aizgāju pie viņa uz bijušo Iekšlietu ministrijas ēku, kur viņš strādāja. Stādījos viņam priekšā un ziņoju, ka esmu nozīmēts viņa pulkā. Mēs īsumā pārrunājām par medicīnisko darbu un personālu. Plkv. Janumam bija atvadīšanās vakars tanī pašā dienā. Viņš mani uzaicināja piedalīties. Kad bija laiks iet pie galda, man par lielu brīnumu, plkv. Janums nosēdināja mani sev blakus.

Pēc dienas vai divām mēs viss štābs devāmies ar vilcienu caur Liepāju uz Vaiņodi. Mūsu novietojums bija kazarmās pie nepabeigtā lidlauka, ko Padomju Savienība bija sākusi būvēt.

Kaut gan mani vēlāk pārcēla uz citām vienībām, man laimējās, ka tās parasti bija piekomandētas plkv. Januma pulkam. Jo vairāk es iepazinu pulkvedi, jo lielāks respekts man bija pret viņu. Tā kā es nebiju ierindas virsnieks, bet pulka ārsts, mums izveidojās draudzīgas attiecības. Dažreiz pulkvedis dalījās ar mani savās domās, kuras viņš neteica citiem virsniekiem. Visvairāk es apbrīnoju un cienīju viņa jūtas pret kareivjiem. Tā kā es vienmēr gāju viņam līdzi un arī labu laiku biju viņa šoferis, es redzēju viņu attiecībās gan ar vācu priekšniecību, gan ar padotiem. Man sevišķi palika atmiņā viens gadījums, kad mēs gaidījām atgriežamies izlūkus. Varēja domāt, ka kareivji, kas bija izlūkos, ir viņa dēli. Kādu reizi Janums man teica, ka viņš neliks bruņu ķiveri, kamēr tās nebūs visiem pulka karavīriem.

Braucot uz fronti, kādu rītu atrada vienu kareivi mirušu. Viņš bija atstāts viens pats vagonā uzraudzīt zirgus. Tur bija arī siens zirgu uzturam. Naktī laikam siens uzgāzies viņam virsū un nosmacējis. Nākamajā pieturas vietā aizgāju pie vietējā komandanta prasīt, ko lai daru. Sirdī es bažījos, ka būs liela izmeklēšana un iztaujāšana, kāpēc tas notika. Man par lielu pārsteigumu, komandants pateica, lai es tikai uzrakstu apliecību, ka viņš ir miris. Viņi tad to apglabāšot. Vēlāk mūsu atkāpšanās laikā es devu pavēli nošaut zirgu, jo tas bija ļoti slims, nevarēja paiet, un es negribēju atļaut viņam mocīties lielā aukstumā un badā. Pēc tam es nevarēju atkauties no visiem divīzijas štāba izmeklētājiem: vai tiešām es nevarēju paņemt to zirgu līdzi? Jā, karā zirgs ir vērtīgāks par cilvēku! Tanī laikā mūsu fronte atradās pie Veļikajas upes. Ap Jāņiem pie mums viesojās latviešu frontes teātris. Viesības, kas bija sarīkotas viņiem par godu, bija arī mana atvadīšanās no pulka, jo saņēmu pavēli pāriet uz sanitāro rotu, un sanitārās rotas komandieris tika pārcelts manā vietā par pulka ārstu. Man bija ļoti žēl šķirties no pulka virsniekiem un plkv. Januma, ar kuriem bija piedzīvots tik daudz.

Sanitārajā rotā es nedabūju ilgi izbaudīt aizmugures vienību mieru. Drīz sākās sarkanarmijas lielais uzbrukums. Mēs atkāpāmies uz bijušiem divīzijas štāba bunkuriem. Ievainoto bija tik daudz, ka mēs operējām 36 stundas bez pārtraukuma. Kad ievainoto plūsma sāka apstāties, mēģināju drusku nosnausties turpat operāciju bunkurā uz nestuvēm.

Mani kratīja viegli drebuļi, un es nevarēju iemigt. Kādu laiku vēlāk, kad es to stāstīju kādam vācu ārstam, viņš teica, ka viņi operējot tikai astoņas stundas, jo tas ir paredzētais dienesta laiks, un, kas notiek pēc tām, nav viņu darīšana. Vispār vācu ārstiem bija savāda militārā medicīniskā disciplīna. Uz kara beigām kāds vācu ārsts ģenerālis atbrauca inspicēt mūsu slimnīcu. Viņš ieradās, kad mēs beidzām kopt lielu ievainoto skaitu. Viņš bija ļoti neapmierināts, ka mūsu operāciju un pārsienamo istabu grīda bija pilna ar asiņainiem pārsējiem: mēs taču zinājām, ka viņš ieradīsies, kāpēc mēs neuzkopjam telpas?

Kad sarkanarmija nogrieza atkāpšanās ceļu uz Kurzemi, mēs ar vilcienu devāmies uz Rīgu un pēc pāris dienām tālāk ar kuģi uz Vāciju. Mūsu sanitārā rota nonāca Bitovā, kur kādā skolā ierīkojām slimnīcu. Pēc Ziemassvētkiem mani nozīmēja par fizilieru bataljona ārstu, kurš devās ceļā uz Kaminu, kur atradās arī plkv. Januma pulks. Lielā sarkanarmijas spiediena dēļ visi spēki atkāpās ZR virzienā uz Baltijas jūru. Pie Dīvenovas mums vajadzēja pāriet vienīgajam tiltam. Te salasījās milzīgs pūlis cilvēku, gan civilisti, gan karavīri. Šo vietu ienaidnieks apšaudīja, un, ja trāpīja, tad bija lieli cilvēku upuri. Mani atkal piekomandēja sanitārajai rotai. Mantas un visi mūsu ārsti devās ceļā ar transportu, atskaitot mani un manu nākamo svaini, arī ārstu – leitnantu, kas gājām kopā ar rotas karavīriem. Pie mums bija atgriezušās žēlsirdīgās māsas, arī mana māsa, kas strādāja kā rotas laborante. Pret māsām man bija radies liels respekts. Viņas nekad neatteicās strādāt, vienalga, kādos apstākļos. Arī tagad viņas soļoja mums līdzi bez kurnēšanas, kaut kājas bija vienās tulznās.

Beidzot nonācām pie amerikāņiem un padevāmies gūstā. Uz gūstekņu nometni gan tomēr negājām, bet palikām kādās lauku mājās. Lielākā daļa vēlāk iegāja gūstekņu nometnē, bet mēs – apmēram 13 cilvēku liela grupa, ieskaitot māsas, ar amerikāņu palīdzību tikām uz Leģiona slimnīcu. Kādu dienu pie manis ieradās viens kungs un prasīja, vai es negribētu pārbraukt uz DP nometni, jo viņiem neesot ārstu. Pateicu, protams, labprāt, bet mēs vēl esam "pusgūstekņi". Visu slimnīcu apsargāja gan tikai viens angļu karavīrs. Tas kungs teica, ka viņš nokārtošot visas formalitātes. Mēs šo notikumu bijām pilnīgi aizmirsuši. Kādu dienu sētā iebrauca tūristu autobuss. Mani izsauca pie slimnīcas komandanta. Tur bija angļu seržants ar papīriem un mūsu grupas dalībnieku vārdiem. Mums esot jābrauc viņam līdzi. Salikām savas mantas un instrumentus autobusā un devāmies ceļā.

Pēc kāda laika seržants teica: "Kungi, jūs tagad dodaties uz civilistu nometni. Neviens par to neuztrauksies, ja jūs novilksiet savas uniformas un uzvilksiet civilās drēbes." Mans pirmais "civilistu apģērbs" bija armijas zābaki, armijas bikses, armijas krekls, armijas mētelis un civilistu adītais. Tā beidzās dienas manā otrā uniformā.

Tikko mēs iebraucām ASV, man kā ārstam vajadzēja nekavējoties reģistrēties iesaukšanai. Pēc veselības pārbaudes dabūju kartiņu, ka esmu ieskaitīts 4F kategorijā "morāli, garīgi un fiziski nederīgs". Tai laikā visi ārzemnieki – ārsti tika ieskaitīti 4F kategorijā, jo viņiem vēl nebija licences praktizēt kā ārstiem.

Gadi pagāja, un man jau bija ārsta licence. Strādāju pavalsts garīgi slimo slimnīcā. Tur sadraudzējos ar slimnīcas personāla ierēdni. Viņš bija rezerves pulkvežleitnants, civilo lietu (*Civil Affairs*) rotas komandieris. Civilo lietu vienības izveidoja Otrā pasaules kara laikā.

1959. gadā agrāk pastāvošās skolas pārdēvēja par ASV armijas civilo lietu skolām.

Civilo lietu vienību uzdevums ir kārtot attiecības starp ASV bruņotajiem spēkiem un civilistiem. ASV civilo lietu vienības var palīdzēt uz vietām dabas nelaimes gadījumos, bet citās draudzīgajās zemēs ar padomu un organizāciju. Ieņemtajās ienaidnieka zemēs civilo lietu vienības var izpildīt valdības, likumdošanas un tiesas funkcijas. Vienību stiprumu veido atkarībā no ģeogrāfiskā lieluma un vajadzībām. Vienības sastāv no vadības grupas (*Headquarter unit)* un vajadzīgā skaita piedalītām funkcionālām kopām (*Functional teams*).

Funkcionālās kopas ir sadalītas četrās nodaļās.

1. Valdības *(Goverment)* nodaļa ar: civilās aizsardzības, iedzīvotāju darbaspēka, juridiskās, civilās administrācijas, civilās izglītības, civilo finanšu, tautas veselības, civilās drošības un tautas labklājības kopām.

2. Ekonomiskā nodaļa ar: civilistu apgādes, ekonomijas un tirdzniecības, uztura un lauksaimniecības un īpašumu kontroles kopām.

3. Civilo iestāžu *(Public Facilities)* nodaļa ar: civilās komunikācijas (radio, TV, telefons, pasts utt.), civilā transporta un civilo iestāžu un būvju *(Public Works & Utilities)* kopām.

4. Speciālā nodaļa ar: mākslas, pieminekļu un arhīvu, civilās informācijas, DP, bēgļu un evakuēto un reliģisko lietu kopām.

Vajadzības gadījumā katrai vienībai var piekomandēt vajadzīgo skaitu valodnieku jeb tulkotāju kopas.

Civilo lietu vienības personāla sastāvs ir pavisam citāds nekā kaujas vienībās. Virsnieku skaits ir drusku zem 50 % no visas vienības karavīru skaita. Arī dienesta pakāpes ir daudz augstākas. Kā es jau pieminēju, mans draugs, rotas komandieris, bija pulkvežleitnants un gandrīz visi kopu vadītāji majori. Tas ir izskaidrojams ar to, ka vismaz visiem kopu vadītājiem ir jābūt speciālistiem savā nozarē. Piemēram, civilās drošības kopas vadītājam civilajā dzīvē vajadzēja būt vismaz pilsētas policijas priekšniekam.

Kādu dienu mans draugs uzaicināja mani runāt savā vienībā par maniem piedzīvojumiem ar komunistiem.

Vienu dienu sēžot un pļāpājot viņš man noprasīja, vai es negribētu pievienoties viņa vienībai armijas rezervē. Tanī laikā vienībā nebija neviena ārsta. Tā es spēru liktenīgo soli un pateicu: "Labprāt!"

Tad sākās lielākā anketu pildīšana. Pēc neilga laika mani izsauca uz komisiju. Komisijas priekšsēdis bija majors un vēl divi ārsti kapteiņi. Pēc komisijas man vēl vajadzēja iet cauri psiholoģiskajai – vadīšanas *(leadership)* pārbaudei.

Pagāja dienas, nedēļas, mēneši, un nenāca nekādas ziņas. Mēs ar draugu domājām, ka laikam mani neuzņems armijā. Beidzot es pat aizmirsu par to domāt.

Kādu dienu jūlijā es, kā parasti, aizgāju uz slimnīcas pastu paņemt savas vēstules. Starp parastajām vēstulēm bija liela iedzeltena aploksne, adresēta pltn. Balodim.

Vēstule bija no mana drauga, kas ar savu vienību bija vasaras nometnē uz divu nedēļu apmācībām. Bez viņa apsveikuma un uzaicinājuma vīriem pievienoties bija arī 6. armijas pavēle, ka pēc zvēresta nodošanas es tikšu ieskaitīts ASV armijas rezervē.

Es aizgāju pie slimnīcas notāres, kur parakstīju zvērestu. Saliku mantas savā "Porsche" un devos ceļā uz nometni.

Tanī laikā Fort Luisa (*Lewis*) bija pārpildīta, jo bez parastajām vienībām tur bija vēl viena mobilizēta nacionālo aizsargu divīzija, tāpēc mūsu vienība pavadīja savas divas apmācību nedēļas teltīs.

Vienības komandieris nozīmēja majoru, apmācības daļas priekšnieku, kas mani pavadīja veikalos un noliktavās, kamēr es dabūju nepieciešamo uniformu.

Otrā dienā, kad es uzvilku savu jauno uniformu, rotas komandieris sāka mani vadāt un iepazīstināt ar visiem priekšniekiem. Pieradis pie mūsu Latvijas armijas paražām, es katrreiz sveicināju, liekot roku pie cepures, kas nav sevišķi populāri ASV armijas rezervē. Izskatījās, ka daži priekšnieki bija drusku pārsteigti un atņēma manu sveicienu ar īsu nokavēšanos.

Tāpat sākumā bija ļoti neparasti sveicināt, pieliekot roku pie kailas galvas. Vēlāk, būdams skolās ar flotes un desanta korpusa virsniekiem, es uzzināju, ka viņi tā nesveicina. To dara tikai armijā.

Vienai lietai man vajadzēja piegriezt sevišķu uzmanību un cītīgi par to domāt, lai neiztaisītu kļūdu, – tā bija griešanās apkārt. Latvijas armijā mēs griezāmies apkārt pa kreisi,

bet ASV armijā griežas pa labi. Tādos momentos man vajadzēja tikai īsu brīdi novērst uzmanību, un es apgriezos uz nepareizo pusi. Tā problēma man palika līdz pašām beigām.

Vienības komandieris mani nozīmēja viņa personiskajā štābā. Tas nozīmēja, ka es nestāvēju ierindā ar visiem citiem virsniekiem, kur man vajadzētu stāvēt kā tautas veselības kopas vadītājam, bet aiz komandiera, kopā ar viņa vadības grupu.

Man pagāja zināms laiks, kamēr es pieradu, ka mani sauca par pulkvedi. Sākumā, kad es to dzirdēju, es nereaģēju, jo domāju, ka sauc vienības komandieri.

Sākumā bija arī problēma ar algas sarakstu. Tos parasti sūtīja atpakaļ "izlabot kļūdu", jo nevar būt pulkvežleitnants ar tik īsu izdienas laiku.

Nometnes laikā mums bija kara spēles. Es jutos neērti, kad pie manis nāca citi karavīri, prasīdami, ko un kā darīt. Man ļoti palīdzēja viens vecāks majors, kas arī bija manā kopā. Viņš tad pateica, kas un kā ir jādara pareizi. Es pats izšķīros tikai par tīri tehniskiem, medicīniskiem jautājumiem.

Starp citu, tā bija vienīgā reize, kad es darbojos kara spēļu laikā kā tautas veselības kopas vadītājs. Vēlāk es vienmēr vadīju valdības nodaļu, kurā ietilpa mana kopa. Sākumā tas notika tikai manas dienesta pakāpes dēļ un vēlāk manas militārās izglītības dēļ, jo es pabeidzu arī civilo lietu skolu.

Mūsu pēdējā nedēļā demobilizēja nacionālo aizsargu divīziju. Bija savāda sajūta, kad tu esi pieradis redzēt visu rajonu pilnu ar karavīriem, visas kantīnes stāvgrūdām pilnas, un tad piepeši – viss ir tukšs un kluss. Tikai pa reizei redz kādu vientuļu karavīru, ejot gar tukšām barakām un slēgtām kantīnēm.

No pirmās dienas man izveidojās ļoti labas attiecības ar visiem mūsu vienības karavīriem. Visi virsnieki bija ļoti uzmanīgi un atsaucīgi pret mani. Kādu nakti, kad mēs gulējām teltī, es pamodos, jo dzirdēju kādu klusām pieejot manai lauku gultai. Viens no mūsu virsniekiem man uzmanīgi uzlika virsū telteni, jo tā bija vēsa nakts. Bet man nelaimējās ar mūsu rotas komandieri, manu draugu. Rudenī pēc manas iestāšanās armijas rezervē viņam vajadzēja atstāt armiju, jo viņš bija jau nokalpojis maksimālo laiku.

Mūsu vienība tika dibināta 1950. gada decembrī. Tā nīkuļoja, līdz tās vadību pārņēma mans draugs. Viņš to saliedēja, iepotēja vienprātību un lepnumu tās locekļos.

Mans draugs bija ļoti patīkama rakstura cilvēks. Viņš ar visiem sapratās ļoti labi un mācēja iegūt draugus ar pirmo satikšanos. Ar viņa gādību mums nodibinājās draudzīgas attiecības ar vienu Kanādas rezerves vienību.

Visas Kanādas vienības rīko gadskārtējo militāro balli. Mēs vienmēr tikām aicināti uz šīm ballēm. Tās man atgādināja filmās redzētās veco laiku balles. Visi virsnieki bija uniformās, civilisti frakās un dāmas balles tērpos. Es nebiju iedomājies, ka Lielbritānijai ir tik daudz dažādu uniformu. Man bija arī drusku skaudība pret kanādiešiem. Viņi ne tikai cienīja, bet arī bija lepni par savām uniformām. Varēja redzēt pavisam vecus virsniekus, kas tikko varēja paiet, bet kas uzvilka savu vēl Pirmā pasaules kara svētku uniformu, pielika ordeņus un izbaudīja militāro sabiedrību.

Man palika iespaids, ka ASV bruņotie spēki kaunas no savām uniformām. Es esmu redzējis, kur komandējošais admirālis atvadās no bāzes un visi, izņemot nedaudzus virsniekus, ir civilos tērpos. Kādreiz es runāju ar vienu armijas virsnieku un teicu viņam, ka virsnieku klubs ir ļoti kluss un tukšs. Viņš atbildēja, ka tagad ir mode sarīkot sanāksmes ārpus militāriem novietojumiem.

Kanādieši mācēja sarīkot impozantas balles. Piebraucot pie sarīkojuma telpas, sākot ar majoru uz augšu, tos sveicināja godasardze.

Kādu reizi manu draugu ar sievu un mūs abus kanādiešu ģenerālis uzaicināja uz brokastīm. Man bija ļoti neērti, ka man vajadzēja uzrunāt ģenerāli viņa vārdā, nevis dienesta pakāpē. Par to mani iepriekš brīdināja mans draugs - tā esot kanādiešu paraža.

Viņš mani brīdināja arī par citām viņu paražām. Vienu gadu mūs uzaicināja piedalīties Viktorijas krusta svinībās. Vankūveras tuvumā dzīvoja Kanādas virsnieks, kas komandēja kanādiešu spēkus uzbrukumam Djepai *(Dieppe)*, par ko viņš dabūja Viktorijas krustu. Pirms banketa, kā parasti, bija kokteiļi un dažiem virsniekiem bija grūtības ieturēt mēru. Mēs jau sēdējām pie galda, kad kāds no Kanādas virsniekiem piecēlās, lai ietu ārā. Momentā prezidējošais virsnieks pielēca kājās un uzsauca: "Neviens neatstās telpu, pirms mēs uzdzersim tostu karalienei!" Pēc īsa laika šis virsnieks aizdedzināja cigareti. (Pirms tosta nedrīkst smēķēt.) Prezidējošais virsnieks atkal piecēlās un niknā balsī pateica: "Jūs esat apvainojuši mūsu viesmīlību. Tūlīt atstājiet šo telpu un nekad neatgriezieties!"

Braucot mājās, viens no mūsu virsniekiem pateica, ka tieši tanī momentā, kad kanādietis piecēlās, arī viņš gribēja aiziet uz kungu istabu. Vēlāk viņš noprasīja savam kaimiņam, ko darīt tādā gadījumā. Tradīcija prasa, ka tādā gadījumā ir jāuzraksta uz savas galda kartes, ka lūdz atļauju piecelties, un tā jānosūta prezidējošam virsniekam. Tad viņš dos atļauju aiziet.

Pēc mana drauga aiziešanas mūsu sakari ar kanādiešiem kļuva retāki un retāki, kamēr pilnīgi pārtrūka.

Drīz pēc iestāšanās mūsu vienībā es nolēmu, ka, ja es gribu sekmīgi darboties, tad man jāpabeidz skola. Civilo lietu skola ilgst astoņas nedēļas. Tā kā rezervisti reti var atļauties pārtraukt civilo darbu uz diviem mēnešiem, tad to kursu var arī ņemt, sadalot četros gados pa divām nedēļām katrā gadā. Tā bija mana pirmā skola ASV armijā. Par laimi, mēs bijām pieci virsnieki no mūsu vienības. Bet manas šausmas: kad mēs ieradāmies skolā, tur paziņoja, ka es esmu nozīmēts par klases vecāko. Es nezināju, ko darīt. Ne es zināju noteikumus, ne paražas. Vispār es vēl daudz ko nezināju par amerikāņu armiju. Bet man atkal laimējās. Tās pašas dienas vakarā negaidot ieradās pilns pulkvedis, kas arī gribēja pabeigt šos kursus. Starp citu, viņš bija mūsu nākošās augstākās vienības komandieris. Tā skolas vadība atvainojās un nozīmēja viņu par klases vecāko: vakarā es likos gulēt ar ļoti patīkamu sajūtu.

Man imponēja skolas iekārta. Man bija nozīmēta ne tikai atsevišķa guļamtelpa, bet arī otra istaba, kur es varēju sagatavot savus skolas darbus. Man šī skola patika. Lektori bija ļoti labi. Viņi pasniedza interesantā veidā. Bez tam bija samērā daudz civilistu. Viesu runātāju no visādām valdības ministrijām. Man patika arī skolas pieeja. Mūs mācīja, ka ir jāsadzīvo ar vietējiem iedzīvotājiem, ka ir jārespektē viņu paražas, kamēr tās neapdraud militāros. Sevišķi uzsvēra, ka ir jāsaudzē vēsturiskie pieminekļi un lietas. Atceroties DP laikus, arī es biju stipri jūtīgs, ka kāds ārzemnieks mēģināja kritizēt mūsu paražas jeb tikumus. Visi skolas instruktori bija no aktīvās armijas ar lielu praktisku pieredzi civilo lietu laukā.

Pēc civilo lietu skolas man bija pāris gadu pārtraukums ar skolām. Es nevarēju iestāties komandas un ģenerālštāba (C & GS) koledžā, jo biju par vecu. Man par laimi mainīja noteikumus. Tad es arī tūlīt iestājos koledžā. Šī programma ilgst piecus gadus: klases vienu reizi nedēļā un bez tam gada laikā ir jāpavada nepārtrauktas divas nedēļas skolā. Izlaiduma aktā mūs uzrunāja ģen. Ābrams, kas tanī laikā bija ASV armijas ģenerālštāba komandieris. Es sēdēju par tālu, lai skaidri redzētu viņa seju, bet es dzirdēju asaras viņa balsī, kad viņš teica, lai mēs neļaujam iznīcināt ASV, jo komunisti visu laiku tikai bruņojas un mēs atbruņojamies. Mani pārsteidza arī ģenerālleitnants koledžas komandieris. Viņš, pasniedzot diplomu, katru uzrunāja uzvārdā un manējo izrunāja pilnīgi latviski. Es vēl lāgā nebiju pabeidzis ģenerālštāba koledžu, kad jau iestājos valsts drošības vadības skolā pie bruņoto spēku industriālās koledžas. Šinī skolā bija savāda veida eksāmens. Atbildes mēs pārrunājām visi kopā klasē, un tad katrs varēja izšķirties, kādā veidā atbildēt.

ASV armijā virsnieki parasti zina iepriekš, kad viņus paaugstinās nākamajā dienesta pakāpē. Es biju pilnīgi atmetis cerību, ka mani paaugstinās pulkveža pakāpē, jo nebiju pabeidzis ģenerālštāba koledžu un mūsu rotas komandiera pakāpe nevarēja būt augstā-

ka par pulkvežleitnantu. Bez tam es pazinu divus virsniekus, kas bija vairāk kvalificēti par mani un netika paaugstināti. Kādu svētdienu mūsu parastās nedēļas nogales nodarbību laikā man atnesa pārbaudīt vasaras nometnei sagatavoto stundu plānu. Kā parasti, man vajadzēja noturēt vairākas apmācības. Pārbaudot šo plānu, es ieraudzīju, ka mana pakāpe ir ierakstīta kā pulkvedis. Es tam nemaz nepiegriezu vērību, jo nodomāju, ka rakstvedis izdarījis kļūdu, jo ir pieradis mani saukt par pulkvedi. Pusdienas laikā pateica, ka mums ir jānostājas ierindā. Tas bija neparasti! No ierindas, kur es stāvēju, varēja redzēt mūsu koridoru visā garumā. Piepeši es ieraudzīju, ka nāk mana sieva, meita, dēls ar savu sievu un mazmeitiņu. Tanī momentā man uzausa skaidrība – tā bija mana diena! Kā izrādījās, lielākais šķērslis bija, ka mana pakāpe būs augstāka nekā komandierim. Man mūsu vienība patika tik labi, ka es vairākas reizes teicu, ja mani paaugstinās, es atteikšos no pakāpes, lai man nevajadzētu aiziet no vienības. Man vēlāk teica, ka mūsu komandieris dabūjis atļauju no 6. armijas, ka es tomēr varu palikt vienībā. Tanī laikā mūsu komandieris bija tas pats virsnieks, kas naktī mani apsedza manā pirmajā nometnē.

Kaut gan mūsu vienība bija vismazākā Civilo lietu organizācijā, tā laikam skaitījās ļoti laba. Kādu reizi, kad mēs piedalījāmies armijas apmācībās *(Logex)*, kaut gan tur bija arī lielākas civilo lietu vienības, mūsu rotai uzdeva izstrādāt plānus valsts apjomā. Mēs gan arī daudz strādājām. Bieži mēs palikām strādāt līdz vēlai naktij, kaut gan oficiāli darbs beidzās pl. 17.00. Kādreiz man uzdeva sarīkot lauku apmācības nedēļas nogalei. Bez mūsu vienības, kas bija apakšnodaļa pavalsts otrā pusē, pāri kalniem, piedalījās arī gaisa spēku rezerves vienība, kura ierīkoja radio sakarus. Mūsu vienība bija sadalīta trīs grupās: viena Sietlā, otra pavalsts ziemeļos un mūsu apakšnodaļa pāri kalniem Vašingtonas austrumos. Gaisa spēku vienība ne tikai savienoja mūsu trīs grupas, bet pat ierīkoja man speciālu atsevišķu tīklu, lai es varētu sazināties ar saviem palīgiem. Pēc apmācību beigām viņi savienoja visas stacijas kopā, lai mēs varētu pārrunāt visu norisi. Skaļruņu dēļ izklausījās, ka mēs esam visi vienā telpā. Vēlākās lauku apmācībās mēs progresējām vēl vairāk. Mūsu rīcībā bija ne tikai gaisa spēku sakaru vienība, bet arī armijas helikopteru rezerves vienība. Ar to mums vairs nevajadzēja izvest lauku apmācības pie rakstāmgalda, bet mēs varējām noturēt mūsu apmācības ārā reālos apstākļos. Vēlāk, kad mūsu plānos bija paredzēta lielāka sadarbība ar civilo aizsardzību, arī vietējās civilās aizsardzības un civilās gaisa patruļu vienības pievienojās mūsu vienības lauku apmācībām.

Lauku apmācību dēļ mēs nācām pie slēdziena, ka pati vājākā vieta ir radio sakari. Kad mēs pirmo reizi sadarbojāmies ar civilo aizsardzību un civilo gaisa patruļu, atradām, ka mēs nevaram tieši sazināties ar civilo aizsardzību, jo viņiem un militārajām vienībām nav paredzēti vienādi viļņu garumi. Toreiz visi ziņojumi un rīkojumi gāja no mums caur civilo gaisa patruļu uz civilo aizsardzību. Ja mums toreiz nebūtu civilās gaisa patruļas, kam bija abi viļņu garumi, mēs nevarētu sazināties savā starpā.

Tad tuvojās mans maksimālais dienesta vecums, kas bija 60 gadi. Tanī laikā visi priekšnieki mēģināja atrast iespēju, lai es ilgāk varētu palikt dienestā. Beidzot tā lieta pat aizgāja līdz Pentagonam. Kādu dienu no Pentagons zvanīja man uz māju. Tā kā es biju darbā, viņi zvanīja man uz darbu, ka viņiem ir ļoti žēl, bet tas ir likums, ka ar 60 gadiem ir jāatstāj dienests. Manā dzīvē viss nāk "piecas minūtes par vēlu". Dažu gadus vēlāk mainīja likumu. Tagad ārsti var palikt dienestā līdz 65 gadiem.

Man arī nelaimējās ar ieročiem. Visās armijās, izņemot ASV armiju, man vienmēr bija ierocis. Kad mūsu vienībai vajadzēja nostāties ar ieročiem, es jutos kā pliks: es biju vienīgais bez ieroča. Mēnesi pirms manas aiziešanas stājās spēkā jauni armijas noteikumi, ka arī ārstiem ir paredzēta pistole. Kad pienāca mana 60. dzimšanas diena, mūsu vienību nostādīja ierindā. Pēc komandiera īsas uzrunas vienība mani sveicināja. Ar to tad es arī novilku savu trešo un pēdējo uniformu.

*Atv. kapteine **SARMA LĪNE**,*
LVA biedre

ATVADOTIES NO KAPTEIŅA ALEKSEJA OZOLIŅA

Latvijas ozoli, stipri un vareni...

Lūst arī ozoli. Vasaras zaļuma pilnbriedā ir pārlūzis skaudrs, darbīgs, apzinīgi un aizrautīgi dzīvots mūžs, vienmēr alkstot būt dzīves, darba un vasaras vidū.

Zemessardzes Studentu bataljona pirmais komandieris,
Viestura ordeņa kavalieris,
Barikāžu piemiņas zīmes laureāts,
ilggadējs Latviešu Virsnieku apvienības valdes priekšsēdētājs (2010–2018),
Latvijas Ordeņu brālības Goda biedrs,
domes un valdes loceklis,
orientēšanās sporta meistars.
atvaļināts kapteinis

ALEKSEJS OZOLIŅŠ
(15.03.1934.–26.06.2020.)

Aleksejs Ozoliņš dzimis Rīgā. Jau agri zēna gadi pagājuši audžuvecāku ģimenē. Liktenis lika kļūt patstāvīgam un visu savā dzīvē sasniegt pašam.

No 1953. gada līdz 1957. gadam dienējis PSRS Melnās jūras kara flotē. Beidzis Kara flotes štāba kursus Sevastopolē un atvaļinājies rezerves leitnanta pakāpē. Iestājies un beidzis Rīgas Elektromehānisko tehnikumu, pēc tam – pilnu teorētisko un praktisko mācību kursu Rīgas Politehniskā institūta (tagad – Rīgas Tehniskā universitāte) Elektroenerģētikas fakultātes vakara nodaļā. Paralēli mācībām strādājis Rīgas apgaismes tehnikas rūpnīcā, pildot energosaimniecības priekšnieka pienākumus. Darba aizņemtības dēļ izpalikusi diplomdarba aizstāvēšana. Darba gaitas turpinājis RPI kā Fizkultūras katedras mācībspēks, aizrautīgs orientēšanās sporta entuziasts, PSRS sporta meistars šajā sporta veidā.

Neatkarību atguvušās Latvijas vēsturē palikušas 1991. gada barikāžu dienas, kad Aleksejs vadīja Doma laukuma aizsardzības štābu, iestājās Zemessardzē tās dibināšanas dienā un aizvadītajos gados saauga ar Zemessardzi.

Alekseja rosināti, Zemessardzes veidošanas pirmajās dienās tajā iestājās vairāki simti mācībspēku un studentu no Rīgas un Jelgavas, vēlāk – arī Rēzeknes, Daugavpils un Liepājas augstskolām.

Aleksejs Ozoliņš ir pirmais un vienīgais Zemessardzes Atsevišķās studentu rotas komandieris, pēc tam – līdz atvaļināšanai no aktīvā militārā dienesta 1999. gadā – Studentu bataljona komandieris. Pēc atvaļināšanas no ierindas dienesta Aleksejs līdz sava mūža galam vadīja šī bataljona zemessargu Veterānu apvienību.

Visās Latvijas augstskolās sekmes guva divgadīgā studentu militārā apmācība, kuras organizēšanā un ieviešanā Aleksejs Ozoliņš bija viens no iniciatoriem un atsevišķu mācību nodarbību vadītājs. Mūsdienās vairāki studentu militārās apmācības kursu beidzēji beiguši NAA, militāras augstskolas ārvalstīs, komandējuši atsevišķas struktūras miera uzturēšanas misijās, kļuvuši augsta ranga un atbildīgu amatu virsnieki.

Nav aizmirstama ikgadējo Barikāžu atceres ugunskuru turpināšanās Zaķusalā.

Atvadoties no atvaļināta kapteiņa Alekseja Ozoliņa.
Foto: Latviešu Virsnieku apvienības arhīvs

NBS un Zemessardzes spartakiādēm un militarizētajām spēlēm turpmāk vajadzēs jaunu komandu komplektētāju, tiesnesi un vienību pārstāvi. Šīs funkcijas līdz šim nenoguris pildīja Aleksejs.

Daugavas krastā, Likteņdārzā, aug virsnieku mūžiem veltītie ozoli, kuru stādīšana bija Alekseja mīlestības darbs. Arī Tev, Aleksej, 2020. gada 17. jūlijā, Tavā vārda dienā, iestādījām ozolu.

Mores kauju atceres vietas nu jau daudzus gadus glabā atceres pasākumu organizatora un vadītāja Alekseja balsi.

Kopā esam strādājuši Lestenes baznīcā. Palīdzējuši atgriezties Tēvzemē un rast mūža mājvietu latviešu leģionāru Lestenes Brāļu kapos kapteiņa Teodora Lindes-Liepas pelnu urniņai. Kopā esam bijuši ikgadējos atceres sarīkojumos Lēnās, Skrundā, Daiņkalnos, Litenē, Džūkstē, Rudbāržos, uz tiltiņa pār Kojas upīti, jaunsargu un skolēnu Karoga svētkos pulkveža Oskara Kalpaka dzimtas mājās "Liepsalās" un daudzviet citur. Esam svinējuši svētkus, palīdzējuši izdot LVA virsnieku sarakstītās grāmatas un apmeklējuši skaistas vietas Latvijā, Lietuvā un Igaunijā.

Kurzemes un citu novadu jaunsargi un skolēni var noglāstīt savas sacensībās gūtās medaļas, kurās iegūlusi arī Alekseja rūpju daļiņa.

Tava darba novērtējumu apliecina piešķirtie apbalvojumi: AM goda zīme Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā, piemiņas zīme *Sekmējot Latvijas dalību NATO*; NBS komandiera goda zīmes *Par nopelniem,* II pakāpe, *Par centību militārajā dienestā; Zemessardzes Nopelnu zīme,* ZS komandiera goda zīmes *Par kalpošanu tautai un Latvijai, Par kalpošanu Zemessardzei*; daudzie Goda un Atzinības raksti.

Tas viss nozīmē, ka Tu, Aleksej, turpinies – turpinies savos līdzgaitniekos, draugos un tautas jaunajā paaudzē.

Par kopā nostrādātajiem gadiem militārā goda ceremonijā I Meža kapu kapličā un I Meža kapos 2020. gada 3. jūlijā Tev pateicās sen neredzēti daudz pavadītāju. No Tevis atvadījās

Valsts eksprezidents Raimonds Vējonis, Saeimas priekšsēdētāja Ināra Mūrniece, esošais un bijušie aizsardzības ministri, NBS, ZS komandieri, vienību komandieri, ZS Studentu bataljons, ZS Veterānu apvienība, Ģenerāļu klubs, Latvijas Ordeņu brālība, fonds Namejs, Likteņdārzs, Rīgas, novadu un pagastu pašvaldības, sportisti, studentu korporācijas, LVA, sabiedriskās karavīru un partizānu biedrības, *Daugavas Vanagi*, sabiedriskās organizācijas, līdzgaitnieki, draugi, radi, Tava Apriķu skola, Ošupes skola, Latvijas augstskolas –Paldies Tev par mūsu kopīgajām gaitām! Lai gaiši Tavi Aizsaules ceļi!

Atv. kapteine ***SARMA LĪNE,***
LVA biedre

ATVADOTIES NO VIRSNIEKA UN LEĢENDĀRA AUTOSPORTISTA

Viestura ordeņa kavalieris,
atvaļināts virsleitnants

ARNOLDS EDGARS DAMBIS
(25.04.1929. –01.02.2020.)

Es visus spēkus atdevu,
Un otra mūža man vairs nav(a).
(Rainis)

Nākamā gada februārī apritēs gads kopš atvaļinātā virsleitnanta Arnolda Dambja nav kopā ar mums. Bet vēl spilgtā atmiņā tikšanās ar viņu veikala "Olimpija" ārējā automašīnu stāvlaukumā. Viņš toreiz atbrauca, pats būdams pie savas automašīnas stūres. Iesēdos viņa automašīnā, un mēs ilgi runājāmies par LVA darbošanos, par lietām, kas jāmaina, par LVA nākotni. Arnolda doma vienmēr bijusi asa, skaidra un tieša. Esam zaudējuši principiālu uzskatu virsnieku.

Arnolds dzimis Rīgā. Beidzis skolu. Dienējis PSRS bruņotajos spēkos. Jau jaunībā aizrāvies ar autosportu. Arnolda tēvs Alfrēds Dambis bija profesionāls šoferis un rādīja dēlam piemēru, kā apieties ar tehniku. Kopā ar Aleksandru Karamiševu un citiem viņš bija viens no pirmajiem pēckara autosporta veidotājiem un attīstītājiem Latvijā un guva ievērojamus panākumus PSRS, Baltijas valstu un arī Eiropas mērogā. 1951. gadā viņš pirmo reizi startēja auto sacensībās ar automašīnu *GAZ*. Arnolda autosportista karjera ilga 36 gadus līdz 1987. gadam: 1964. gada PSRS meistarsacīkšu sudraba medaļnieks; 1972. un 1973. gada PSRS čempions, startējot ar Moskvič automašīnu; 1973. gada PSRS čempionāta bronzas medaļas ieguvējs ar *VAZ 2101*; 1978. gada PSRS čempions ar *VAZ-21011* un vēl daudzu citu nosaukumu un balvu ieguvējs arī starptautiskās sacīkstēs – 2. vieta Eiropas čempionāta posmā rallijā, PSRS, Latvijas čempions.

Sākoties Trešajai atmodai, 1991. gada barikādēm, organizējoties Zemessardzei, Arnolda sirds pukstēja tikai Latvijas neatkarībai.

Atv. virsleitnants Arnolds Dambis ir 1991. gada barikāžu dalībnieks. Patriotiskas pārliecības vadīts, 1991. gadā brīvprātīgi iestājies Zemessardzē. Aktīvi iesaistījis Zemessardzē cilvēkus, apmācījis viņus; kopā ar ZS vadību gādājis par padomju armijas atstāto ēku un telpu nosargāšanu no izlaupīšanas. Pildījis Zemessardzes ierindas dienestu ZS 1. brigādē

Atvaļināts virsleitnants Arnolds Edgars Dambis.
Foto: Latviešu Virsnieku apvienības arhīvs

apgādes dienesta priekšnieka statusā, piedalījies ZS autotransporta iepirkumu, remonta, garāžu un novietņu aprīkojuma organizēšanā. Pēc atvaļināšanas no ierindas dienesta bijis ZS 15. bataljona ārrindas zemessargs, vēlāk – zemessargs veterāns ZS Studentu bataljona Veterānu apvienībā.

1999. gadā Arnolds Dambis iestājās LVA. Bijis LVA valdes loceklis, pildot speciālo (dažādu) uzdevumu virsnieka pienākumus (2004–2010), vēlāk – LVA revīzijas komisijas loceklis (2013–2016); vienmēr kārtojis apvienībai nepieciešamos transporta jautājumus, nereti pats pie personiskās automašīnas stūres braucis tur, kur LVA jāierodas, un darījis visu, kas konkrētā gadījumā vajadzīgs: palīdzējis organizēt LVA veterānu tikšanos ar skolu jauniešiem, apciemojis slimos Latvijas armijas virsniekus, gādājis par LVA reprezentāciju nodrošinājumu. Ieguvis autoritāti LVA.

Arnolda Dambja ieguldījumu Zemessardzes attīstībā un LVA darbā apliecina viņam piešķirtie apbalvojumi: Viestura ordenis (V šķira ar šķēpiem) (2007), 1991. gada Barikāžu dalībnieka piemiņas zīme (2001), AM Atzinības goda zīme (2004), goda zīme Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā (2001), piemiņas medaļa Sekmējot Latvijas dalību *NATO* (2004); NBS komandiera apbalvojumi: *Par nopelniem* (III pakāpe, 2002), *Par centību militārajā dienestā* (2000); ZS komandiera apbalvojumi: *Zemessardzes Nopelnu zīme* (2012), goda zīme *Par kalpošanu Tautai un Latvijai* (I pakāpe, 2001), goda zīme *Par kalpošanu Zemessardzei* (III pakāpe, 2005), piemiņas medaļa *Zemessardzes 15 gadi* (2007), daudzi Atzinības un Goda raksti, Latvijas valsts Aizsardzības fonda *Lāčplēsis Goda zīme, Jubilejas medaļa* LVA 90 / 1922–2012 (2012).

Erudītais, pieredzējušais virsnieks Arnolds Edgars Dambis lietainā ceturtdienā, 2020. gada 6. februārī, daudzu līdzgaitnieku, AM, NBS, ZS, karavīru sabiedrisko organizāciju, Daugavas Vanagu, fonda "Namejs", Jaunsardzes, autosporta pārstāvju, tuvinieku, radu un draugu klātbūtnē ar militāru godu guldīts Ziepniekkalna kapos Rīgā.

Gaišas Tev, Arnold, Zvaigžņu trases!

*Atv. kapteine **SARMA LĪNE**,*
LVA biedre

LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBAS BIEDRU, GODA BIEDRU IEVĒROJAMĀS JUBILEJAS 2021. GADĀ

Daudz baltu dieniņu, Laimiņa, dod(i) diženi, raženi dzīvojot(i)!

104 gadi	atv. kapteinis	**Atis Antons HOMKA**	2. februārī
99 gadi	atv. leitnants	**Kārlis VANAGS**	12. aprīlī
98 gadi	atv. kapteinis	**Ojārs Uldis ALEKSIS**	29. martā
95 gadi	ASV arm. a.c. ier.	**Egons GOLDŠMIDTS**	2. oktobrī
90 gadi	atv. srž.majors	**Zigurds LIELJURIS**	19. janvārī
	atv. kapteinis	**Valdis ŠTEINBERGS**	1. jūlijā
	atv. ASV majors	**Osvalds Edvards BLAUS**	25. augustā
89 gadi	atv. pulkvežleitnants	**Ilmārs DAMBERGS**	5. jūlijā
88 gadi	atv. pulkvežleitnants	**Aivars Kārlis PĒTERSONS**	22. jūnijā
	atv. ASV majors	**Tālivaldis Modris BOĢIS**	7. novembrī
87 gadi	atv. pulkvedis	**Gunārs VEIDE**	8. aprīlī
	atv. kapteinis	**Valdis PAVLOVSKIS**	29. aprīlī
	atv. pulkvežleitnants	**Gunārs GOBA**	30. jūnijā
	atv. ASV j. kapteinis	**Ilmārs KRASTS**	14. oktobrī
86 gadi	atv. virsleitnants	**Ģirts OZOLIŅŠ**	19. martā
85 gadi	atv. kapteine	**Sarma LĪNE**	13. jūlijā
	atv. virsleitnants	**Zigurds MARKOVIČS**	3. decembrī
84 gadi	atv. komandkapt.	**Jānis Džons KARPS**	12. martā
	atv. virsleitnants	**Heinrihs ROGINSKIS**	2. aprīlī
	atv. virsleitnants	**Kurts MULAKS**	14. maijā

83 gadi	c	**Maija ZĀLĪTE**	8. janvārī
	atv. virsleitnants	**Juris LEJAS-SAUSS**	9. janvārī
	atv.komandleitnants	**Māris GRINŠTEINS**	15. martā
	atv. fl. admirālis	**Andrejs Modris MEŽMALIS**	28. aprīlī
	atv. kapteinis	**Andris Vitauts KĻAVIŅŠ**	2. maijā
	atv. pulkvežleitnants	**Visvaldis ĶIMENIS**	24. maijā
82 gadi	atv. pulkvežleitnants	**Pēteris Valdis DZIRNE-DZIRNIS**	2. decembrī
65 gadi	atv. leitnants	**Broņislavs TROPS**	2. janvārī
	ģenerālleitnants	**Leonīds KALNIŅŠ**	13. februārī
	atv. kapteinis	**Raitis JĒKBSONS**	20. aprīlī
	atv. kapteinis	**Harijs MENCIS**	16. oktobrī
60 gadi	atv. pulkvežleitnants	**Gunārs KUČĀNS**	3. martā
	atv. pulkvežleitnants	**Zigmunds BALODIS**	21. martā
	atv. majors	**Jānis LINIŅŠ**	24. maijā
55 gadi	atv. majors	**Pēteris LOVČINOVSKIS**	2. februārī
		Raimonds BERGMANIS	25. jūlijā
	atv. majors	**Andris BUKOVSKIS**	24. augustā
	atv. pulkvedis	**Igors KALNAČS**	24.septembrī
50 gadi	virsleitnants (rez.)	**Kārlis LĪDAKA**	9. aprīlī
	kapteinis	**Didzis ŠEVELS**	24. jūnijā
	majors	**Raimonds POŽARSKIS**	14. jūlijā
45 gadi	majore	**Anita BRŪVERE**	8. maijā

LVA AKTIVITĀTES, PIEDALOTIES, ATBALSTOT UN ORGANIZĒJOT PASĀKUMUS

Pie Latvijas Kara skolas kritušo kadetu pieminekļa Vareļos 2019. gada 28. novembrī. Klātesošos uzrunā Latviešu Virsnieku apvienības valdes priekšsēdētājs atvaļināts pulkvežleitnants (rez.) Valdis Jurgelāns Ar LVA karogu (no kreisās) atv. pulkvedis Gunārs Veide, atv. virsleitnants Andris Meikulāns, atv. pltn. Gunārs Goba.
Foto: LVA arhīvs

Lāpu gājienā 2019. gada 23. decembrī. No kreisās: Latviešu Virsnieku apvienības virsnieki: pulkvedis Andris Rieksts, majors Aivis Vācers, kapteinis Jānis Slaidiņš.
Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

Atklājot karti – Kurzemes kaujas Lestenes apkārtnē 1944.-1945. Kurzemes kauju atceres dienā 2019. gada 23. decembrī. Toreiz kauju rotas komandēja arī Latviešu Virsnieku apvienības biedri: virsleitnants Teodors Kalnājs (04.02.1915.– 08.12.2007.), virsleitnants Rolands Kovtuņenko (14.01.1924.-21.03.2011.), atvaļināts kapteinis Atis Antons Homka (dzimis 02.02.1917.).
Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

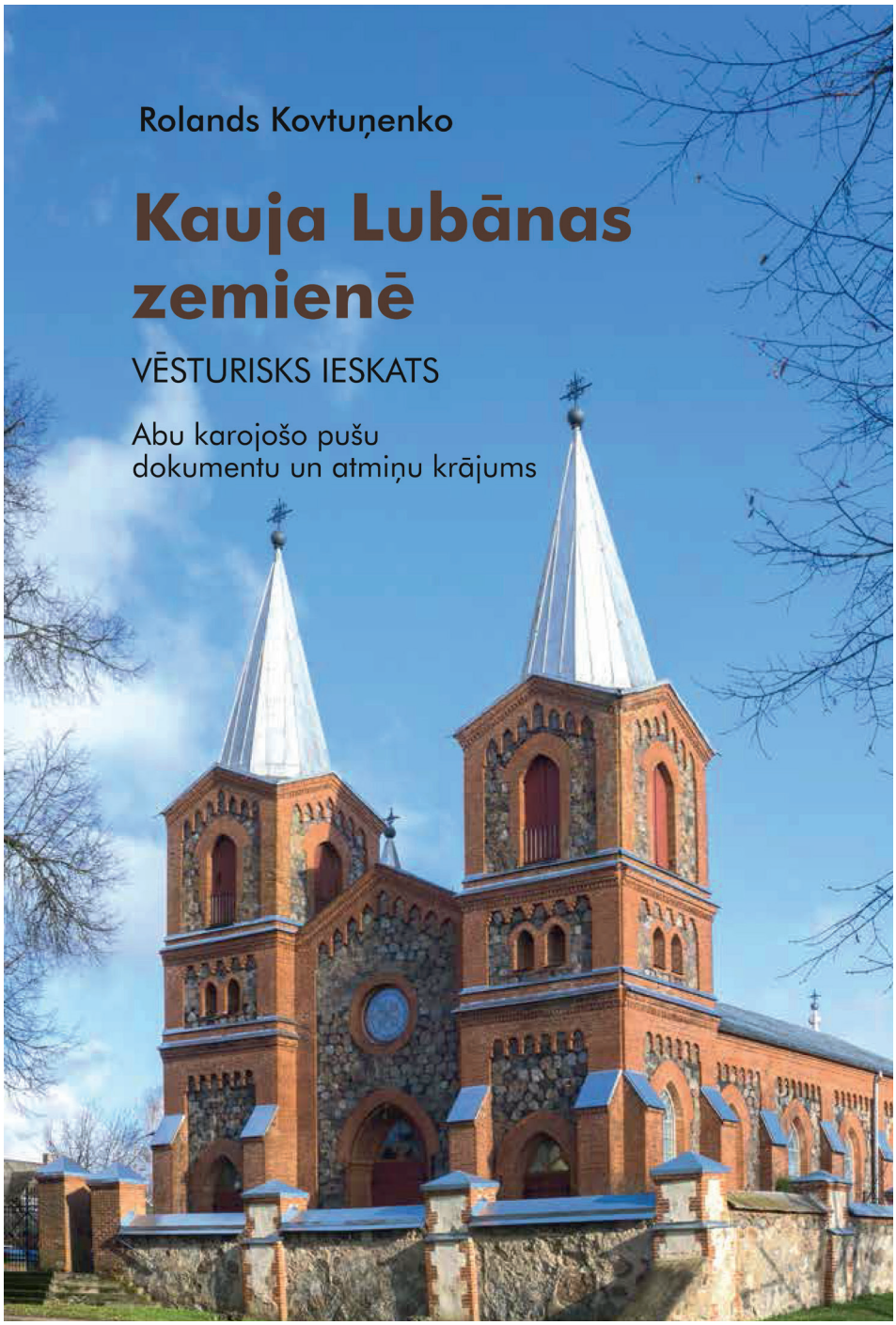
Kartes satura, vizualizācijas un uzstādīšanas autori pie pabeigta darba. No kreisās: Latviešu Virsnieku apvienības biedrs, atvaļināts pulkvedis Juris Bezzubovs (otrais), kapteinis Jānis Slaidiņš (trešais).
Foto: LVA arhīvs

Pēc dievkalpojuma baznīcā Karoga svētkos Skrundā 2020. gada 29. janvārī. No kreisās: Latviešu Virsnieku apvienības biedri: majors Raimonds Krasinskis (pirmais), pulkvedis Andris Rieksts (trešais). Foto: Gatis Dieziņš (Aizsardzības ministrija)

Latviešu Virsnieku apvienības sagādātie kausi un medaļas militarizēti patriotisko sacensību "Skrundas jaunie sargi" uzvarētājkomandām 2020. gada 29. janvārī. Foto: Aivita Staņeviča

2020. gada 9. jūnijā ģenerāļa Valda Matīsa zālē, Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, tika atvērta Latviešu Virsnieku apvienības līdzfinansētā, ilgi gaidītā grāmata.
Foto: NAA arhīvs

Grāmatas zinātniskais redaktors Mg. hist. Valdis Kuzmins pateicas autora dēlam Jānim Kovtuņenko par atsaucīgu iesaistīšanos grāmatas tapšanā.
Foto: seržante Zanda Puče (Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija)

Pēc grāmatas atvēršanas. 1. rindā (no kreisās): Raimonds Krasinskis, Valdis Kuzmins, pulkvedis Valts Āboliņš, Jānis Kovtuņenko, Iveta Kovtuņenko, seržante Zanda Puče, Andris Meikulāns; 2. rindā: Jānis Hartmanis, kapteinis Jānis Slaidiņš, Ronalds Mandelis, atvaļināts kpt. Aleksejs Ozoliņš, Latviešu Virsnieku apvienības goda biedrs, atv. viceadmirālis Gaidis Andrejs Zeibots; 3. rindā: Zigmunds Balodis, Sarma Līne, Liāna Pļaviņa, Mareta Krisberga, atv. pulkvežleitnants (rez.) Valdis Jurgelāns, LVA goda biedrs, atv. ģenerālleitnants Raimonds Graube, Jānis Lejiņš.
Foto: Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas arhīvs

2020. gada 17. jūlijā Latviešu Virsnieku apvienības biedru grupa kopā ar atbalstītājiem iestādīja piemiņas ozoliņus (Nr.2618, 2619), veltītus Viestura ordeņa kavalierim, ilggadējam valdes priekšsēdētājam, atvaļinātam kapteinim Aleksejam Ozoliņam (15.03.1934.–26.06.2020.) un Latvijas Kara skolas absolventam, Triju Zvaigņu ordeņa virsniekam, majoram Alfredam Porietim (30.09.1909.-15.05.2009.).
1. rindā (piektā no kreisās):Alekseja dzīvesbiedre Daina.
Foto: LVA arhīvs

2020. gada 15. septembrī Latviešu leģionāru brāļu kapos pie Roznēnu ozola, Mores pagastā, notika Latviešu Virsnieku apvienības ierosināta talka. Kapu plāksnīšu tīrīšanas darbus vadīja atvaļināts pulkvežleitnants Valerians Supe. Viņa brīvprātīgie palīgi – Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti, Zemessardzes 19. bataljona zemessargi un plt. dzīvesbiedre.
Foto: LVA arhīvs

. Svētbrīdis Latviešu leģionāru Brāļu kapos pie Roznēnu ozola, Mores pagastā, 2020. gada 26. septembrī.
Publicitātes foto

Mores kaujas 76. gadadienas atcere 2020. gada 26. septembrī piemiņas parkā. Sarīkojumu vada Latviešu Virsnieku apvienības valdes priekšsēdētājs, atvaļināts pulkvežleitnants (rez.) Valdis Jurgelāns. Klātesošos uzrunā aizsardzības ministrs Dr. Artis Pabriks.
Publicitātes foto

Karoga svētki pulkveža Oskara Kalpaka dzimtas mājās "Liepsalās" 2020. gada 18. septembrī. Augšējā rindā vidū: Latviešu Virsnieku apvienības pārstāvji Jānis Kakstiņš, Jānis Staņko, Sarma Līne. Andris Millers, Aivars Vucāns, Kurts Mulaks (trešais no kreisās)
Foto: LVA arhīvs

VIII. PIELIKUMI

*CD **AĻONA BRENCE,***
NAA MPAP vecākā lietvede

PĀRSKATS PAR LATVIJAS NACIONĀLĀS AIZSARDZĪBAS AKADĒMIJAS 2020. GADA ABSOLVENTIEM:

Studiju programmas nosaukums: Otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma "Komandējošā sastāva virsnieks".

Studiju ilgums: no 2019. gada 5. maija līdz 2020. gada 19. jūnijam.

Studiju programmas mērķis: Studiju programmas mērķis sagatavot studējošos par vidējā līmeņa vadītājiem/komandieriem ar izteiktām līdera spējām, augstu motivāciju un profesionālo kompetenci militārajam dienestam NBS, *ES/NATO* multinacionālajās vienībās.

ABSOLVENTI:

OR-4 Mārtiņš Zeltiņš;
OR-4 Mārtiņš Šarpņicks;
OR-3 Margarita Nazarova;
OR-3 Reinis Freimanis;
OR-3 Ainārs Petrovs;
OR-3 Raimonds Šteins;
OR-3 Mārtiņš Vovers;
OR-2 Inta Agriņa;
OR-2 Ingars Aizpurs;
OR-2 Rinalds Apeins;
OR-2 Māris Ābele;
OR-2 Ēriks Feldentāls;
OR-2 Agnese Goršanova;
OR-2 Emīls Kivlāns;
OR-2 Jānis Lazdāns;
OR-2 Līva Rumpe;
OR-2 Elārs Tehts;
OR-2 Edgars Tomaševičs;
OR-2 Kaspars Tunķelis;
OR-2 Uģis Zariņš;
OR-2 Toms Zvirbulis.

Studiju programmas nosaukums: Profesionālā bakalaura studiju programma "Sauszemes spēku militārā vadība".

Studiju ilgums: no 2016. gada 7. marta līdz 2020. gada 19. jūnijam.

Studiju programmas mērķis: Studiju programmas mērķis sagatavot studējošos par vidējā līmeņa vadītājiem/komandieriem ar izteiktām līdera spējām, augstu motivāciju un profesionālo kompetenci militārajam dienestam NBS, *ES/NATO* multinacionālajās vienībās.

ABSOLVENTI:

OR-4 Māris Eņģelis;
OR-4 Dāvids Helvijs Francs;

OR-4 Elvijs Līvmanis;
OR-4 Artis Maksims;
OR-4 Toms Pērkons;
OR-4 Raitis Tenis;
OR-4 Edgars Ungurs;
OR-3 Arnis Kokins;
OR-3 Juris Spalva;
OR-3 Ritvars Bērziņš;
OR-3 Sindija Geruļska;
OR-2 Oskars Grizāns;
OR-2 Edijs Edgars Lasenbergs;
OR-2 Jānis Pūpols.

Studiju programmas nosaukums: Profesionālā bakalaura studiju programma "Jūras spēku militārā vadība".

Studiju ilgums: no 2016. gada 7. marta līdz 2020. gada 19. jūnijam.

Studiju programmas mērķis: Studiju programmas mērķis sagatavot studējošos par vidējā līmeņa vadītājiem/komandieriem ar izteiktām līdera spējām, augstu motivāciju un profesionālo kompetenci militārajam dienestam NBS, *ES/NATO* multinacionālajās vienībās.

ABSOLVENTI:

OR-4 Rūdolfs Ozols;
OR-4 Veronika Pasnova;
OR-4 Edvards Janbergs;
OR-4 Mārcis Strazdiņš;
OR-4 Gints Zikmanis;
OR-2 Rūdolfs Milzarājs;
OR-2 Elgars Romanovskis;
OR-2 Ervīns Zukulis.

Studiju programmas nosaukums: Profesionālā bakalaura studiju programma "Gaisa spēku militārā vadība".

Studiju ilgums: no 2016. gada 7. marta līdz 2020. gada 19. jūnijam.

Studiju programmas mērķis: Studiju programmas mērķis sagatavot studējošos par vidējā līmeņa vadītājiem/komandieriem ar izteiktām līdera spējām, augstu motivāciju un profesionālo kompetenci militārajam dienestam NBS, *ES/NATO* multinacionālajās vienībās.

ABSOLVENTI:

OR-4 Kristaps Grustāns;
OR-4 Aigars Kalnietis;
OR-4 Uldis Leiboms;
OR-4 Alberts Pētersons;
OR-4 Rihards Priedolts;
OR-3 Oskars Kursišs;
OR-2 Kaspars Soboļevs.

PĀRSKATS PAR NAA ORGANIZĒTAJIEM APMĀCĪBU KURSIEM NO 2019. GADA JŪNIJA LĪDZ 2020. GADA JŪNIJAM.

Kursa nosaukums: Jaunākā štāba virsnieka kurss (JŠVK).
Kursa ilgums: no 2020. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 12. jūnijam.
Kursa mērķis: Kursa mērķis ir sniegt jaunāko virsnieku sastāvam vispārējo ieskatu par starptautisko un Latvijas nacionālo drošību, zināšanas bataljona līmeņa taktikā, dažādu kaujas operāciju plānošanā un štāba darba procedūrās.

KURSA DALĪBNIEKI:

OF-1 Zintis Azins;
OF-1 Ernests Berkmanis;
OF-1 Mārtiņš Brēdiķis;
OF-1 Eduards Grenovskis;
OF-1 Dagnija Ozola;
OF-1 Rainers Pērkons;
OF-1 Lauris Bušmanis;
OF-1 Uldis Majors;
OF-1 Māris Roziņš;
OF-1 Andrejs Barkovskis;
OF-1 Solvita Petroviča;
OF-1 Igors Nadjaks;
OF-0 Valdis Bernatovičs;
OF-1 Monta Šulca.

Kursa nosaukums: Izlūkošanas kurss.
Kursa ilgums: no 2019. gada 19. novembra līdz 2019.gada 13. decembrim.
Kursa mērķis: Kursa mērķis ir mācīt Nacionālo bruņoto spēku (NBS) instruktoriem un virsniekiem bataljona līmeņa militārās izlūkošanas plānošanas procesu un štāba procedūras, lai karavīri paplašinātu redzesloku par izlūkošanas nozīmi mūsdienu karadarbībā.

KURSA DALĪBNIEKI: kursu absolvēja 20 klausītāji.

Kursa nosaukums: Virsnieka speciālista pamatkurss.
Kursa ilgums: no 2019. gada 9. septembra līdz 2019. gada 22. novembrim.
Kursa mērķis: Kursa mērķis ir nodrošināt VSP klausītājiem nepieciešamās militārās zināšana un prasmes dienestam virsnieka speciālista (ārsta, kapelāna, diriģenta vai jurista) amatos.

KURSA DALĪBNIEKI:

OR-2 Mārtiņš Ulmanis;
OR-2 Santa Radecka;
OR-2 Elīna Strazda;
OR-2 Jevgeņijs Znotiņš;
OR-2 Edgars Baranovskis;
OR-2 Elīna Kalneniece;

OR-2 Jānis Upmanis;
OR-2 Kārlis Rihards Tiškus;
OR-2 Anna Dobele;
OR-2 Valters Vārpsalietis;
OR-2 NatālijaHramenkova;
OR-2 Emīls Budrēvics;
OR-2 Sintija Sproģe;
Vecākais Zemessargs Guntis Kalme;
Zemessargs Arnis Suleimanovs;
Zemessargs Juris Škapars;
Zemessargs Gints Polis;
Zemessargs Jānis Kolns;
Zemessargs Juris Skutels.

Kursa nosaukums: Vides aizsardzības pamatjautājumu kurss.
Kursa ilgums: no 2020. gada 28. septembra līdz 2020. gada 2. oktobrim.
Kursa mērķis: Nodrošināt karavīriem zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas vides aizsardzības pasākumu plānošanā, pildot dienesta pienākumus.

KURSA DALĪBNIEKI:

OF-0 Mairis Hušča;
OF-0 Agnese Goršanova;
OR-7 Jolanta Kruste;
OR-6 Intars Rukmanis;
OR-6 Sergejs Kolosovs;
OR-6 Anatolijs Lapa;
OR-5 Mārtiņš Puriņš;
OR-5 Linda Berga;
OR-4 Inese Biteniece;
OR-4 Vitālijs Lazarevs;
OR-4 Edgars Pušpurs;
OR-4 Arvis Kauliņš;
OR-3 Gatis Miķelšteins;
OR-3 Vitālijs Bistrovs;
OR-3 Viktorija Vija Merca;
CD Jānis Tiesnieks.

Kursa nosaukums: Vecākā virsnieka speciālista kurss.
Kursa ilgums: no 2020. gada 6. janvāra līdz 2020. gada 28. februārim.
Kursa mērķis: Sniegt virsniekiem speciālistiem (kapelāns, jurists, ārsts vai diriģents) zināšanas un iemaņas bataljona līmeņa militārajā vadībā.

KURSA DALĪBNIEKI:

OF-2 Valdis Bodnieks;
OF-2 Valērijs Bodnieks;
OF-2 Madara Pāvele;
OF-2 Viktorija Katajeva;

OF-2 Andis Karelis;
OF-2 Uldis Locenieks;
OF-2 Māris Boksbergs;
OF-2 Anete Zahare;
OF-2 Elīna Laškova.

Šajā gadā dienesta pakāpēs ir paaugstināti šādi NAA virsnieki:
09.09.2019. kapteinim Rihardam ŠĶELTIŅAM piešķirta pakāpe "MAJORS"
06.07.2020. kapteinim (OF-2) Andrim BRŪVERIM, piešķirta pakāpe "MAJORS"
26.08.2020. majoram (OF-3) Gaidim LANDRATOVAM, piešķirta pakāpe "PULKVEŽLEITNANTS"
26.08.2020. virsleitnantam (OF-1) Arturam BALTAJAM, piešķirta pakāpe "KAPTEINIS"